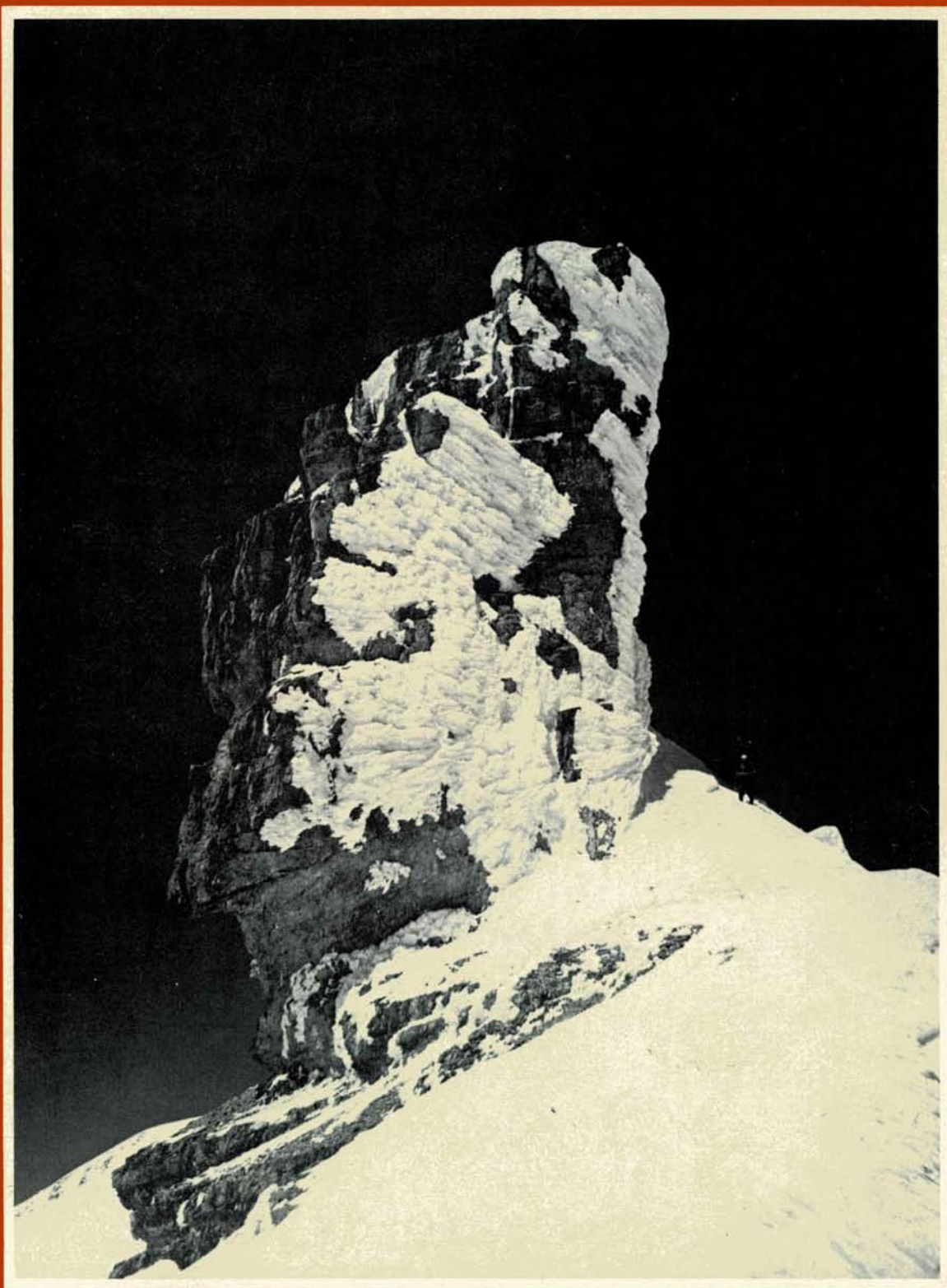
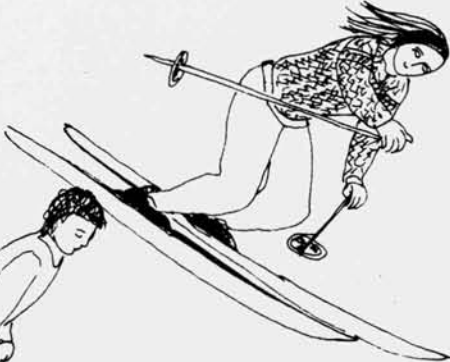

MUNTANYA

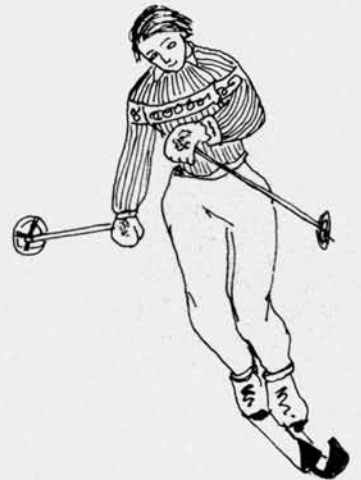
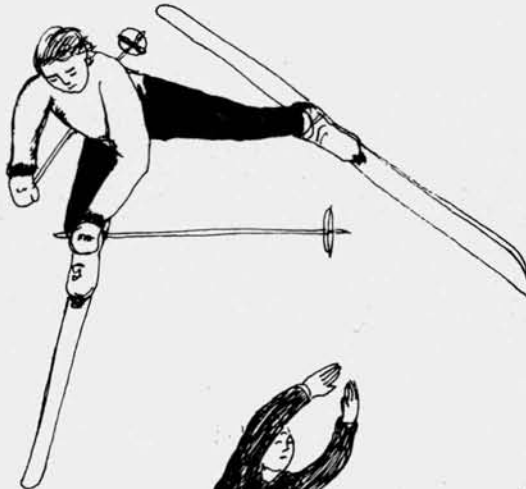
DESEMBRE 1978

WITTY

ARAGÓ, 261 (Junt P. de Gràcia)

BARCELONA

AMB BEN POC OBTINDREU MOLT

Feu-vos soci del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA-CLUB ALPÍ CATALÀ, o feu-ne un amic. També el podeu obsequiar com a prova d'amistat.

Tindreu la satisfacció de contribuir al sosteniment de l'obra centenària d'una entitat excursionista catalana de projecció internacional que és escola de civisme, divulgadora de la nostra cultura, que lluita per la conservació de la naturalesa i del patrimoni natural i descobreix el nostre país a tots aquells que n'esdevenen membres i col·laboradors.

L'excursionisme, l'alpinisme, l'escalada, l'esquí, l'espeleologia, l'acampada, la fotografia, el cinema amateur, igual com la geografia, la mineralogia, la geologia i les ciències i les arts en general són les activitats que podreu desplegar amb la vostra incorporació.

Trieu la fórmula que us plagui més per esdevenir-ne membre i indiqueu-nos-la enviant-nos la butlleta següent.

PROPOSTA DE SOCI

(Quotes anuals)

CATEGORIA

☐ NUMERARI	El qui té més de 18 anys. Resideix a Barcelona o dins la seva comarca. Rep la circular mensual i la revista "MUNTANYA".	2.500,- Ptes.
☐ JUNIOR	El qui té més de 14 anys i menys de 18. Resideix a Barcelona o dins la seva comarca. Rep la circular mensual i la revista "MUNTANYA".	2.100,- »
☐ ASPIRANT	El menor de 14 anys, fill de soci NUMERARI. Resideix a Barcelona o dins la seva comarca.	600,- »
☐ NUMERARI FAMILIAR	L'esposa del soci numerari.	600,- »
☐ FORÀ	El qui resideix habitualment fora de Barcelona i de la seva comarca. Rep la circular mensual i "MUNTANYA".	1.800,- »
☐ NUMERARI PROTECTOR	Col.labora especialment amb una quota anual mínima de	5.000,- »
☐ PROTECTOR COL·LECTIU	Empreses i entitats que col.laboren amb una quota anual mínima de	10.000,- »
☐ NUMERARI VITALICI	La persona de més de 40 anys, que col.labora amb una aportació única vitalícia de	Quota única 75.000,- Ptes.

Seccions a les quals desitja pertànyer

☐ Cinema Amateur	660 Ptes.	☐ Esquí	600 Ptes.	☐ Geografia	60 Ptes.
☐ Muntanya	400 »	☐ Fotografia	180 »	☐ Equip de Recerques	
☐ Càmping	120 »	☐ Ciències i Arts	60 »	Espeleològiques (E.R.E.)	420 »

Us prego que m'accepteu com a SOCI dins la CATEGORIA ☐ i que em doneu a més d'alta a la (les) SECCIÓ (SECCIONS) ☐, on penso tenir la meva activitat. (Cal marcar una X damunt el ☐ i la ☐ que us interessin).

Adjunto taló bancari N.º contra banc/caixa
de pessetes

COGNOMS NOM

ADREÇA POBLACIÓ DP

INSCRIPCIÓ OBSEQUI. Si és que en feu soci un amic i l'obsequieu, poseu el vostre nom i adreça a continuació.

COGNOMS NOM

ADREÇA POBLACIÓ DP

ACTIVITATS

Excursions
Cursets
Conferències
Projeccions
Col·loquis
Taules Rodones
Sessions de Cinema

SERVEIS D'ESTUDI I CONSULTA

Biblioteca
Arxiu Fotogràfic
Arxiu Cartogràfic
Estudi de la Masia (Arxiu)

SERVEIS DE XALET I REFUGIS

Xalet de la Molina,
Alp (Cerdanya)
Xalet Juli Soler i Santaló,
Salardú (Vall d'Aran)
Xalet de la Basseta (Sant Joan
de l'Erm), per Castellbó
Refugi de la Renclusa
(Maladeta), per Benasc
Refugi d'Ull de Ter (Alta Vall
del Ter), per Setcases

Refugi d'A Mitges (Estany
d'A Mitges), per Espot
Refugi Josep Maria Blanc
(Estany Tort), per Espot
Refugi Ventosa i Calvell
(Estany Negre) per Boi
Refugi Ciriac Bonet (Siurana),
per Cornudella i Prades
Refugi Pere Borés (Estany de
Besiberri), per l'Hospital de Viella

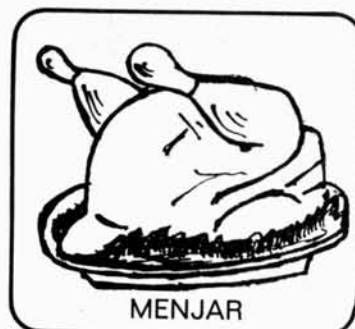
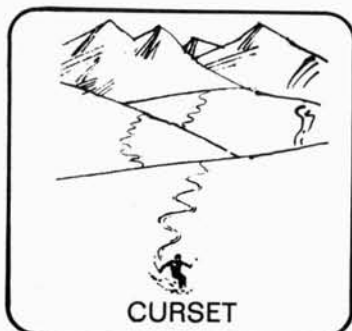
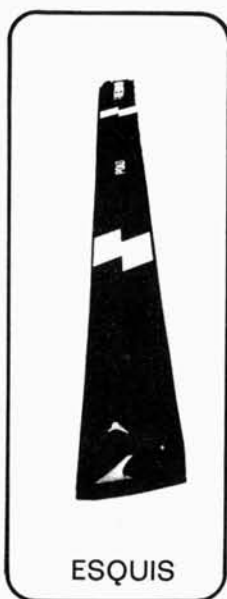
CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

CLUB ALPÍ CATALÀ

Fundat el 1876

Paradís, 10, pral. - Barcelona-2

EQUIPA'T QUE T'ENSENYAREM D'ESQUIAR. PER: 19.980,- pts.

ESPORTS
edelweiss

PARKING GRATUIT

Gran Vía, 527
Telefon 254 83 00
BARCELONA-11

calçat infantil

- Balmes
Plaça Molina
 - Avda.
Pau Casals, 15
 - Passeig
Gral. Mola, 43
- BARCELONA

KATAKROK

MODEL KARST
IL·LUMINACIÓ COMBINADA
ELECTRICA I DE GAS
ACETIL·LÉ

CASC PROTECTOR

duraleu·forte

FABRICAT PER MANUFACTURES PLASTIQUES ALEU*BARCELONA

MODEL HIMALAIA 78

CASC PROTECTOR

duraleu·forte

FABRICAT PER MANUFACTURES PLASTIQUES ALEU*BARCELONA

CONVOCATÒRIA PREMI LITERARI

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

El Centre Excursionista de Catalunya convoca el
PREMI LITERARI CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA,
destinat a una obra inèdita que contribueixi a fer
conèixer i estimar la natura als nois i a les noies,
d'acord amb les següents

BASES

I.— Les obres que concursaran a aquest premi s'han de proposar la presentació de la natura als Països Catalans, en tots els seus aspectes, principalment naturals, com muntanyes, coves, rius, mar, arbres, flors, ocells, peixos, etc., però sense prescindir dels que són fruit de la transformació de l'home, com són conreus, camins, cabanes, poblacions, a fi de crear interès, respecte i estimació en els seus receptors.

II.— Les obres van destinades principalment a nois i noies de 12 a 15 anys, però han de poder interessar també el públic en general.

III.— El Jurat valorarà preferentment el caràcter atractiu i amè de les obres, tenint en compte el públic a què van especialment destinades.

IV.— Les obres seran escrites en català, amb una extensió mínima de 100 holandesos mecanografiats a doble espai i amb previsió de les il·lustracions amb què es publicarà l'obra guanyadora.

V.— L'import del Premi Literari CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA és de 100.000 pessetes i, un cop fet efectiu, tots els drets de propietat, incloent possibles edicions posteriors i traduccions, quedaran atribuïts al Centre Excursionista de Catalunya.

VI.— Els originals s'hauran de presentar mecanografiats per triplicat, a la Secretaria del Centre Excursionista de Catalunya, carrer del Paradís, número 10, Barcelona, abans del 26 de novembre de 1979.

VII.— El veredicté es farà públic no més tard del 20 de febrer següent i el premi serà lliurat en un acte públic que s'anunciarà oportunament.

VIII.— El Jurat del Premi Literari CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA estarà format pels Srs. Rosa Carrió, Joan Triadú, Albert Jané i Eduard Cardona, i podrà comptar amb els assessoraments tècnics que calguin.

Barcelona, 26 de novembre de 1978

**Diada commemorativa del CII aniversari de la fundació
del Centre Excursionista de Catalunya**

MUNTANYA

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA
CLUB ALPÍ CATALÀ

Any CII Núm. 700 Vol. 87

Desembre 1978

Dipòsit Legal B. 545 - 1953

Sumari

Redacció i administració:

Paradís, 10 - Barcelona (2)
Tel. 318 62 20

Director: Martí Romero i Rectoret

Assessor tècnic: Ramon Torrents

Maqueta: Josep Nuet i Badia

Secretari: Josep Velázquez i Crespan

Publicitat: Lluís Belvis, Paradís, 10

Barcelona (2) Tel. 318 62 20

Col·laboradors: Ramon Pujol i Alsina

Albert Oliveras, Hermenegild Carreté,

Josep M. Sala Albareda, Ricard Vila,

Agustí Jolis i Felisart, Josep Abril,

David M. Aloy, Enric Font,

Josep Girona, Modest Montlleó, Lluís Puntís,

Josep Velázquez Crespan, Lluís Belvis.

Subscripció: 500 pessetes anuals

(sis exemplars) estranger, 650 pessetes;

preu d'aquest exemplar, 95 pessetes

(Comanda de números endarrerits a la redacció de la revista)

Impressió: Suimpa, Indústria, 110

Barcelona (25)

Enric Font i Lloret

E. Escrich i A. Viñas

José Miguel Cuevas

Louis Audoubert

Joan Cardona

Ramon Pujol i Alsina

Josep V. Ponce

David M. Aloy

Modest Montlleó

Francesc Borràs i Gubert

Modest Montlleó

David M. Aloy

Ricard Vila

Josep Girona

Anna Borbonet

Modest Montlleó

Editorial	248
L'Alta Ruta de l'Oetztal	249
El congost del Mascun	257
Nevado Jirishanca (6.126 m.) cara oest	262
El couloir nord del Gran Dru	264
Converses a muntanya: Subenulls	268
Manuel Rodriguez i Admetller	
In memoriam	272
Fitxa tècnica d'una escalada. Riglos: Mallo Pison	274
La creu del cim de Sant Amand	276
Nadala	278
Crònica del Centre	279
Notícia de càmping	279
Viatge a Itàlia i Iugoslàvia	279
Exposició de fi de curs del Consell de Jovent	279
Antecedents a la correcció toponímica del mapa Cap d'Aran-Pallars Sobirà	280
Crònica	280
Diada de l'11 de setembre	280
Aplec de St. Martí de Brufaganya	280
Festes de la Mercè	281
Rèquiem pel refugi Comanegra	281
Crònica alpina	281
Vies d'escalada noves: Montserrat, Montsec	281
Activitat nacional estiu 1978: Alps, EE.UU.	283
Activitat nacional: expedicions Andes, Groenlàndia, Noshag	286
Escalades hivernals en solitari: Alps	288
Activitat internacional: Expedicions: Karakorum, Himalaia	289
Notícies: Himalaia	290
Nous projectes i expedicions: Himalaia i Andes	290
Adéu, Jean Juge	291
Noticiari U. I. A. A.	291
Films, projeccions, llibres, guies: Festival de Trento, 1978. Nova via sobre l'Aconcagua	291
Bibliografia	292
"Por el Pirineo Catalán (Garrotxa y Alto Ampurdán)"	292
Guia de lectura	293

Editorial

Riscs innecessaris

Torna la neu.

Tornen les baixes temperatures, el torb, el mal temps i els dies curts. I tornen, com gairabé cada any, d'una manera sobtada, inesperada per a la majoria de ciutadans que viuen lluny de la muntanya i viuen també lluny d'aquella antiga saviesa dels pagesos que havia establert, en forma de dites populars, tot un calendari de previsions meteorològiques, acomplertes inexorablement any rera any, igual com es van acomplint encara ara, malgrat que a la muntanya ja queda ben poca gent per a comprovar-ho.

La informació meteorològica i la previsió del temps avui són difoses àmpliament per la ràdio, la televisió i els diaris; però, malgrat tot, la gent de ciutat en fa ben poc cas, i és que el seu ritme de vida és sempre igual, faci el temps que faci. No els esperen uns camps que cal llaurar, sembrar i segar, al compàs de la meteorologia. Els esperen unes oficines, uns tallers, unes universitats o unes escoles, on no s'adonen del pas de les estacions, si no és quan miren un calendari tot comptant els dies que els manquen per a les vacances d'estiu.

I, en canvi, cada dia hi ha més gent que espera els dies de festa per anar a l'alta muntanya també a l'hivern.

Les carreteres i pistes els l'han acostada considerablement i en ben poques hores es trobaran en un món diferent, alpi, on gaudiran

amb les travessies d'esquí de muntanya, les escalades de gel, les nits als refugis o dins un igloo o una tenda isotèrmica.

Tot plegat resulta engrescador, sobretot per als més joves, que a més a més s'han empassat tots els relats de les expedicions extraeuropees i de les ascensions a les més difícils cares nord. Han vist tots els àudio-visuals i tots els films, molts dels quals mitificadors de l'alpinisme i de les situacions límit que a vegades comporta. S'hi han sentit identificats i, sense solució de continuïtat, han volgut ser ells els protagonistes de l'aventura.

Tothom s'hi veu amb cor.

Amb una ignorància olímpica respecte als canvis habituals de temps propis de cada regió, amb un desconeixement total de les condicions de la neu i de com moure-s'hi, amb una exagerada sobrevaloració de les possibilitats pròpies, amb molt d'entusiasme i molt poca preparació prèvia, en llancen a empreses, que en aquestes condicions esdevenen temeràries, per tal d'assolir cims difícils o de realitzar travessies exposades. I massa sovint aquestes proeses d'hivern acaben en tragèdies irreparables.

I és ben llastimós que sigui així, perquè tots els qui estimem l'alta muntanya sabem com és magnífica precisament a l'hivern i ens plau que això ho descobreixin i ho experimentin com més excursionistes millor.

I que això no són només paraules, n'és una prova la quantitat de

cursets d'iniciació, de cicles de sortides, d'excursions socials, que cada hivern i des de fa moltes dècades la nostra entitat organitza. Vocals, directius, companys, tots, desinteressadament, volen fer participar del goig de l'alpinisme hivernal als qui en senten el desig o la curiositat.

A totes les entitats excursionistes hi ha, i aquest n'és un dels principals valors, molta gent, gran i jove, preparada, experimentada i coneixedora de l'alta muntanya, ben disposada a orientar els qui ho necessiten, feliç de poder-ho fer, i a punt de fer colla per acompanyar-los.

Tot això és un gran potencial d'escola, de tècnica, d'experiència i de solidaritat, llamentosament ignorat per la gran majoria de grups que van a muntanya pel seu compte i risc, que moltes vegades esgoten en una sortida poc reeixida totes les il·lusions, per sempre més.

Cal, d'una vegada, orientar la gent que vol començar per tal que ho faci iniciant-se dins d'una entitat excursionista, ja que aquestes són les veritables escoles d'alpinisme al nostre país.

El contacte amb alpinistes de totes les edats els resultarà enriquidor. Les entitats es beneficiaran de les experiències noves que cada nova persona hi podrà aportar i el nostre alpinisme anirà guanyant en responsabilitat, seriositat, i seguretat i tots plegats evitarem riscos innecessaris.

L'alta ruta de l'Oetztal (Austria)

De Obergurgl a Sölden

per Enric Font Lloret

Dins el Tirol (Austria), formant part dels Alps Orientals, es troben aquestes muntanyes, que anteriorment, allà per l'any 1919, foren anexionades a Itàlia i que coneixem com «Alpi Venoste, Passirio i Breonie», noms que demostren una adaptació a l'italià de la toponímia, que encara avui perdura car determinats cims són coneguts per dos noms.

Podem dir, però, que malgrat les fronteres polítiques i les circumstàncies històriques, es tracta d'unes muntanyes amb personalitat pròpia, amb una unitat no tan sols física sinó també humana, ja que per tradicions, llengua i cultura són germàniques i constitueixen el massís tirolès per excel·lència.

El nom d'Oetztal ve donat pel de

la vall principal del massís, on es troba el poble d'Oetz, amb el riu del mateix nom que desemboca a l'Inn.

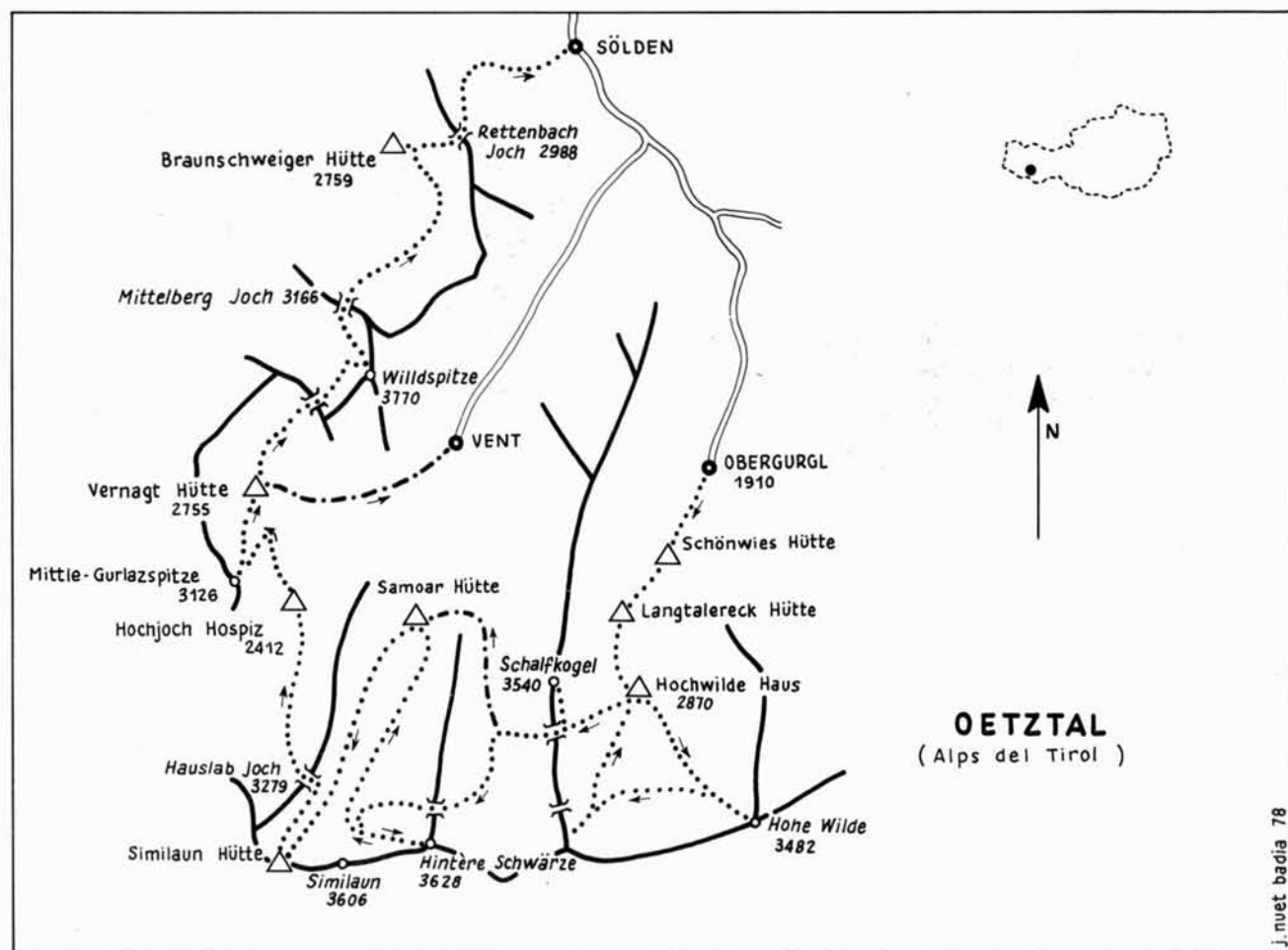
Geogràficament l'Oetztal són els dos vessants de la vall, encara que els muntanyencs n'anomenin Oetztal només la part esquerra. La part dreta és coneguda com les muntanyes del Stubai. Està limitat al nord pel riu Inn, i el sud per la vall Venosta-Passirio, entre el Pas de Reschia i el Timmeljoch

Aquestes muntanyes tenen geleires de gran extensió (310 Km²), fet que les situa en el tercer lloc de tots els Alps, i comprenen alguna gelera d'una longitud de 10 Km (Gepastchferner, Gurglerferner, Hintereisferner). Per donar-ne una idea comparativa es pot dir que el mas-

sís del Montblanch és el quart dels Alps per l'extensió de les glaceres.

L'Oetztal, doncs, amb aquestes característiques, ofereix moltes i prou variades possibilitats a l'esquiador muntanyenc, amb itineraris interessantíssims que travessen les geleres i ascendeixen als cims més característics, com a la Wildspitze (3.770 m.), on n'atenyen la cota més elevada. Alhora fan el segon cim en alçada de tot Àustria. Els refugis estan excel·lentment condicionats, són molt grans, i en general semblen hotelets. Aquesta xarxa està estratègicament situada dins el massís i permet d'establir-hi diversitat de recorreguts.

Si es disposa d'una setmana, es pot fer el recorregut anomenat Alta

Ruta de l'Oetztal, recomanable a tot muntanyenc amb inquietud de conèixer i de recórrer nous paratges i noves muntanyes.

Aquesta Alta Ruta ofereix diverses variants, encara que sol començar-se a Obergurgl per acabar-la a Sölden; es pot fer també en sentit invers, si bé diverses referències indiquen que és millor la primera opció.

1.ª Etapa

Obergurgl (1.910 m.)-amb telefèric fins a la cota 2.328 m.

Schonwieshütte (2.262 m.)-Karlsruherhütte, 2.438 m.

Gurglerferner cota 2.300 m.-Hochwilde Haus (2.870 m.).

Des de l'estació d'esquí d'Obergurgl i per mitjà d'un telesella i un telesquí, ens situem a la cota 2.328 m., d'on continuem amb els esquís als peus tot passant per la Schonwieshütte (2.262 m.), una mena de refugi per a esquiadors situat una mica enretirat de les pistes. Després arribem a la Karlsruherhütte (2.438 m.), lloc des d'on es domina la gelera de Gurglerferner. Cal fer un curt descens per situar-nos sobre l'esmentada gelera, la qual cal remuntar. Poc després s'arriba en un lloc més estret on el pas és barrat per una cascada de glaç. Ens traiem els esquís i per la nostra esquerra ho superem, amb l'ajut d'un cable molt oportunament situat. Ja damunt de la cascada, la gelera torna a obrir-se i podem continuar altre cop amb els esquís, ara ja amb una bona visió dels cims circumdants, molt carregats de neu. Després de unes cinc hores d'haver sortit arribem al refugi d'Hochwilde Hauss (2.870 m.), davant mateix d'un gran «plateau» i des d'on s'albira un dels cims principals i més característics de la zona, l'«Hohe Wilde» (l'Altíssima) (3.482 metres). A la nit es posa a nevar intensament i hi ha boira.

2.ª Etapa

Hochwilde Hauss, 2.870 m. Hohe Wilde, 3.482 m.

Gurglerferner, cota 3.000 m. Coll, 3.220 m.

Hochwilde Hauss, 2.870 m.

Al matí, el dia s'aixeca bo i les primeres llums realcen encara més els pics circumdants, mentre nosaltres remuntem de nou per la Gurglerferner. Travesem una mena de collet i ja directament ens dirigim cap al nostre objectiu. L'últim tros és un llarg flanqueig que ens situa sota mateix d'una mena de bretxa a l'aresta noroest de l'Hohe Wilde.

Ens enbolcalla la boira; altra vegada es posa a nevar lleugerament. Seguim per l'aresta que és molt aèria i més aviat delicada en algun tros, amb inestables cornises que demane atenció. Poc després arribem ja al cim de l'Hohe Wilde (3.482 m.), el nostre primer cim de l'Oetztal.

Retornats als esquís, la visibilitat es redueix encara més i va nevant amb més força. Baixem per la gelera fins a la cota 3.000 m. en direcció sud anem cap al Karlespitzjoch. No cal dir que això, en geleres grans i sense visibilitat, és complicat. Arribem a un coll i per la seva aparença no sembla el bo, vist que l'altre vessant queda tallat verticalment. Ens hem equivocat i aquest no és el coll que dóna accés a l'altra vall. Vist això i com que cada cop neva més i ja no es veu res, decidim tornar al refugi d'on hem sortit. És una tornada a les palpentes per entre les esquerdes, sense referències concretes i amb més punts de contacte amb la navegació que no amb el muntanyisme.

Amb la brúixola, l'altímetre i el mapa, mantenim un azimuth i arribem a l'altra banda de la gelera i seguint-ne la seva vorera, tips d'anar per entre aquest mar blanc, entrem novament a l'Hochwilde Hauss.

3.ª Etapa

Hochwilde Hauss, 2.870 m. Gurglerferner, cota 2.800 m., Schalkkogeljoch, 3.375 m., Schalkkogel, 3.540 m., Schalfner cota 2.800 m., Hinter Schwarzenjoch, 3.200 m., Marzell-

ferner, 3.150 m., Hintere Schwarze, 3.628 m., Marzellferner, cota 2.370 metres, Martin Busch Hauss, 2.470 metres.

La tònica del temps sembla haver canviat i per fi és esplèndid. La muntanya apareix amb dos pams de neu nova. Avui es mantindrà així tot el dia.

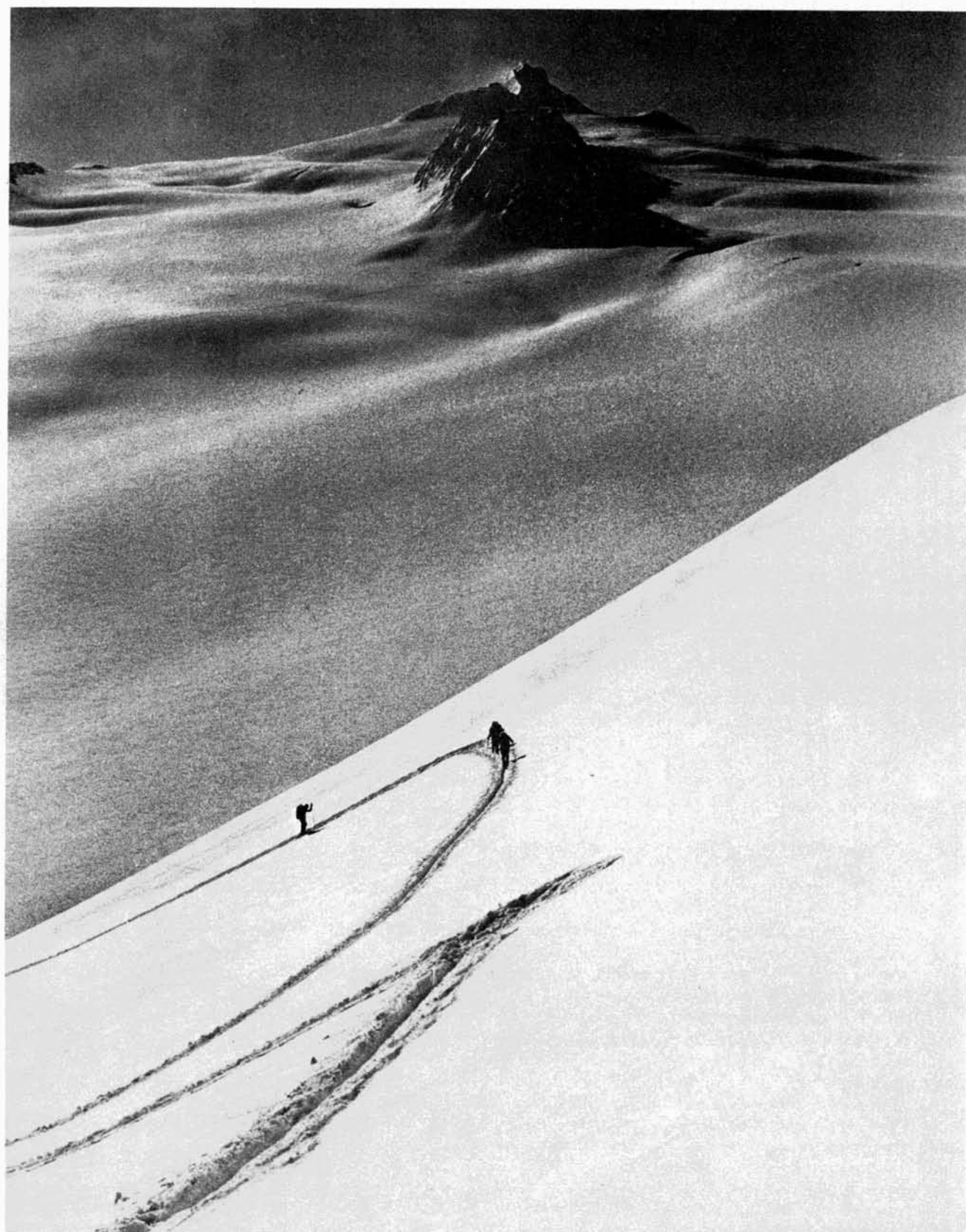
En travessar Gurglerferner els primers raigs de sol ens troben remuntant els drets pendents del Schalkkogeljoch. Per la gran quantitat de neu nova acumulada oferien perill d'allaus. Davant d'això optem per obrir una traça directa, que ens fa guanyar alçada ràpidament. A mesura que pugem, el panorama es torna immens, al fons les muntanyes del Stubai i en direcció sud una ampla i dilatada visió de les Dolomites (Marmolada, Antelao, Lavaredo, etc.). L'Hohe Wilde, el cim que férem ahir entre boires, avui sobresurt altiu i esvelt damunt la gelera. Avui ens sentim compensats, per ara tot sembla estar a favor nostre.

Voltats per aquest marc incomparable de muntanyes, arribem al coll on fem una parada. Ara l'itinerari es fa sense esquís, seguint una aresta guarnida de grosses cornises que anem remuntant mantenint-nos en a una distància prudencial. Fa un vent intens que aixeca la neu i fa la impressió que els cims i les arestes fumegen.

Del cim estant, tenim una visió total sobre els cims de l'Oetztal, de l'Hohe Wilde a la Wildspitze, passant pel Similaun i Weiskogel.

Retornats al coll, fem el descens per l'altre vessant, cap a la Schalfner. Els primers metres són bastant drets: si estigués glaçat els grampons serien obligatoris. Després la baixada es torna més franca i amb neu bastant bona perdem alçada fins a la cota 2.800 m. Com el temps segueix bo i encara és aviat, mentre els altres segueixen el descens per la gelera que els portarà al refugi, en Pere i jo anem a fer una variant que allarga considerablement l'etapa. En primer lloc

*L'Hohe Wilde (l'Altissima), pujant al
Schlafkogeljoch.* ▼

Pujant al Schlafkogeljoch, vista cap al cim de l'Hohe Wilde. Més al fons, les Dolomites. ▼

Foto: E. Font

hem de remuntar uns 400 m. seguint la Schalferner per passar l'Hinter Schwarzenjoch (3.200 m.) que dóna accés a la gelera de Marzellferner i que seguim fins a situar-nos-hi enmig, a la cota 3.150 m. Des d'aquí, per pujar al cim de l'Hinter Schwarze (3.628 m.), cal remuntar uns 500 m. per la gelera fins sota mateix del cim, on deixem els esquís i continuem grimpant fins a la carena molt afilada i penjada al buit, però que alhora ofereix un panorama immens amb multitud de valls i cims nevats.

Ja amb els esquís altre cop, ens espera un llarg descens per la Marzellferner, amb neu bona, per racons molts fermes, dominats per grossos sèracs.

Al final del descens, aproximadament a la cota 2.370 cal remuntar

uns 100 m. per arribar al Martin Busch Hauss (2.470 m.) també anomenat Samoar Hutte, un dels refugis més grans del massís.

Per contra cal esmentar que fou l'únic refugi on no ens trobarem gaire de gust, en part per la gran quantitat de gent, però sobretot pel deficient tracte del guarda del refugi, que contrastava fortament amb els altres que visitarem, ja que en tots sempre fou d'allò més cordial.

La concurrència excessiva de gent ve donada per la relativa proximitat del poble de Vent, que també és utilitzat com a punt de partida per entrar a la regió o per fer-hi alguna travessia de curta durada.

4.ª Etapa

Martin Busch Hauss, 2.470 m., Similaun Hutte, 3.019 m., Hauslabjoch,

3.279 m., Hochjochferner, cota 2.290 metres, Hochjochspitz, 2.412 m.

L'endemà, de bona hora i amb temps insegur, deixem el refugi i continuem l'itinerari d'aquesta Alta Ruta, que ara remunta la gelera Marzellferner. Al cap de poc ens tornen a envoltar les boires, baixa la temperatura i es posa a nevar. Estoicament ens posem els paravents, i prosseguim la pujada, ja quasi bé sense visibilitat. Poc després, un cop de vent fret ens anuncia que som al coll, i que a pocs metres tenim el refugi del Similaun Hutte (3.019 m.).

Davant la situació del temps, optem per entrar-hi i esperar-hi una estona prudencial, per veure si les condicions climatològiques milloren, tot prenent alguna cosa calenta. El pla d'avui era de pujar des

d'aquí al cim del Similaun (3.606 metres), però amb aquest temps això no es massa factible.

El refugi on som és petit i acollidor i està regentat per italians. Dues hores més tard, el temps continua igual de dolent; desistim de pujar al Similaun, malgrat que és un cim molt característic de l'Oetztal, i prosseguir, ja que tenim els dies comptats. Amb visibilitat nul·la remuntem els 200 m. que ens separen de l'Hauslabjoch (3.279 m.). Tot i l'ajuda de la brúixola, l'altímetre i el mapa, dubtem en algun pas on no hi ha referències. Unes traces mig esborrades per la neu i el vent, de gent procedent de l'altre vessant, acaben per orientar-nos. Cal seguir la gelera d'Hochjochferner, on hi ha molta neu nova. Més avall la visibilitat millora un xic, però per contra neva copiosament. Ja veiem el refugi, fi de l'etapa d'avui. Com sempre, per arribar-hi, cal remuntar uns 200 m. Poc després arribem al refugi Hochjochspitz (2.412 m.).

5.ª Etapa

Hochjochspitz, 2.412 m., Gurlazspitzejoch, 3.073 m., Mittle-Gurlazspitze, 3.126 m., Gurlazsferner-Vernaghutte, 2.755 m.

El dia s'aixeca igual de dolent, però com que ja no ens en queden gaires, intentarem arribar a l'altre refugi, des d'on almenys si persisteix el mal temps podrem baixar cap a la vall.

Així doncs, remuntem unes dretes i sobtades pales per damunt del refugi que ens han de portar al coll del Gurlazspitzejoch (3.073 m.). Hi arribem en unes tres hores, sempre rellevant-nos en la feixuga tasca d'obrir traça. Com que neva una mica menys, decidim pujar des del coll al cim del Mittel-Gurlazspitze (3.126 m.). La baixada es fa per l'altre vessant, per la gelera Gurlazsferner. Quan iniciem el descens, amb neu molt bona, torna a nevar amb intensitat i ja no parerà en tota la resta de l'etapa. Realment sembla que el mal temps no ens vulgui abandonar sinó fer més dura

aquesta Alta Ruta i complicar-nos la realització dels itineraris previstos.

Arribem a la fi de l'etapa d'avui, la Vernaghutte (2.755 m.), enmig d'un fort temporal de neu.

6.ª Etapa

Vernaghutte, 2.755 m., Brochkogeljoch, 3.423 m., Wildspitze, 3.770 metres, Taschachferner, cota 3.060 metres, Mittelberjoch, 3.166 m., Mittelbergferner, cota 2.400 m., Braunschverghutte, 2.759 m., Rettenbanjoch, 2.988 m., descens per pista fins a la cota 2.440 m., a Sölden amb cotxe.

La pressió atmosfèrica encara ha baixat més, i en tota la nit no ha parat de nevar.

De paciència, fent muntanya, és obligat tenir-ne molta, però també cal dir que tot s'acaba, la moral afluixa i la gent s'inquieta. Tot això pren més importància quan es va en colla nombrosa, com és el nostre cas, i on és fàcil que algú s'hagi atipat d'aquest mal temps. Entorn de la taula del refugi, i tot prenent una cervesa, ens plantegem què fer, a la vista de les perspectives del temps i dies disponibles. Una bona

part del grup creu que el millor és desistir, i tornar directament des d'aquí. Els altres creiem millor esperar un dia, l'últim que ens queda amb la infundada i il·lògica esperança que les condicions del temps canviïn.

Finalment optem per separar-nos en dos grups. Mentre els uns marxen cap a la vall i el poble de Vent els altres ens quedem. Les previsions eren dolentes. A més, la temperatura anava baixant molt ràpidament, de forma que en unes hores va passar de 0 °C a -14 °C.

Tota la nit continua nevant, però a la matinada sembla que vol aclarir i torna a renéixer l'esperança, aquesta esperança que a vegades fa aconseguir objectius. És molt d'hora quan estem llevats, aclareix, farà bo...!

Com ho tenim tot a punt, amb molt de fred (-17 °C) i un metre de neu pols sortim del refugi. Almenys ho intentarem.

L'etapa es presenta llarga, hem d'acabar avui l'Alta Ruta i ens cal fer una etapa i mitja en un dia. La primera fita és el Brochkogeljoch (3.423 m.), alt coll que s'assoleix travessant la Vernagtsferner i que

Foto: E. Font

La gelera Taschachferner i, al fons, el cim (a l'esquerra) de la Wildspitze (3.700 m.), màxima cota de l'Oetztal. ▼

Arribant al cim de la Wildspitze. A darrer terme, la Weisskogel i altres cims de l'Oetztal. ►

foto: E. Font

dóna accés al planell superior de la Taschachferner. De moment el temps aguanta, continuem!

En veure que hem sortit, un grup d'alemanys que s'estava al refugi ens ha seguit fins aquí al coll, on ens relleven a obrir traça.

Des del coll un flanqueig ens situa al mig de la Taschachferner, des d'on ja veiem el cim de Wildspitze. Continuem remuntant per la gelera, ja amb un ample panorama de muntanyes fins a un collet sota el cim, on deixem els esquís. Cap a l'esquerra i per una aresta sense difi-

cultat i grimpannt per unes roques glaçades arribem al cim de la Wildspitze (3.770 m.), el més alt de l'Oetztal i a la vegada el segon en alçada d'Àustria (després del Gros Glockner (3.792 m.)). Del cim estant la vista és sensacional, un immens paisatge nevad s'obre davant nostre i ens dolem que els companys que van marxar no puguin veure-ho. Per ara el dia és radiant i la nostra perseverança ha estat recompensada.

Retornats al coll, fem el descens per la gelera de Taschachferner,

voltem groses esquerdes i passem per sota de barreres de sèracs.

Aquest descens, enmig d'una zona de gran reverberació, ens situa en un punt a 3.060 m., on cal tornar a posar pells als esquís per superar els 100 m. de desnivell que ens portaran al Mittelbergjoch (3.166 m.). Des del coll i davant la immensa i esplèndida vista de la Taschachferner, comentem que aquesta és la millor etapa de l'Alta Ruta, des de tots punts de vista. Ja a l'altre vessant, altre cop el descens, per la gelera Mittelbergferner, mentre sembla que el temps torna a canviar. Quan arribem a la part baixa de la gelera la boira ens embolica i es posa a nevar lleugerament.

L'itinerari ara continua remuntant cap a la dreta i després d'uns 300 metres s'arriba al refugi de Brauns-cverghutte. Cal afanyar-se a fer la resta de l'etapa. Enmig de la boira, amb una visibilitat pràcticament nul·la i nevant copiosament, és com remuntem en direcció a l'est cercant el Rettenbanjoch (2.988 m.).

Més que un coll és una bretxa i l'accés des del vessant on som es fa per una canal molt dreta i glaçada. Quan arribem al peu de la canal, fa molt de fred i neva encara amb més intensitat. Fem un últim esforç, estem cansats després d'aquesta llarga etapa. Superem la canal i finalment arribem al coll, que dóna accés a la vall de Sölden, on hi ha una estació d'esquí, amb un telesquí que arriba fins al coll. El darrer descens es fa per pistes marcades, però amb les actuals condicions en què no es veu més enllà d'un metre, és difícil. El fred és intensíssim. Ens posem els esquís i juntament amb un parell d'alemanys que venien del darrer refugi intentem trobar indicis de la pista. Finalment localitzem un indicador i aconseguim arribar a la cota 2.440 metres, fi del descens. En aquest lloc, en circumstàncies normals, es troben cotxes i autobusos, però ara presenta un aspecte desolat, hivernal: no hi ha ningú. Encara es pot

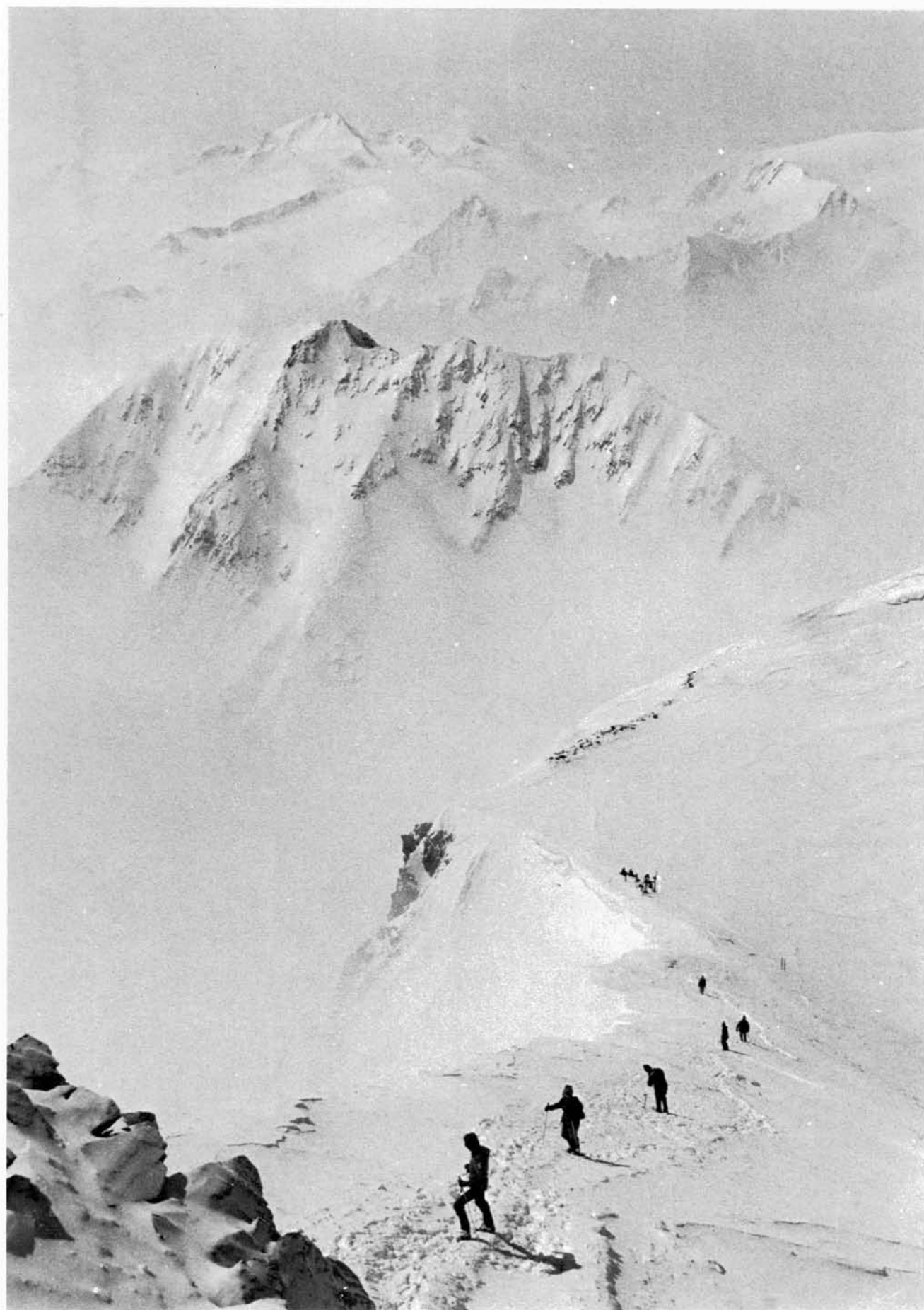

foto: E. Font

BIBLIOGRAFIA

Guies-Itineraris

- SKIFUHRER DURCH DIE ETZTALER ALPEN, de Henriette Prochaska, amb mapa. — Edit. R. Rother.
- B. V. TOURENBLATTER n.º 6, SCHIHOCHTOUREN IN SÜDTIROL, fulls escrits, mapes, esquemes i fotos. — Edit. R. Rother.
- ALPI VENOSTE, PASSIRIE, Guida dei monti di Italia (C.A.I.).
- ITINNERAßI SCI-ALPINISTIQUEI NEL ALPI, de Toni Gobbi: Ressenyes i croquis de diverses altes rutes dels Alps.

Cartografia

- OETZTALER ALPEN; 1:50.000, de Edit. R. Rother. Mapa amb itineraris d'esquí i text al revers (en alemany).
- ALPENVEREINSKARTEN; 1:25.000, amb itineraris d'esquí marcats.
- Fulls n.º 30/1 Gurgl
- » 30/2 Weisskugel - Wildspitze
- » 30/3 Kannergrat - Geigenkam

foto: E. Font

baixar més tros esquiant però a la hora que és, no ho veiem factible, caldria un cotxe. ¿Però quin? Solament hi ha el dels alemanys.

Després de plantejar-los-ho, accepten i ens baixen a tots, encara que entre ells dos i nosaltres som deu, amb motxilles i esquís. Cal esmentar que entràrem per la finestra: a causa del fred les portes estaven bloquejades. Seguim una pista recoberta de glaç i neu, enmig d'un fort temporal i anem perdent alçada. Una hora després érem tots a Sölden, punt final d'aquesta Alta Ruta.

Uns 25 Km. ens separaven encara d'Obergurgl, on teníem els nostres cotxes que tot seguit anàrem a buscar amb un taxi.

Queden enrera els esforços a obrir traça per les valls i cims de l'Oetztal i que al llarg d'una setmana, malgrat el mal temps, ens han

permès travessar aquesta regió dels Alps Orientals.

La nostra perseverança fou posada a prova, però també tots aquests esforços ens foren compensats amb dies en què la muntanya se'ns obria tot oferint-nos, dins el seu marc incomparable, la possibilitat de gaudir-ne la bellesa i la grandiositat.

Sens dubte tot el que s'hi endinsi per primavera, i com a bagatge únic tingui uns esquís i força entusiasme serà recompensat amb certesa per aquestes muntanyes tiroleses de l'Oetztal.

Alta ruta efectuada el mes d'abril de 1977 per: Pere Aymerich, Mercè Coll, Marta Estrada, Enric Font, Francesc X. Gregori, Jordi Iranzo, Glòria Mateu, Pilar Postigo, Anna M.ª Pujol, Josep Sala, Josep Maria Sala, i Jordi Sola, tots del C.E.C.

Articles (revistes)

- DE L'ADDIGIO A L'INN, de Jean Bocognano, Rev. La Montagne (C.A.F.), 3/1974.
- DE L'INN AL RHIN, de Jean Bocognano, Rev. La Montagne (C.A.F.), número 3/1971.
- L'OETZTAL AMB ESQUÍS, de R. Bramona, revista «Vèrtex» (F.C.M.), número 46, juliol agost de 1975.

El cosgost del Mascun

per E. Escrich, A. Viñas

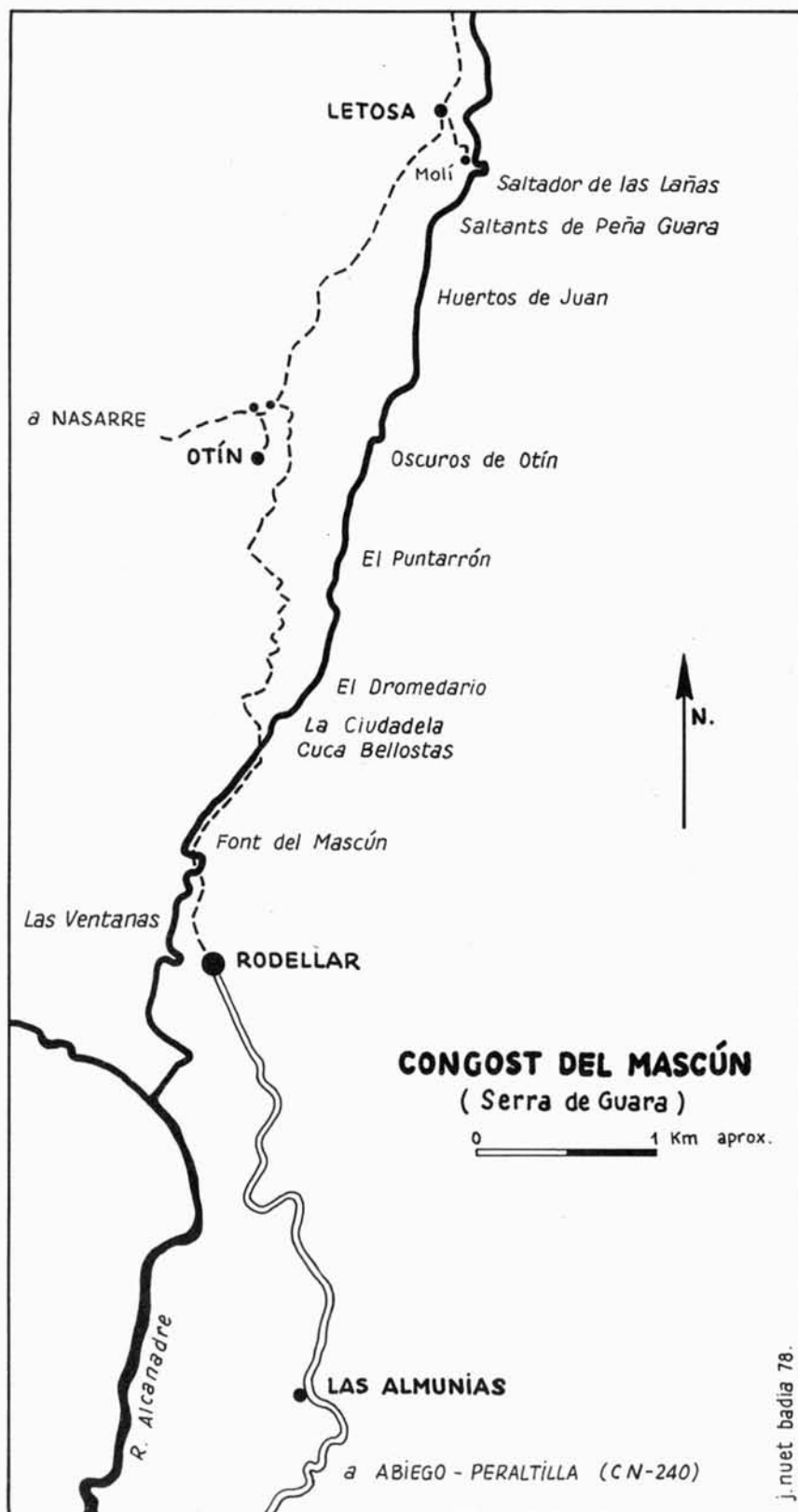
Aquest barranc, d'aspectes originals i fins i tot inesperats, es troba a l'Alt Aragó, esquinçant la serra de Guara des del poble de Letosa fins al riu Alcanadre, on aflueixen les aigües que circulen pel congost.

Per arribar al Mascun s'ha d'anar fins al poble de Rodellar, per una carretera comarcal que surt de la N-240, a uns 14 Km. de Barbastro en direcció a Osca. Des de Rodellar, que es troba prop de la confluència del Mascun amb el riu Alcanadre, es puja a peu fins a Letosa, on s'inicia el recorregut descendent del barranc.

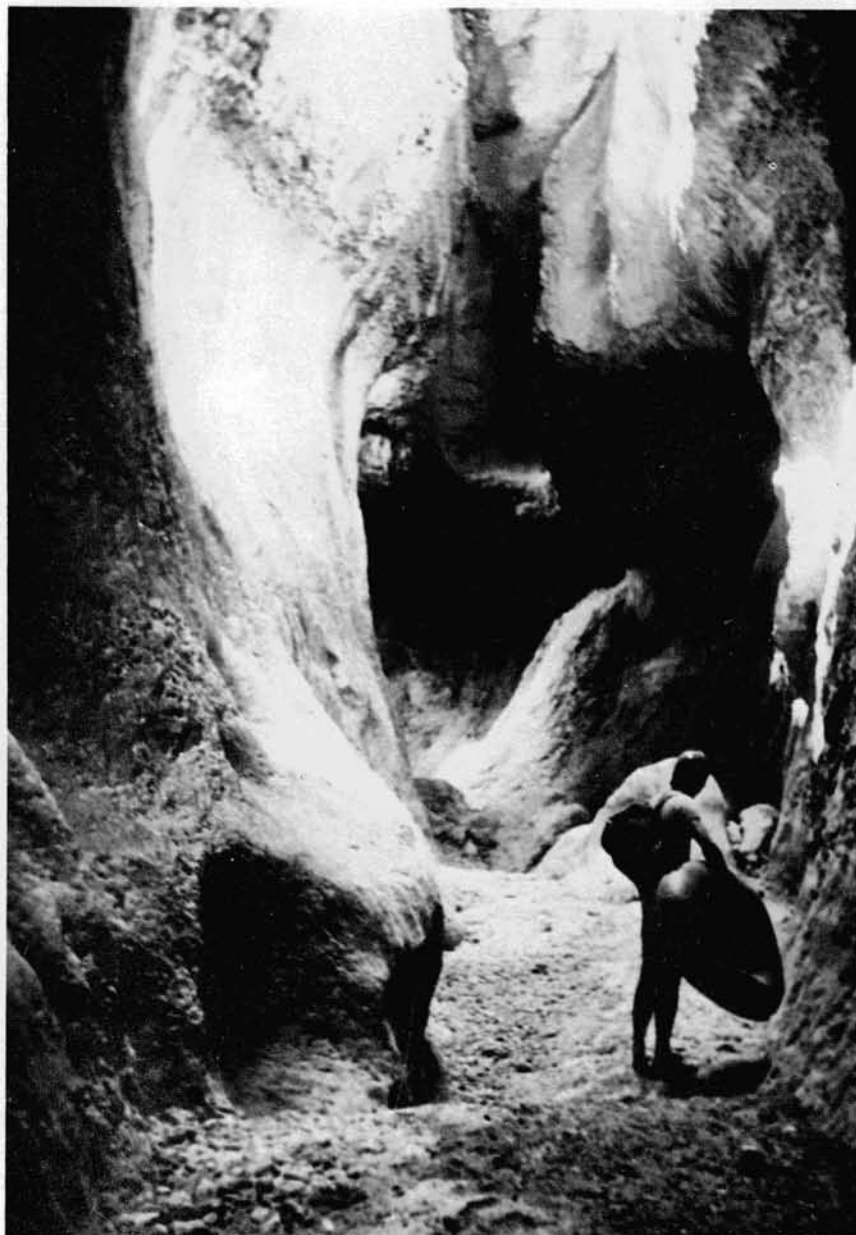
Itinerari d'ascens (Rodellar-Letosa)

De Rodellar surt un camí ben marcat en direcció al barranc del Mascun, que ja s'albira des de Rodellar mateix. Poc després de sortir del poble, un indicador que anuncia el Mascun certifica el camí, que a partir d'aquest punt baixa fins al fons del barranc i després de creuar —saltant de pedra en pedra— els meandres excavats pel riu, arriba a la font del Mascun, brollador natural que vessa les seves aigües a través d'una cova situada al vessant esquerre hidrogràfic (20 metres des de Rodellar).

A partir d'aquest punt es segueix, aigües amunt, pel llit del torrent, cas que sigui sec, o bé pels petits prats que trobem al marge esquerre si és que l'aigua, circulant o embassada, ens n'obstaculitza el pas. En aquest tram desemboca per l'esquerra (dreta hidrogràfica) el barranc d'Andrebot, que comunica amb el de l'Alcanadre, i, aigües avall es pot veure el fantàstic paratge de «Las Ventanas», arcades naturals excavades sobre les muralles del congost. El recorregut continua fins a la vora de dues agulles anomenades «Cuca Bellostas» l'una i «Torre de Santiago» l'altra, situades enfront d'una muralla rocosa independent —«La Ciudadela del Mascun». Al vessant esquerre i al davant d'aquestes agulles, s'eleva una sèrie

Amb el bot a coll, seguint l'estret congost.

sència d'un petit torrent que s'ha de travessar desviant-se lleugerament cap a la dreta fins en unes cornises pedregoses que emmarquen un camí que, girant finalment cap a l'esquerra, arriba a Letosa. Passat el poble, hi ha una font d'aigua potable i pel fons de la vall circulen les aigües del Mascun (1 h. des d'Otín).

Descens del congost

Des de Letosa es baixa fins al riu, i se'n segueix el curs per la riba dreta, per un corriol més o menys clar. Poc després apareixen, cap a la dreta, unes ruïnes que pertanyen a l'antic molí de Letosa. A partir d'aquest punt s'ha de seguir pel llit del riu fins a trobar el primer salt d'aigua, anomenat «Saltador de las Lañas», format per tres cascades que donen un desnivell total de 30 m. Per baixar aquest tram es pot intallar un rapel en una de les mates de boix que es troben al vessant esquerre, d'aquesta manera es podran descendir els 30 m. de cop i s'estalvia la vertical de l'aigua.

Superat aquest obstacle, s'ha de travessar el llac que es troba a la base del saltant, cosa que en temps sec es pot fer sense dificultat, tot vorejant-lo per la banda esquerra.

Després d'aquest descens brusc, el riu ofereix més aspecte de congost; així es segueix fins a arribar en una nova zona de saltants: el primer, de 6 m., es pot baixar en rapel, instal·lant-hi un burí que normalment ja és al seu inici, i a continuació s'ha de creuar un petit llac on es recomana —igual que en els altres trams de la mateixa mena— la utilització de bots pneumàtics o bé de vestits isotèrmics; immediatament trobem el segon saltant, de desnivell semblant a l'anterior, que es pot superar amb un nou rapel instal·lat també d'un burí, i que deixa en un reprès inclinat des d'on, amb un petit salt, es passa en un nou llac també de petites dimensions. A la paret dreta d'aquest llac

de monòlits coneguts com «Las Puntas de Cagates».

En aquest punt, un camí pedregós surt del llit del riu per la riba dreta i s'enfila fins al planell d'Otín, a la dreta del congost. Aquí el camí es fa més pla, i poc després de passar a la vora de tres roures majestuosos, es comença a albirar l'església d'Otín. Un cop creuades —seguint en direcció a Letosa— les poques cases que resten a

Otín, hi ha una fonteta (a uns 200 metres), activa segons el clima. Quan és seca, es pot aprofitar l'aigua d'uns tolls que hi ha molt a la vora (2 h. 30 m. — 3 h. des de la font del Mascun).

Es surt d'Otín en direcció NNE, i poca estona després es divisa al lluny el poble de Letosa, en línia recta amb una torre metàl·lica de més al fons. Poc abans d'arribar-hi, uns pollancrens ens marquen la pre-

foto: E. Escribà

hi ha una clavilla clavada en una escletxa que pot ser útil com a ajuda per pujar al bot.

Al final d'aquest petit estany s'arriba en un «balcó» sobre un nou saltant d'uns 15 m. El lloc més adient per instal·lar el nou rapel, evitant les aigües de la cascada, es troba en una cornisa de la part dreta i cap a l'estimball. Per arribar-hi, s'ha de fer una grimpada d'uns tres metres —III°— que permet assolir la cornisa que s'ha de seguir fins a arribar al punt on hi ha dos burins dels que es poden fer servir en la instal·lació, cosa que ens permetrà d'arribar directament a la zona seca. Efectuat aquest descens, el riu continua sense oferir dificultats especials durant un bon tram. Així, doncs, es poden plegar, momentàniament, les cordes i el bot.

En aquesta part, coneguda com «Los Huertos de Juan», el congost s'eixampla novament i ens trobem entre vessants, amb paratges d'immensa bellesa i de gran tranquil·litat.

De mica a mica, el barranc es va estrenyent i, des d'un llac que ens barra súbitament el pas, es veu, al fons, una zona encara més estreta on s'endevina un tram tortuós del torrent. És el principi de «Los Oscuros de Otín».

Encara que aquest llac es pot vorejar per un reprès de la dreta on s'arriba per un pas bastant delicat, potser és més recomanable d'inflar el bot, ja que, a partir d'aquest punt, els llacs són abundants i es troben molt seguits. En principi les cordes no són necessàries; el recorregut continua travessant llacs separats per zones curtes factibles a peu. Així s'arriba en un tram subterrani de 50-100 m. de recorregut, on el riu gira cap a l'esquerra. Per travessar-lo no es necessiten lots, ja que la claror que hi penetra per les dues boques és en principi suficient.

Poc després s'han de desplegar les cordes per passar el primer d'una sèrie de petits saltants —entre 2 i 7 m.— separats pels seus llacs corresponents. Sovint, l'exage-

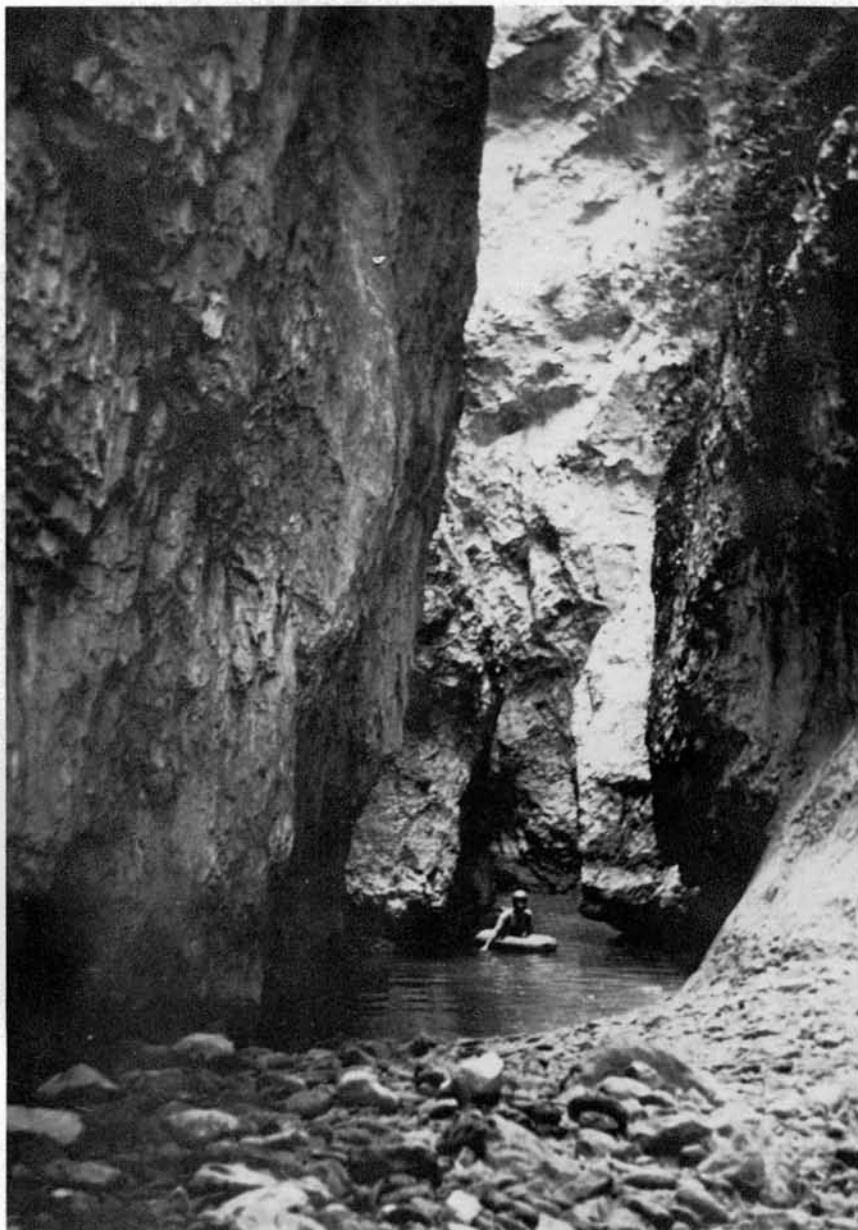

foto: E. Eserich

rada estretesa del congost obliga a passar molt a la vora de l'aigua en la seva caiguda, i alguns dels rapels van a parar directament sobre els llacs, pel la qual cosa s'ha de comptar amb alguna possible remullada.

De tota la primera part del congost, aquest últim tram és, sense arribar a ser difícil, el més complicat tècnicament i també el més llarg. El final ve marcat per uns

quants racons esporàdics, on arriba el sol, i per un llac terminal en què s'ha d'interrompre el recorregut en bot dues vegades, a causa de l'excessiva estretor, superior a la del bot (5-7 h. des del molí de Letosa).

A partir d'aquí, podem considerar que s'inicia una segona part del congost, per causa de la gran diferència que s'hi observa respecte a la primera, tant referint-nos a tècnica com a paisatge. El congost pre-

foto: E. Eserlich

senta un recorregut pla i obert i la progressió només es veu interrompuda en alguns punts per petits llacs que es poden vorejar, per una o altra banda. Aquestes característiques són les predominants en tota la resta de recorregut.

Seguint el descens, es troben dues agulles extraordinàries, la «Punta del Puntarrón» al vessant dret i la «Punta del Puyal» a l'esquerra. A la vora de les puntes, el

riu passa sota un pont natural amb la base ocupada molt sovint per un petit toll d'aigua que es pot evitar pujant per un dels costats fins a l'alçada del pont. El tram següent es va fent cada cop més sec, ja que el riu desapareix de la superfície, fins i tot abans de la zona del «Puntarrón».

A continuació s'ha de vigilar per veure un petit corriol que remunta pel vessant dret del riu evitant un

parell de zones inundades, la segona de les quals no es pot vorejar d'una manera normal. Altre cop al llit del riu, es troba un altre estany que es pot evitar vorejant-lo per la riba esquerra. Després, el riu contorneja un monòlit anomenat «El Dromedario», al vessant dret; passat aquest, ja es poden apreciar clarament les siluetes de la «Cuca de Bellostas» i de la «Ciudadela del Mascún». Sobrepassada aquesta part, s'arriba al lloc d'on surt el camí pedregós que es prenia en l'itinerari d'ascens per arribar a Otín. Per tant, per tornar a Rodellar, s'haurà de fer el mateix recorregut seguit a la pujada si bé en direcció inversa (l'horari per a aquesta segona part és de 3-4 h., segons l'estat del torrent).

Material i tècnica d'exploració

Gairebé tots els salts d'aigua es superen fent rapel. Per aquest motiu calen dues cordes de 30 m., ja que el màxim desnivell és d'aquesta longitud. És preferible portar les dues cordes de 30 m. —o fins i tot de 40— que no una de 60, ja que la resta de saltants té un desnivell bastant inferior.

Per a les zones inundades es recomana el bot, ja que si bé alenteix les operacions, permet de transportar el material que necessàriament ha de restar sec —màquines de fotos, calçat de muntanya, roba, menjar...—. Cas d'utilitzar vestits isotèrmics, aquest material s'hauria de passar per mitjà de telefèrics. Segons convingui, es pot adoptar una o altra opció, o fins i tot una d'intermèdia.

A les zones humides, el material sec es pot reunir en una bossa de plàstic rígid, a l'interior d'un sac de material o bé d'una motxilla.

A més d'aquest material, s'ha de portar cordill per recuperar el bot d'un costat i de l'altre —si són més de dues persones—, una baga i dos mosquetons per persona, alguna peça de vestir protectora per a l'es-

quena i baguetes per abandonar a la instal·lació dels rapels.

Es recomana també de portar dues o tres clavilles, burinador i pitonisses de burí i un martell per si calia refer alguna instal·lació. L'absència d'escletxes és gairebé total a les zones immediates a les de circulació de l'aigua.

En l'exploració es poden emprar dues menes de vestimenta: vestit de bany i sabatilles per a les zones humides i calçat de muntanya per a les seques, que a més de ser l'adequat serà útil en els passos delicats i grimpades a efectuar.

També s'ha d'indicar que la presència d'escurçons a tota la zona i especialment al fons dels congostos, on abunden, fa recomanable de portar l'antisèrum específic. S'ha de tenir present que, si bé **generalment** la mossegada no representa un problema greu, el fet que pugui produir-se en zones allunyades, on a part de les limitacions tècniques, l'esforç físic per sortir-ne és considerable, suposa una veritable dificultat, tant perquè hi pugui arribar assistència sanitària, com per traslladar el possible afectat. D'altra banda, el desplaçament a peu d'aquest està totalment contraindicat, ja que l'esforç físic acceleraria perillosament la difusió del verí; a més, el cansament produït per l'activitat feta fins en aquell moment, situa el perjudicat en desavantatge per exercir una reacció favorable.

Ressenyaments pràctics

Els horaris donats són variables en funció de l'estat del riu, del nombre de persones i de la tècnica emprada.

El millor període per realitzar el descens és en ple estiu, que és quan els congostos acostumen de ser més secs.

Tècnicament, el descens del congost no és difícil, però s'han de considerar com a perills potencials les tempestes estiuenques, que produeixen ràpides crescudes i esllavissades, i els escurçons mencio-

foto: E. Escribà

nats, la presència dels quals és més visible als matins i al capvespre.

El recorregut integral del congost del Mascun és de 6 Km., dels quals els 3 primers són els corresponents al tram del molí de Letosa als «Oscuros de Otín».

A l'itinerari d'ascens convé evitar el fort sol de migdia, especialment en el tram de la «Fuente del Mascun» fins al poble d'Otín, on no es troba aigua i les ombres són escas-

ses. Per al descens també és aconsellable de sortir aviat.

L'últim poble habitat és Rodellar, ja que tant Otín com Letosa estan abandonats.

Els mapes que es poden utilitzar són els de l'Institut Geogràfic i Cadastral, fulls 211 i 249. Hi ha també una guia general de la zona, «Los Cañones de la Sierra de Guara», de P. Minvielle.

Nevado Jirishanca (6.126 m.), cara oest

per José Miguel Cuevas

Un moment de l'ascensió per les cordes fixes d'una rampa glaçada sota uns enormes sèracs.

Aquest és el relat de l'expedició Jirishanca-77 a la serralada de l'Huay-Huash, als Andes del Perú, duta a terme per un grup de sis alpinistes del «Club Alpino Universitario», de Granada, el «Grupo de Montaña de Derecho», Madrid i pel «Club Alpino Andaluz», de Granada.

Aquesta segona ascensió per la difícil paret oest, seguint la via oberta l'any 1969 per un equip de Lecco dirigit per Ricardo Cassin, és una de les fites més importants que han aconseguit els alpinistes de l'Estat espanyol, i obre una nova etapa fonamentada en les expedicions lleugeres a la conquesta de difícils i grans parets. Crec que la felicitació a aquests companys per l'èxit ha de ser unànime. Els components foren: Santiago Barrios Escamilla, José Miguel Cuevas Gonzalo, Eloy Linares Gil, Antonio Lorente Rivas, José Antonio Menéndez Fernández i Joaquín Susillo Arbucias.

La història de la nostra expedició no fuig gaire del que és costum en aquestes ocasions. Caldrà repetir els enutjosos preparatius, les corregudes d'última hora de l'un costat a l'altre, amb els nervis destrossats, etc. És tant l'esforç i la il·lusió que sembla impossible, almenys per mi que mai no m'aturo a pensar que les coses no surtin bé a l'últim moment. Després, a la muntanya, tot es veu diferent, i hom se la passa bé, però sempre amb la idea de si val la pena tant de preparatiu per després estar-se un mes pujant i baixant, carregat com un ase.

12 de juny. Hem arribat al que serà el nostre camp base; som a 4.000 m.; és un lloc deliciós; aigua, sol, herba i fruites de riu que podem pescar ben a la vora, a la llacuna Jahuacocha. Darrera han quedat els atrafegats dies de Lima i la marxa d'aproximació de dos dies des de Chiquian. Ens voldríem quedar uns dies al sol, de panxa enlaire, però no hi ha temps i l'endemà d'arribar iniciem el feixuc tragarinar de les càrregues.

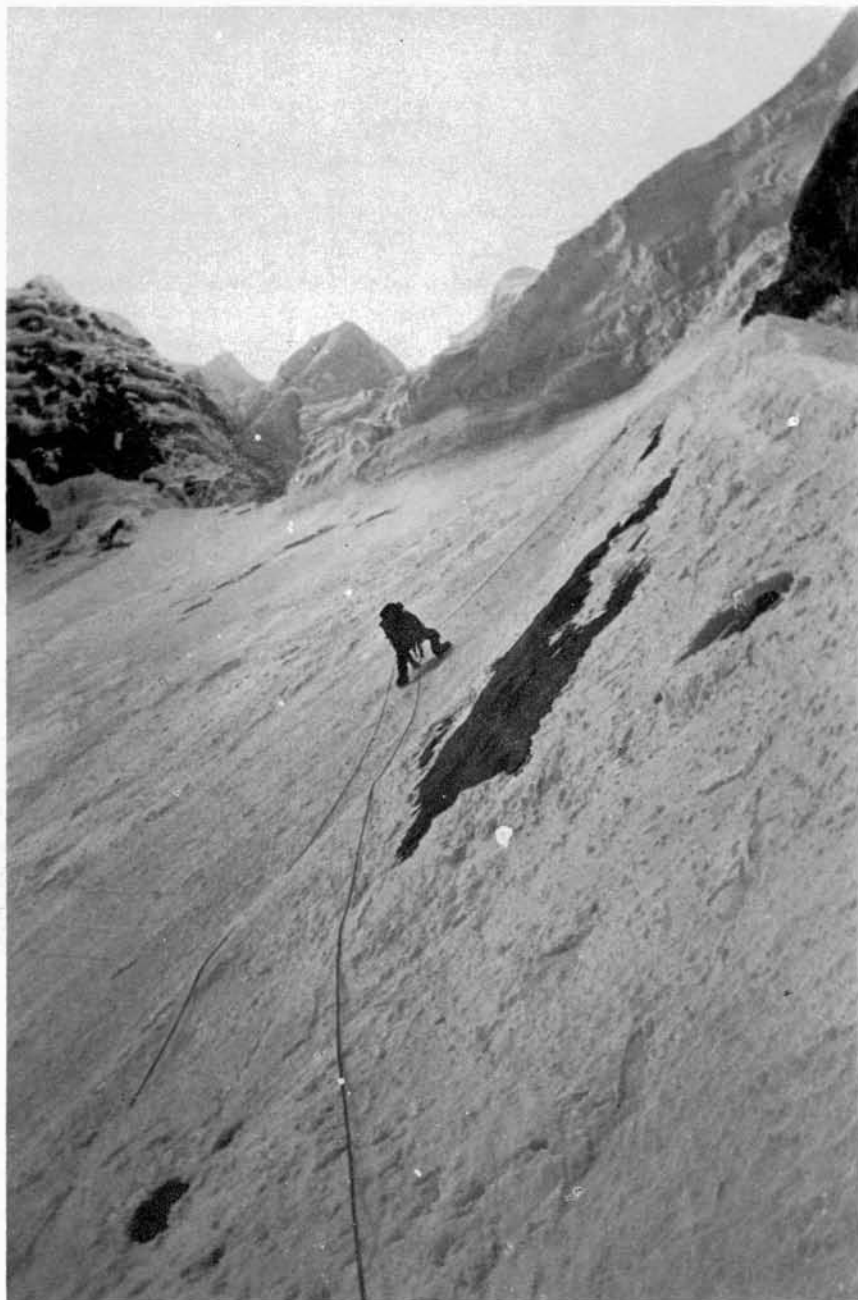

foto: E. Linares

El nostre objectiu, el Nevado Jirishanca, ens domina impassible. És realment un cim molt esvelt i d'una gran bellesa; per qualsevol de les seves cares ofereix grans dificultats. Va ser pujat per primera vegada l'any 1957 per Egger i Jungmen, de l'expedició austríaca de Klier. La cara oest ofereix un itinerari lògic, atractiu i difícil. Va ser

vençuda un únic cop, l'any 1969, per l'expedició italiana dirigida per Cassin. Es tracta d'una paret fonamentalment de glaç i neu amb diverses parts ben diferenciades: una rampa inferior de gel de gran pendent que queda morta contra un enorme sèrac, una aresta mig nevosa, tallada per alguns sèracs, i a la fi la piràmide, la part més enig-

màtica de l'ascensió, amb una cornisa al cim.

23-juny. El camp d'atac ha quedat definitivament establert; és situat a uns 5.200 m. a la capçalera de la gelera Jirishanca. Per arribar-hi hem remuntat la morrena de l'esquerra de la gelera Raimondi o Yerupajà, l'hem creuada i, per un intricat laberint de sèracs i esquerdes, hem aconseguit el coll del Toro, 5.400 m., entre el Sami i el Yerupajà Chico. El transport per la monòtona morrena i la neu tova s'han acabat.

24-juny. S'inicia l'atac a la paret. El principi no és gaire falaguer, la rimaia ens ofereix un aspecte horros i ocupem gairebé tot un jorn a superar-la. La lentitud dels moviments de la cordada que va obrint camí posa nerviosos els qui observem des del campament. Una segona rimaia d'accés a l'immens llenç de glaç, amb esquitxos de roca, forma la part inferior de la paret. La inclinació és impressionant i els grampons no es clavem més d'uns mil·límetres.

Durant uns dies, amb temps inestable o dolent i algun que altre incident, l'hauem equipat amb cordes fixes fins a la sortida de l'aresta intermèdia.

30-juny. Pugem per darrera vegada per les cordes fixes, anem cap al cim. Instal·lem un bivac a 5.750 metres; és pràcticament l'únic lloc que ens pot oferir una mica de comoditat a tots quatre expedicionaris. Per mala sort no podem intentar el cim totx sis.

1-juliol. Sortim lleugers de pes amb la intenció d'arribar al cim; l'aresta intermèdia que semblava que no oferia massa dificultat ens entreté més del previst. Tornada altre cop al bivac i una altra nit molt freda però amb un temps excellent.

2-juliol. Si avui no fem el cim, tindrem problemes de temps i provisions. Sobrepassem el punt aconseguit ahir i ens enfrontem als canals finals: terreny mixt, roca descomposta i neu escumosa, bastant vertical. A les tres de la tarda tan sols ens resten deu metres per aconseguir l'aresta cimera; són d'angoixa, sembla que no és possible passar, la neu s'enfonsa sota els peus del primer de corda. Amb les darreres llums del vespre ens reunim tots quatre a l'esmoladíssima cresta del cim, l'emoció és indescriptible, però no hi temps a perdre: les fotografies de costum, una abraçada emocionada, una ullada al paisatge i iniciem els ràpels cap al bivac.

5-juliol. Estem tots reunits al camp base: celebrem l'èxit de l'expedició amb una «pachamanca», estil andí de cuinar el xai. Ja ningú no es recorda dels esforços passats, del descens del cim en una foscor total, de la tediosa feina de treure les cordes fixes enmig de la nevada. Tot és ja un passat formós, conflictiu, irreal.

El couloir nord del «Grand Dru»

per Louis Audoubert

El couloir, aquesta ferida blanca a la cara nord dels Drus, feia el paper de super-couloir des de feia uns anys. Les primeres mirades envejoses fan que la història del couloir es confongui amb el mite de l'impossible. Els qualificatius de Lesseur després de la seva travessia de 20 metres en la part final no són gaire reveladors, però es justifiquen, ja que els escaladors no coneixien llavors la tècnica de tracció martell-piolet, i la tècnica de puntes tot just acabava d'aparèixer.

La cordada Lesseur havia vist aquest tobogan en tota la seva terrorífica verticalitat per desembocar en el Gran Dru, i aquest és el seu mèrit. La via del couloir és molt lògica, però encara faltava que algú s'hi aventurés. Possiblement aquesta era la intenció dels polonesos que s'aturen a la sortida de l'esperó de la dreta, cap al Petit Dru. Molt abans, Armand Charlet aniria a «ensumar» els primers pendents del couloir del coll dels Drus, però guiaria els seus esforços cap als flancs de la «seva» inesgotable Verte. Terray-Lachenal ensopegaran amb les lloses i John Culligan també.

Nominé assolirà la bella fissura abans de l'abocador i es veurà obligat a baixar per mal temps. Affanasief-Cordier obstinadament esperaran sota l'abocador durant tres dies. I no coneixem totes les temptatives.

Remuntant la Sans Nom durant la Grande Traversée de la Verte, per l'agost del 1973, vaig dir a Jean-Jacques: «Veus aquest couloir?, m'agradaria molt de tornar-lo a fer». Havia llegit les apreciacions de Lesseur i imaginava que va tenir por mentre pujava. I Jean-Jacques em repeteix: «Però si ja t'he dit que encara no està fet, i si arribem al cim el juny, haurem fet la primera ascensió». El juny del 1973, en efecte a causa del casament d'un amic «savoyard», vaig anar amb en Jean-Jacques al cobejat couloir. Però les condicions atmosfèriques foren dolentes i ens van obligar a fer les

vies clàssiques. Pel juliol, prenent part en la preparació Internacional de l'ENSA, no tenia altra preocupació que trobar uns companys de corda, junt amb Jean-Jacques, naturalment. La neu abundant caiguda feia dir a tots que aquest couloir era massa perillós per culpa de les caigudes de pedres, i m'ho havia cregut.

L'estiu s'acaba. El període hivernal havia d'acaparar els meus esforços a la paret nord de la punta Whimper, a les Grands Jorasses.

Des dels primers dies, Cecchinell i Jager triomfarien en aquest gran èxit tot invertint-hi quatre dies.

Però segueixo amb els meus projectes, i les segones ascensions també m'agraden, ja que tenen l'atracció de la primera i, a més a més, de conèixer el que té de dolent, a la vegada que el gust de descobrir i el mateix gust de l'aventura.

El juliol del 74, amb en Jean-Jacques, prenem la direcció del couloir. Una tercera persona se'ns unirà. En efecte, un amic m'escriuria algun temps abans aquestes ratlles: «Tinc un company, Thierry Leroy, que vol fer amb tu alguna gran ascensió; és un noi molt hàbil i sorprenent, a més escala molt bé...». Em vaig posar en contacte amb Thierry per carta per proposar-li el couloir, Davaille, Cervin, Eiger per l'estiu... Així és com hauríem de trobar-nos al càmping dels Drus.

Per desgràcia, una setmana de neu reté el nostre entusiasme i retorna en Jean-Jacques a la feina. Lluny de descoratjar-nos considerem arribat el moment l'11 de juliol. Vaig trucar a Jean-Jacques per telèfon. Tanquem les motxilles i trobem la «Taupe» i en Philippe que ens acompanyara fins al ronyó dels Drus. En realitat sortim molt carregats, no tant de material com de queviures. I quins queviures! Pots de confitura, una ampolla de pernod, i tot el normal. Naturalment una hamaca cada un, cambra de 16 mm. i les pel·lícules necessàries per fer una veritable fitxa tècnica àudio-

visual del couloir.

Un cop al ronyó, comencem a desembalar. Fa bon temps i fins calor. Tots tenim set, Thierry i jo, arribats els primers, anem a recollir una mica d'aigua que degota sobre les lloses. Després prenem el nostre primer pastís. La «Taupe», lluny, darrera la morrena, em sembla cansada, vaig corrents a agafar-li la motxilla. Hem d'assecar els nostres jerseis mullats per la suor. És tard, hem pres possessió del millor bivac del ronyó i la indumentària de les motxilles s'installa una mica per tots costats. Però, ¿per què esperar escalfant-nos al sol? Després d'haver menjat tonyina amb maionesa, rostit de pollastre, pastís i suc de fruita, aprofitem el final del jorn per atacar. Pensem que el couloir no ens «tirarà» moltes pedres a aquesta hora...

Posats d'acord, els dos camàlics porten el material fins a la gelera i tornen a baixar. Agafem les nostres tres motxilles i, després d'encordar-nos, dirigim les nostres passes sobre els ponts de neu saltant les esquerdes amagades. Jean-Jacques col·loca unes quantes vegades les cames en un forat, puja precipitadament, volta el que li sembla poc segur i aquest espectacle em convida a filmar una seqüència. Ens acostem a la rimaa.

—«Que pesada està la neu i que dur que és de fer traça!»

Deixem darrera nostre unes petjades. El 26 de desembre Cecchinell i Jager també havien deixat una profunda marca que s'apreciava amb claredat des de Montanvers quan érem a Leschaux.

—«Encara 100 metres. Vés tu sol, Jean-Jacques, i comença a escollir el material.»

Baixo amb Thierry per anar a buscar el dipòsit de material dels nostres amics. Pujant, en Jean-Jacques ens diu que el lloc és terrible:

—«Blocs de glaç que es precipiten...»

—«Fuig!, això no és res; no aconseguirà pas aturar-nos».

He parlat massa; un d'aquests

blocs, no més gran que el meu puny, em colpeja el braç esquerre:

—«No puc tancar la mà esquerra. Això comença malament».

Més desconfiats, ens posem els grampons, ens encordem i reconsiderem el pes de les motxilles. La més lleugera per al primer de corda i en Jean-Jacques se n'apodera... La cordada s'esglaona de seguida, l'un sobre la rimaia, l'altre dintre, i l'últim sota. El sol passa per l'oest, i abans de desaparèixer neteja alguns extraploms del gel que encara aguantaven. No ens hi trobem de gust i no trobem un emplaçament de bivac prou arrecerat. Tan sols hem fet dos llargs de corda. Faig un crit en Jean-Jacques:

—«Veus cap plataforca?»

—«Potser a un llarg més».

—«Vés-ho a mirar».

Un quart més tard, Thierry respon:

—«No hi ha ni el més petit repès».

—«...»

—«Doncs, fixa la corda i baixa».

Tornem a l'alçada de la rimaia per buscar cap a l'esquerra. Trobem un petit racó de blocs oscil·lants on instal·lar la «cuina». El forn entra ràpidament en acció. Mentre preparo el menú, Thierry i Jean-Jacques penjen les hamaques. No ens assegurem, quan, just al moment de tastar el bullit d'espàrrecs, un tou de neu ens cau a sobre. Sorpresa desagradable, ja que ens omple de neu el coll, les butxaques, les motxilles i els «duvets» que ja havíem estès a les hamaques. Fem un bon equip, sempre disposats a doldre'ns.

Arriba la nit. Ens hem posat dintre els «duvets» i en aquest moment veiem dos llums que segueixen les nostres petjades. Els cridem:

—«On aneu?»

—«Barmont i Cardis».

—«Ah sí, però on aneu?»

—«Al Nant Blanc».

—Una hora més tard, els nostres veïns, instal·lats sobre un ronyó, cent metres més avall, sembla que baixen.

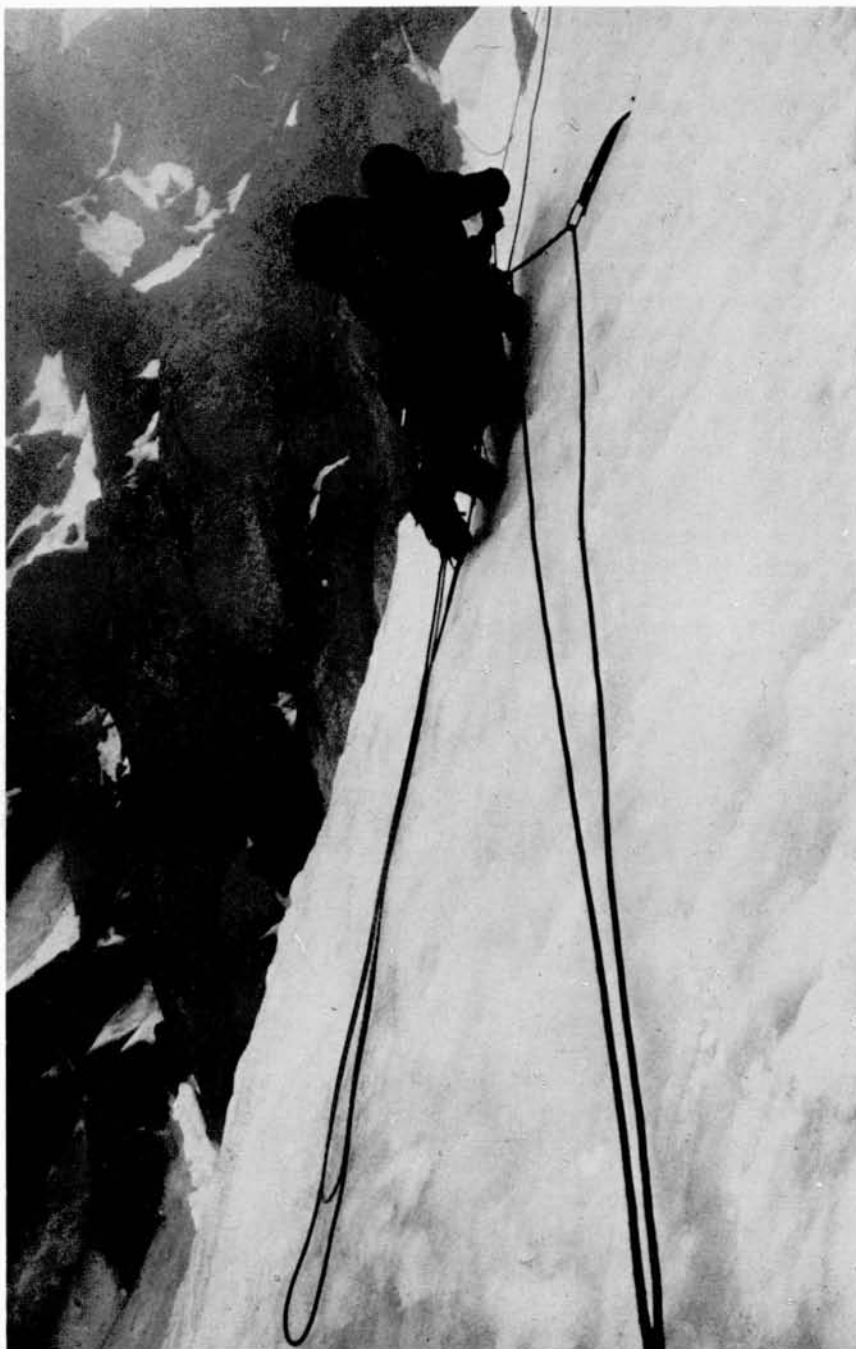

foto: L. Audoubert

—«Què fan?»

—«Què han de fer! Pugem. Deuen haver anat a buscar aigua».

Els nostres frontals es diuen bona nit. A plena nit despertem de cop: està nevant... No, tan sols es tracta d'una altra placa inestable que ha caigut dels pisos superiors.

L'endemà volem flanquejar el

couloir de la collada dels Drus i la zona de les lloses, per fer el segon bivac de la hivernal.

—«És una escama poc confortable», m'havia dit Jager en el festival de Trento, i és l'únic lloc. «Després de la travessia, a la dreta de la barreira de lloses ja no es pot baixar, és massa extraplomada. Però ja ho

veuràs, el problema són les lloses de verglaç, i Walter tingué alguns calfreds.»

Aconseguim aquestes lloses glaçades cap a migdia. Un VI molt especial, amb tres centímetres de glaç sobre lloses impossibles de clavillar. Cap mitjà de col·locar les broques. Dos llargs dolents.

Pero sabíem que sobre d'aquests es tractava ja d'una escalada clàssica, amb una bona fissura: la fissura Nominé. Per guanyar temps, Thierry la remunta sense motxilla. Assegurat per Jean-Jacques, pot pujar sense por i, a la vegada, jo puc filmar. Jean-Jacques s'eleva 40 metres, puja la motxilla i jo trec les clavilles. Un vell clau americà, únic vestigi de la primera temptativa. Quan arribo a la reunió, Thierry ja ha pujat 40 metres més, directe, sense una sola zona amb una mica de sortint. Em pregunta on som. Contesto que sóc al segon bivac de Cecchinel-Jager, sobre l'escama...

—«No l'he vist».

—«És invisible perquè està cobert de neu, però l'endevino. Hauré de baixar fins aquí i seguir a la dreta.»

—«N'estàs segur? Em sembla que el couloir també es pot aconseguir per sobre...»

—«No, no, baixeu, és aquí».

Sempre és penós de perdre, el terreny guanyat. Hem de netejar l'escama per obtenir una plataforma de neu on podrem seure amb els peus penjats al buit. És bastant confortable. Tot és relatiu: quan es troba un bivac on poder estirar-se se n'està cofoi. En aquesta via, pel fet que és l'únic emplaçament de descans, ens trobem satisfets. A la cara nord de la punta Whimper ens alegraria tan sols trobar aquestes plaques de gel on penjar les hamaques... però no hi ha res millor que un bon llit i, encara així, n'hi ha de millors i de pitjors...

Igual que el confort, la gastronomia també és relativa, i es troba excel·lent un senzill brou. Passa sovint, en els bivacs a la paret, que petites pedres entapissen el fons del pot,

tot barrejat amb glaç: quin gran plaer decantar-les entre les dents per no perdre una sola gota de líquid!

Aquesta tarda, enmig del couloir, tenim dret a un sopar de luxe, el pastís, i les barreges salades com a aperitiu, després pa blanc, confitura d'oca, els bocins de plàtan, els pastissos, la carbassa de Borgonya... Deixem vagar la nostra moral, i si no es tracta de preparar un gran menjar sí que és, almenys, «alta» gastronomia!

El dia 13 al matí, el cel està tapat. No ens afanyem gaire i la travessia a la dreta ens porta ràpidament, per mitjà de dos llargs, al costat esquerre de l'abocador. Els últims 15 metres de IV ens han reanimat abans del ball molt especial que ara hem d'efectuar. Ballet molt rítmic en quatre moviments, barreja de figures primitives i bàrbares i de temes clàssics. El personatge, dret davant el seu vidre, utilitza tan sols l'extremitat anterior de les puntes, com una sola estrella del ballet, al llarg de la seva repetició, amb l'única diferència que hi són prohibides les cabrioles... El millor ballarí és aquell que dona un sol cop, com ho fa el millor torejador. Mentrestant, la natura glaçada resisteix a vegades... Aquest ballarí de puntetes copsa la mirada dels estranys privilegiats que poden gaudir d'aquest insòlit espectacle. Emascarat i armat com un formós diable, treballa per a aquests que la multitud dels Grands Montets estarà temptada d'anomenar embuixos de Sisif i els demiürgs de l'inútil... I, encara no hem acabat aquest couloir que ja parlem de Linceul o de Davaille... Pujar per baixar i tornar a pujar... Tanmateix, som uns petits homes que necessitem la bona broca com el torejador necessita els «picadors», però amb una diferència: nosaltres no hem de matar ni la paret, ni la bèstia: qüestió d'estil, d'ecologia, d'esperit. No és segur, potser sí. Per no trencar l'estètica, en tots els llargs de corda, tret de dos, no col·locarem broques per progressar: és

un treball bonic i Thierry s'afanya a assegurar l'èxit del festival. Com tres bruixots que adoptarien les energies, evolucionem en el nostre petit món, el del vertigen, del terrible, del que és excepcional.

El pas més arriscat és aquell en què s'ha de combinar el màxim equilibri i la tensió més viva: repenjar-se sobre alguns mil·límetres de metall de les puntes davanteres, deixar les formoses preses martell-piolet i col·locar la broca a la reunió. No ens hem preocupat ni una sola vegada a tallar un replà on reposar! Però n'utilitzem una que va ser tallada l'hivern passat; això vol dir que la neu no queda mai en aquest couloir, tan sols glaç fos: el replà, si bé poc marcat, encara estava molt net...

Aconseguim la «clavilla» Leseur cap a les 14 hores, estem lleugerament emocionats i contents. En sortiríem, de seguir així, quen es fes fosc. El passatge a 85° es presentava per a la pel·lícula, pujar i baixar, després recuperació del ferro Leseur tot recordant: clavilla vella d'un respectable pes i un tall venerable, amb l'anell de cànem encara intacte que va servir per fer el pèndol.

Des del matí que no ens hem tranquil·litzat: el cel s'ha carregat de grans núvols. Hem estat observats des dels Grands Montets fins a les nou, però després ens ha envoltat la boira. El paisatge s'ha tornat wagnerià. No el veiem més. Només el glaç vertical, i al capdavant aquest couloir no te més de 20 metres d'ample. Sortim a la bretxa dels Drus enmig de la neu. Un cop instal·lat el bivac he lliscat cap a una concavitat en pendent per deixar la tela de la tenda als dos companys. L'endemà continuaria nevant. La temptació de sortir amb més facilitat pel petit Dru aflorava en Jean-Jacques. Però li vaig parlar de couloirs, d'allaus i per fi pugem per la Z. Aquests quatre llargs fins a aconseguir el cim del Gran Dru ens prenen cinc hores! Mai no havia vist tan de glaç i neu. Això feia renegar en Jean-Jac-

Des de la bretxa de la Petite Verta es veu l'impressionant couloir que ratlla de dalt a baix la cara N. del Gran Dru. ▼

foto: L. Audoubert

ques, que tenia preferència per la sortida pel petit Dru. Però havíem decidit de sortir pel Grand Dru, que per alguna cosa es tractava del seu couloir.

Deu ràppels fins a aconseguir la rimaia on m'he enfonsat. Col·loco els ràppels i quan sóc a baix faig

un crit «ràppel lliure»; «lliure», responen. Però a l'últim no he anat tan ràpid. Em balancejo al final de la corda sobre una esquerda... per fi aconseguixo establir-me a l'altre costat... Uf!, d'emocions no en falten...

El sol ponent ens ensenyava el refugi de la Charpous: el bon temps torna. Estem amarats de suor. Els guardes, molt atents, ens donen el seu duvet, ens cargolem en una manta i compartim el seu menjar.

Alguns dies més tard Thierry s'havia de presentar al concurs per ser admès com a aspirant-guia, però no hi hauria de participar: estava massa fort. Pel que feia a Jean-Jacques, no podia pretendre presentar-s'hi: era massa jove! Per mi, gràcies a l'experiència de pirineista, el couloir tan sols és un bon entrenament (com m'agrada burlar-me'n!) per a la supercarrera pirineista que no existeix en cap llibre i no tindrà mai cap «plànol»: aquesta cataracta que és la més gran d'Europa...

Fitxa tècnica

Des dels Grands Montets o la Mer de Glace.

Es flanqueja la rimaia (3.000 m.) i es puja al couloir que surt de la collada dels Drus per mitjà de vuit llargs de 55°, després 60°. Cal abordar un terreny mixt extremadament delicat en dos llargs de V, després dos més de V sup., VI, fins a la base de la barrera de lloses. Es puja per aquestes lloses 40 metres en AT, V, amb un pas d'A2. 15 pitons. Reunió sobre la gran escama (bivac).

Ens elevem a la dreta per una fissura, 30 metres, AI, V (6 pitons). Cal ara elevar-se per una xemeneia de 15 metres IV sup. per sortir al couloir que dóna a la bretxa dels Drus, pujar el couloir durant 13 llargs, primer de 70° sobre el costat dret; després travessar-lo i pujar prop del costat esquerre. 75°. La creua en oblic cap a l'esquerra per tornar al costat dret. 85°. Seguim fins a la bretxa per mitjà de cinc llargs de 70°, després 65°. Sortim per la Z del Grand Dru.

Traducció: Ricard Vila

Converses a muntanya: Pic de Subenulls

per Joan Cardona

El llac ja no era llac; més aviat un pantà mig assecat, amb llot a la vista i una terra sorrosa de color indefinit que cobria també les pedres. Calia mirar més enllà, vers les aigües del centre de la presa, per veure-les joguinejar mogudes per l'aire, brillants i pures com les dels altres llacs, no tan potinejats per l'home. Els arbres no eren arbres; només troncs escapçats, sollats també per la repulsiva terra, per la seva ocasional permanència dintre de l'aigua; esquelets palplantats, víctimes d'un naufragi provocat. Altra vegada calia mirar més lluny, cercant els arbres vius, de verds variats, pletòrics de salut. Les nostres petjades quedaven marcades fortament, com acusant-nos d'estar passant per un territori prohibit, per un terreny destinat a ser cobert per l'aigua.

Així que ens fou possible, ens enfilarem pel bosc fins a trobar la neu i calçar-nos els esquís. Allí, si un arbre era mort era el llamp que l'havia acabat. O la vellesa. Ja ens trobàvem en la mena de país que havíem vingut a buscar. Dos isards saltaven, no gaire lluny de nosaltres. Ens havien vist, però no fugien amb molta pressa. S'aturaven a mirar enrera.

—Ja no tenen gaire por, ara. Com que els cacen poc.

—Es tornaran tous. I beneïts. L'únic enemic important que els quedava, que els feia espavilar, era l'home.

—Sí, el mateix que els hauria acabats si no s'hi hagués posat remei.

Els isards marxaven per un herbatge sense neu ni arbres. Nosaltres, en canvi, per entremig del bosc clar, on la neu era seguida, que ens permetia de seguir amb esquís i, per tant, de fer servir les quatre extremitats. El pendent era fort però podíem marxar gairebé sempre de costat. El fred de la nit havia endurit la neu i no calia obrir pas.

— Molts homes ens hem deslliurat ja de l'instint de matar tota bèstia que veiem moure's lliurement.

No sé si de manera prou definitiva.

—Jo crec que aquest atavisme, potser necessari, el portem tots ben viu, més o menys amagat. Només que, la cacera actual, no són sempre les bèsties. Aquell que surt a buscar clients, a fer negocis, a treballar del que sigui per portar el menjar a casa és el caçador d'avui. Pacífic aparentment, però ben sovint disposat a causar víctimes per poder viure. O per fer-se ric, si pot.

—Llavors, els qui, a més d'aquestes activitats, encara es senten empesos a caçar animals es troben més prop de l'home primitiu i no els basta la cacera moderna?

—Probablement. Tampoc ens basta als muntanyencs. Els nostres objectius, la nostra cacera, són els cims. No sortim a matar res ni ningú, però tornem a casa amb un trofeu íntim. De vegades, una flor alpina portada a l'estimada pot ser l'expressió del premi assolit, la representació del que abans hauria estat la peça cobrada. Per al científic pot ser el fòssil rar, la descoberta d'una nova tècnica, d'un nou avanç en benefici de la humanitat. O d'un sistema ben eficaç per matar molts enemics.

No ens decidíem a deixar de xerrar i a emprendre amb més empena la pujada. Feia bo i teníem temps de sobres.

—Els alpinistes, doncs, des del punt de vista pràctic, quedem un xic mal parats. Tots els altres «caçadors» que has anomenat cerquen d'obtenir alguna cosa positiva, rendible o menjable. Només nosaltres ens acontentem amb resultats romàntics.

—Sí, però anem a veure si no quedem millor des d'un altre punt de vista. A tu et deu passar, com a mi, que de vegades t'agradaria de trobar una justificació de tipus material per a les teves activitats de muntanyenc. No pas per a tu mateix, que ja en tens prou de sentirte empès a portar-les a cap i amb els resultats íntims que n'obtiens, sinó per explicar-ho i fer-te entendre d'altres persones. Potser és a la

gent amb certs aspectes primaris —ni millor ni pitjor que l'altra—, a qui costa més de comprendre que algú s'esforci, lluiti, s'exposi a perills i incomoditats sense perseguir un resultat material. N'hi ha molts que no comencen a considerar el futbolista fins que s'ha fet famós i guanya els diners a cabassos.

—Clar. Però si el futbolista no comencés amb entusiasme i afecció, si no «sentís» el joc, no arribaria mai a ser un jugador excepcional.

—D'acord. Aquesta afecció, aquest entusiasme tothom l'admet en una criatura, en un jove, quan ja es comença a veure que allò pot arribar a rendir. Com passa amb els afeccionats a pintar, a cantar o a fer comèdia. Ja saps que jo m'he guanyat la vida a muntanya, traginant paquets d'una banda a l'altra amb esquís. La gent dels pobles d'on jo anava i venia ho entenien molt bé, perquè era una ajuda per a ells el que jo feia. I perquè sabien que algú em pagava. El que no els cabia al cap era que, després d'aquella feina, me n'anés encara a pujar cims. Tots creien que algun afer misteriós i productiu, de contraban o del que fos, m'hi portava.

—Penses, doncs, que esforçar-se «perquè sí», sense objectiu materialment remunerador, és signe de civilització, en el bon sentit del mot, de selecció espiritual?

—No sé si anomenar-ho així. En el regne animal, però, només l'home es capaç de moure's per caprici. I sempre és l'home de civilització més avançada el qui pren la iniciativa en les empreses que tenen l'aparença de fútils. És Wimper qui emmena la gent pràctica de Zermatt a pujar el Cerví per primera vegada, malgrat que ells vivien sota mateix del cim i el veien cada dia. No se'ls hi havia perdut res, allí dalt.

La vall s'anava obrint. Caminàvem a l'encontre del sol. Feia calor ja. El cel era blau, la llum molt més intensa. Ja vèiem el primer llac, gairebé tot cobert de glaç i de neu encara, a primers de juny com érem. Les vores es veien fràgils;

foto: M. Carcereny

vàrem haver de revoltar.

Paisatge i medi influïen en nosaltres, malgrat la conversa. Apareixien ja les immenses roques que fan de suport a la cresta que va de Subenulls al Portarró. Elles donaven fermesa al conjunt bellíssim que ens voltava.

Passat el llac, el pendent era més dret, prometedor d'un bon descens si la neu no s'estovava massa. En arribar al sol els esquís ja deixaven senyal ben marcat. Ara marxàvem en silenci, l'un darrera l'altre, gaudint cada un per a ell del que veia i de l'entrenament que li permetia de seguir sense fatiga. Des del final del pendent, al lluny, ja vèiem els dos colls, ben alts, que hi ha al capdamunt de la vall. L'un, el que dona més a migdia, permet de baixar fàcilment a l'estany Tort i a l'estany Gento. Allí, fa moltíssims anys, sembla, també en època de neu,

anant jo tot sol, em vaig trobar i vaig conèixer la colla amb qui havia de continuar fent muntanya per molt de temps. Fins que, ara l'un ara l'altre, per imposició de la punyetera vida, ho han anat deixant. El meu torn no pot trigar.

L'altre coll, més alt encara, queda més a prop del cim. Seria bo de poder-hi arribar sense treure'ns els esquís. En començar-ne el rost pendent, el meu company va passar davant. La seva joventut —quaranta anys menys que jo—, li permetria d'obrir pas amb més facilitat. Les allaus ho havien emplenat tot de gromulls de tota mida, pilotes de neu que calia travessar. Només les canaletes que s'havien format en els punt d'arrencada de les allaus eren llises i dures. Amb els esquís curts que jo duia, m'estalviava les innombrables «voltes Maria» que el meu amic es veia obligat a fer. L'es-

forç era gran i la temptació de llevar-se els esquís també, però era ben segur que a peu la cosa haguera estat més pesada encara. Per fi, satisfets, arribàrem al coll.

Ens assegüem per les roques, ben eixutes, per menjar alguna cosa; mentrestant, els esquís quedaven drets, clavats a la neu. I les pells, esteses, assecant-se. Ara, les boires començaven a arrossegarse pels cims sense acabar-los de cobrir. Ens esplaiàrem amb tota mena d'acudits, historietes i bestieses. Després, reprengüem el tema d'abans.

—Tanmateix, sembla que les nostres idees, com les nostres accions, les dels més civilitzats com les dels que no en són tant —cosa ben difícil de ponderar, per cert—, estan sempre influïdes per les arrels profundes, pels atavismes que ens menen, sense que en siguem cons-

cients gairebé mai. Creiem que decidim, però són tants i tant forts els condicionants que, de fet, podríem dir que no som res més que la punta d'una llança que és governada per un braç que no és el nostre.

—Bé —tots dos somrèiem—, si realment és així, què en queda, del famós lliure albir?

—No ho sé. El que et puc dir és que, ara, en aquest moment, a tu i a mi ens pot semblar que som absolutament lliures de decidir si acabem de pujar al cim o no. I, en certa manera, és cert. Però també ho és que, si bé aquesta decisió la prendrà el nostre jo actual, aquest està format, configurat, no sols per totes les vivències, conscients o inconscients, que hem tingut en el curs de la nostra existència personal, sinó també i en grandíssima part, per tot allò que ja dúiem en néixer, impregnat, heretat, dels infinits avantpassats que hem tingut, pròxims i remotíssims. Aquestes arrels ocultes són també les que ens han fet arribar fins en aquest coll on ara ens trobem, malgrat que no veníem pas a buscar-hi, aparentment, res de positiu.

—Frustrats, doncs, com a caçadors, com a guerrers primitius que encara seríem, hem escollit l'alpinisme com a activitat que ens acostava a la nostra profunda essència? També, potser, perquè és una activitat «neta», sense agresions a l'altri, sense crueltats que repugnarien als esperits que han estat més influenciats per segles de creences i filosofies de pau?

—Possiblement. Per bé que aquesta sensibilització dels esperits de què parles, que, sens dubte, és part del lentíssim millorament moral de l'home, pot haver estat la que ha donat forma a les filosofies i no a l'inrevés.

Una altra manifestació de base primitiva, unes altres arrels que sorgeixen a la vista les tenim en certs agrupaments humans, de barri, esportius, polítics. Moltes vegades, els individus de diferents grups, que apareixen com a ene-

foto: M. Carcereny

mics, que es creuen molt diferents, serien, en realitat, intercanviables. Van junts per instint gregari. Pel color de la samarreta, pel lloc on viuen, fins perquè usen la mateixa marca de vehicle... Es repeteixen les colles dels primaris, que no podien caçar tots sols si l'animal era massa gros, que havien de lluitar units en grup si l'enemic era també nombrós.

—Seria interessant d'aprofundir en aquest tema. No en deuen pas mancar estudis. El dia que es sabés ben bé què és el que ens mou, es

podria escollir entre deixar-se dur pels instints o fer servir només la intel·ligència. Encara que, tan sols de dir-ho, ja veig que això és una utopia. Però, escolta: i la dona, quin paper hi té, en tota aquesta història? L'hi puc dir, jo, a la muller, que no es queixi si surto massa a muntanya, perquè no faig res més que complir amb les exigències del meu jo pregon?

—La dona, no sé per què, es troba més a prop de la natura, dels instints vitals. En general, vol conservar, reproduir. Tot allò queaju-

da a aquests fins li sol convenir més que no pas el que es malbarata o es perd. Admet el repòs del guerrier, sempre que sigui per recuperar forces i tornar a la lluita. Li va millor que aquesta lluita sigui amb resultats materials positius. No cal dir que, avui, sense la infinitat de senyores que encara són així, no hi hauria tants caçadors adelerats, i moltes indústries se'n ressentirien. Les excepcions, però, temporals o definitives, van d'augment. Per bé o per mal, la cosa pot ser superada.

—No deixa de ser xocant que allò mateix que ens torna a acostar a l'home primitiu —en el nostre cas, el muntanyisme—, només pugui ser per superació dels fins que aquell home perseguia.

—Veuràs, al qui te la sort de treballar professionalment de manera que els seus anhels més íntims quedin compensats, no crec que li destorbi gens el fet d'obtenir-ne, a més, un guany material. Som els altres, la immensa majoria, els qui ens hem de neguitejar amb feines per a les quals no estem fets, els qui ens sentim empesos cap a altres activitats. Encara, la nostra constitució física i temperamental no és prou adaptable a la vida moderna. No sé si ho serà mai.

—Potser no, al pas que aquesta mena de vida porta. Per altra part, hi ha molta gent que, en lloc de cercar l'equilibri amb escapatòries per l'estil de la nostra, el que fan es enfangar-se dintre del que aquesta nova vida ofereix de benestar a l'abast de la mà. Creuen que això pot calmar el neguit que porten. L'error és comprensible, perquè encara fa pocs anys que el confort, l'abundància i la varietat dels menjars i els beures, i els divertiments estereotipats arriben a una part important de la humanitat.

—Bé, en vista de tots aquests raonaments, acabem de pujar al cim?

D'un bot ens alçàrem de l'herba on estàvem ajaguts. De bon grat emprenguérem la pujada, a peu, per les roques i per la neu fonda, mal-

grat que, cap avall, ens esperava ja la bona davallada amb esquís. Potser, a dalt, ens trobaríem submergits dintre la boira.

Però no fou ben bé així. El panorama era canviant, enganyador. Costava d'endevinar quins eren els llacs que vèiem al dessota, mig tapats. De vegades, s'aclarien i, llavors, eren els cims els que es veien malament o desapareixien per complet. Gairebé tots anaren sortint, en un moment o altre: Colomers, les Serres de Crabes, el Pic del Portaró. Per l'altra banda, els Encantats, que de bon matí havíem vist tan alts i ara quedaven per sota nostre. Buscàvem altres vells amics, però no sempre s'escorria prou el vel per arribar-los a veure. Vistos o no, era impossible d'oblidar aquells que per a nosaltres tenien algun record. Sobretot si aquest era dolorós.

Dalt del cim, quatre grosses pedres cantelludes foren el lloc de parada. La neu, flonja, no oferia prou confiança per posar-s'hi al damunt.

La baixada amb esquís, des del coll, fou meravellosa. De primer, per les encrespades allaus; després, pels ràpids i llisos pendents. I pels boscos. Sempre amb bona neu de primavera. Fins ben a prop del llac-presa de Sant Maurici.

Tot esperant el jeep que ens havia de recollir, encara tornàrem al tema de la conversa.

—Com lligaríem l'actitud pràctica de l'home primitiu, forçosament positiva, realista, només de cara a obtenir el que li era necessari per viure, o a lluitar amb aquells que l'hi poguessin disputar, i el fet que, des que en tenim notícia, ja fos un ésser religiós? O supersticiós, si vols.

—No en sé prou per donar-te, o donar-me a mi mateix, una resposta que no ofereixi dubtes. Em sembla que les creences de l'home primitiu cobrien o intentaven de cobrir el mateix que les d'ara: l'atzar i la por.

—Explica't. Vull veure si el que em dius coincideix amb el que he pensat moltes vegades.

—Aquell home d'abans —i molts dels de després, també—, hauria

volgut dominar, amb el seu poder físic, amb la seva astúcia, amb l'ambició política, totes les incidències de la vida. Però sempre hi ha punts —els més importants, sobretot—, que s'escapen. La salut no és immutable; la vellesa arriba. I la mort. No hi ha força humana que ho resolgui tot. Ni tan sols que ho pugui preveure tot. Eren perilloses, la caca i les lluites amb l'enemic. Més tard, les collites van ser incertes. Es sent la petitesa humana i ve la por. L'atzar és dur d'admetre, encara que avui ens pugui semblar que creure-hi ja és creure en alguna cosa. Calia trobar uns poders superiors que expliquessin l'inexplicable: que protegissin, que fessin el mal. Es va creure en la influència dels morts que havien estat valents en vida. En la força intencionada del Sol. En els esperits malignes dels parents ofesos, o dels enemics. En les metzines. En els màgics.

—Una vida ben neguitejada, també. No els podem envejar gran cosa fora de la facilitat de creure, que tants homes modern han perdut.

—Sempre hi ha inconvenients. La por del primari potser era més directament relacionada amb l'instint de conservació física. Intentava fugir de la mort i dels mals. Avui ens lliurem d'una bona part d'aquests amb la ciència i ja sabem prou bé que hem de morir. El que tortura molts homes és aquesta misteriosa angoixa del «no res», que ens sembla il·lògica, però que ens acredita com a homes i com a civilitzats. Això, i la moderna solitud en companyia.

—Crec que, en bona part, tens raó. Potser al màxim que arriba aquell que actualment no és capaç de creure és a la resignació, més o menys tranquil·la, de sentir-se sol sense desesperar-se.

—Sí. Però el més rudimentari pensament sobre una altra vida —encara que sigui, de vegades, per negar-la—, no et sembla que ja fa un xic de companyia?

El jeep va arribar.

Manuel Rodríguez i Admetller

In memoriam

per Ramon Pujol i Alsina

Potser el que ara llegireu sigui una mica massa personal, però és com una mena de diàleg sense respostes que je entaulo amb el meu vell i estimat amic traspassat el setembre d'enguany. Els anys llargs d'amistat i de companyonia (més de seixanta!) em podran excusar davant vostre, si no tinc l'encert de trobar les paraules que us puguin dur una mica el record del que fou un company de tota la vida.

Sí, Manuel, ens has deixat consorsos i entristits, perquè mai no ens podíem imaginar que la teva fi era tan a prop! Ens habituem tant a la roda de la vida, que tenim la sensació que és immutable, i que res de dissortat o d'irreparable no ha d'arribar mai! I tantes il·lusions que tu i jo ja de nois començàrem a forjar-nos! Això succeïa a l'octubre del 1917, en les classes de nit de l'«Ateneu Obrer del Dte. II», i va continuar igualment a les classes de nit de les Escoles Mercantils Catalanes, del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria. Allí començà el nostre grupet excursionista, amb els germans Majó, en Roig, tu i jo, i poc temps després en Mora. Érem tots plegats modestets, que de poc havíem iniciat la nostra vida de treball i guanyàvem pocs diners. Un dels nostres problemes era de trobar itineraris on les despeses fossin gairebé nul·les. Ens calia estalviar tot el que podíem per millorar el nostre equip, tan modest com nosaltres mateixos. El sommi era poder canviar aviat les espadenyes caçadores per unes bones sabates ferrades, i desfer-nos de les empalagoses bandes, per calçar-nos unes bone mitges. ¿Recordes, Manuel, que ens féu les sabates aquell bon sabater del carrer de casa (la Tapiñeria) que no sé per què li dèiem «el Fantomes»? I et recordes dels pantalons de vellut que va fer-nos aquell sastret del carrer de Carders, davant del nostre amic Fàbregas, l'espadenyer? I el bastó de punxa, comprat a can Quadros de la Rambla?

Els records em vénen, talment com si desgranés un rosari. Les nostres primeres sortides per les serres del maresme, cap a Sant Llorenç de Munt i Montserrat, i la nostra primera travessada del Montseny, la Pasqua Florida del 1919, que a tots us costà tant de treball de convèncer els meus pares perquè em deixessin passar la primera nit fora de casa! Quins temps!

Recordo com si fos ara el mal temps que ens vingué damunt, la inhòspita i freda habitació de la Castanya. I gràcies! L'any següent repetírem, amb una gran nevada (llavors ens plaïa molt trepitjar neu!) i unes boirades no gens oportunes. Passàrem el Matagalls com uns fantasmes, i ja molt de lluny sentíem la campana de Sant Marçal, que no es cansava de dringar per orientar una mica les colles despistades. I ¿recordes el nostre primer intent al Pirineu Oriental, per Tots Sants del 1920, cap a Setcases i amb pretensions de pujar a Ulldeter? Quins despistats, tu 18, i jo 17 anys! La nostra sort va ser que un cop passada la palanca de Carboners, ens creuàrem amb una colla del Centre Excursionista de Catalunya, els quals ens digueren que hi havia una grossa nevada, i que ens aconsellaven de fer marxa enrera. Ens ajuntàrem amb els bons companys experimentats, i altra vegada a Setcases. Llavors hi havia dos hostals: a ca l'Aucell, i a ca la Pipona. Sopàrem i vàrem dormir a ca la Pipona. Va fer tant fred, aquella nit, que al matí ja feia una bella estona que havia sortit el sol, i nosaltres dos romancejàvem a veure qui era el primer valent de saltar fora del llit. Quan haguérem esmorzat, decidírem anar a Vilallonga, travessar la palanca del Ter, pujar a la Roca i, pel pla del Rol i la Collada Verda, fer cap a Ribes. I un he! Quan fórem al pla del Rol, el gruix de neu i el torb que feia de les seves ens dugueren altra vegada a la realitat de la poqueta cosa que érem: uns simples analfabets de la muntanya. Marxa enrera altra

vegada, i cap a Camprodon. La nostra primera experiència pirinenca fou una gran lliçó d'humilitat per a nosaltres. Ens creïem que era la mateixa cosa trepitjar neu al Montseny que fer-ho al Pirineu.

I vingué el nostre romiatge gradual per les Guillerries, Cabrera, Puigçacalm, Bassegoda, Pedraforca, i la llista no s'acabaria. El juliol del 1923 ens llançàrem, però, a l'aventura d'Ulldeter i el Canigó. Era quan es començava a fer ús dels escudellòmetres, que fèiem funcionar amb esperit de vi. Recordo que tots vosaltres ja havíeu dinat (font del Saüc) i que jo batallava encara per coure el meu arròs. Anàvem carregats com uns beneïts i després de les set hores llargues que posàrem de Camprodon al xalet d'Ulldeter, ja no podíem dir fava.

El senyor Pere Pach (conserge del Centre en aquella època) ens va rebre molt afablement, ens féu preparar el sopar i cap a dormir, s'ha dit. La nit fou molt agitada: féu un vent fortíssim que semblava com si volgués arrencar el xalet de soca-rel. Al matí, tu Rodri, em digueres que havies somiat una cosa terrible: et menjaves un difunt amb caixa i tot, com aquell qui es cruspeix un entrepà. Esgarrifós, no us sembla? Quan diguérem al senyor Pach que volíem anar cap a Cortalets, va dir-nos amb encert que anàvem excessivament carregats i que creia que era millor que anéssim a Carançà, i que baixéssim per les gorges a trobar el tren a Toès, i d'allà cap a Vilafranca, i seguir cap al Vernet, als peus del nostre objectiu. Ho vàrem fer tal com ens ho indicà el senyor Pach, però també hem de dir que pebrots, tomàtecs, patates, i què sé jo quantes coses dúiem, tot va restar api·lonat en un racó de la nostra habitació. Si hagués gosat, també hi hauria deixat el meu escudellòmetre! Sopàrem i dormírem a l'Hotel de la Poste del Vernet. L'endemà a les cinc en punt del matí ja érem a Fillols i empeníem la nostra pujada cap a la Pica. Quan passàvem

Manuel Rodríguez i Admetller, a primer terme, en una ascensió a l'Encantat Petit, el 12 de juliol de 1944. ▼

per Cortalets era la bona hora de dinar, però diguérem que primer calia pujar a la Pica del Canigó, i a la baixada dinar. Pujàrem d'una tirada des de Fillols al Canigó, només amb una petita parada a la font de la Perdiu. De retorn, el vell Saporta, ens féu un bon dinar, que bé ens els mereixíem. Feia més de vuit hores que caminàvem i ens calia agafar forces per retornar al Vernet. Eren prop de les deu de la nit quan entràvem al nostre hostal de la Posta. Havíem pujat i baixat 2.200 metres en una jornada! Ens va sorprendre que ens donessin peix i, com que ens ho miràvem amb un cert recel, l'hostalera ens digué: «Són truites, és un peix molt recercat!». Era la primera vegada que en menjava i per sempre més n'he estat un entusiasta.

Les nostres relacions amb companys del Centre eren cada vegada més sovintejades, però mai ens decidíem a fer-nos-en socis, perquè ens semblava que no érem encara prou dignes (excursionísticament parlant) per figurar a la llista de socis del Centre Excursionista de Catalunya. Jo vaig trencar el glaç el 1931, i el 1934 ja hi era tot el grupet. Poder alternar i àdhuc ser companys de gent com l'Estasen, en Guilerà, l'Oliveras, en Puntas, en Rovira, etc., per a nosaltres era ja com una mena de consagració dins el món de la muntanya.

Recordo els nostres meravellosos campaments a Sant Maurici, i a la vall d'Estós. Foren uns anys d'activitat i fèiem amb joia un cim darrera l'altre. Tu sempre fores el més decidit i el més agosarat de la nostra petita colla.

Vingué la guerra fratricida i la dispersió de tots plegats, però, gràcies a Déu, ens retrobàrem altra vegada, tots, bons i sans. Llavors a tu, Manuel, et vingué com una fallera de recuperar els tres anys perduts i no paraves d'una muntanya a l'altra, i la paret del Pedraforca i la travessia dels dos Encantats et duïeren cap al camp de l'escalada. Feia poc que la Secció de Muntanya

foto: A. Oliveras

del Centre havia creat el Club Acadèmic d'Escalada, el CADE. El presidia en Lluís Estasen (A.C.S.), i tu hi tingueres el número 11 de membre. Tu vares ser el successor de l'Estasen en la presidència del CADE. Et decidires finalment també a calçar-te els esquís, i t'enrolares a la colla que capitanejava l'Albert Oliveras. Tots junts férem una bona campanya pel Pallars i la Ribagorça, i mai no podrem oblidar les bones nits passades als refugis d'Estany Gento, de les Ares, i al «Josep Maria Blanc». La teva gràcia i el teu bon humor, ajudat pel dels companys Mullor i Plams, eren una solució magnífica quan ens calia romandre tancats al refugi pel mal temps. Tu i jo, Manel, ja podem dir-ho, érem els esquiadors més dolents de la colla. Quan s'esqueia que havíem de baixar per una pala molt redreçada, vèiem tots els nostres companys a baix, fent d'espectadors, per veure qui de nosaltres dos, a còpia de trompades naturalment, arribava primer a baix. Tot això que jo he viscut amb tu no podré oblidar-ho mai, perquè sem-

pre anàvem aparellats, com si fóssim germans, i no ens donàvem gens de vergonya de ser la llanterna roja de la colla. Recordo les hores que havies estat a casa, tot planejant excursions, i després aquelles partides d'escacs, tots dos ben picadets en el nostre orgull de ser jugadors de categoria! Pobres de nosaltres! Si en Puntas, amb mitja dotzena de jugades ens liquidava!

Et vares casar amb la teva Maria Teresa, i senyora, casa i tot seguit fills varen fer que aflúxessis en les teves activitats. Per dissort teva, fa uns quants anys sofrires un infart, que seguit d'una hepatitis del tot inoportuna va fer-te claudicar en la més gran de les teves aficions: la muntanya.

No deixares però mai de venir al Centre, i rares vegades fallares en la reunió de veterans dels dimarts.

Recordo ara, Rodri, que quan es parlava d'innovacions al Centre, o d'augment de quotes, tu sempre deies, naturalment en to de broma: Baixa! Baixa!

Sí, Manuel, company estimat, ara sí que ets baixa, i per sempre. Ens sentim tota la colla estafats, perquè ens costarà molt d'habituar-nos en aquest gran buit que tu deixes dins el nostre cercle.

Per contrast, el dia del teu enterrament, feia un dia de sol radiant i cel blau, i jo pensava quina tristesa, morir-se quan tot és tan bell! Per què? Aquell interrogant del «CANT ESPIRITUAL» de Joan Maragall que fa esborronar. Que el Bon Déu et tingui a la Seva Glòria! Adéu Manuel.

26-9-1978

Fitxa tècnica d'una escalada

Riglos: Mallo Pisón

Via Carnavalada-directíssima sud

per Josep V. Ponce

Aquesta ascensió, considerada com una via clàssica de Riglos, ens ofereix una escalada atlètica, aèria, segura i d'un ambient de gran bellesa dins el marc incomparable dels Mallos, sobre el simpàtic i acollidor poble de Riglos.

La gran quantitat de passos d'escalada lliure de dificultat fan les delícies de tots els qui estimen l'esforç d'una escalada seriosa.

Després d'una proliferació de ressenyes que no s'assemblen a la realitat (nombrosos passos de A_3 i VI) no fóra de més d'actualitzar una mica la categoria actual de l'ascensió.

L'escalada la podem dividir en tres sectors. El primer fins a «la entosta», consta de quatre llargs de tècnica combinada.

El segon correspon al gran desplom de 60 m., de tècnica artificial.

El tercer són les «canals» de sortida en les quals cal passar de l'una a l'altra. Bàsicament és lliure i les nombroses «panzas» que hi trobem es superen amb tècnica artificial.

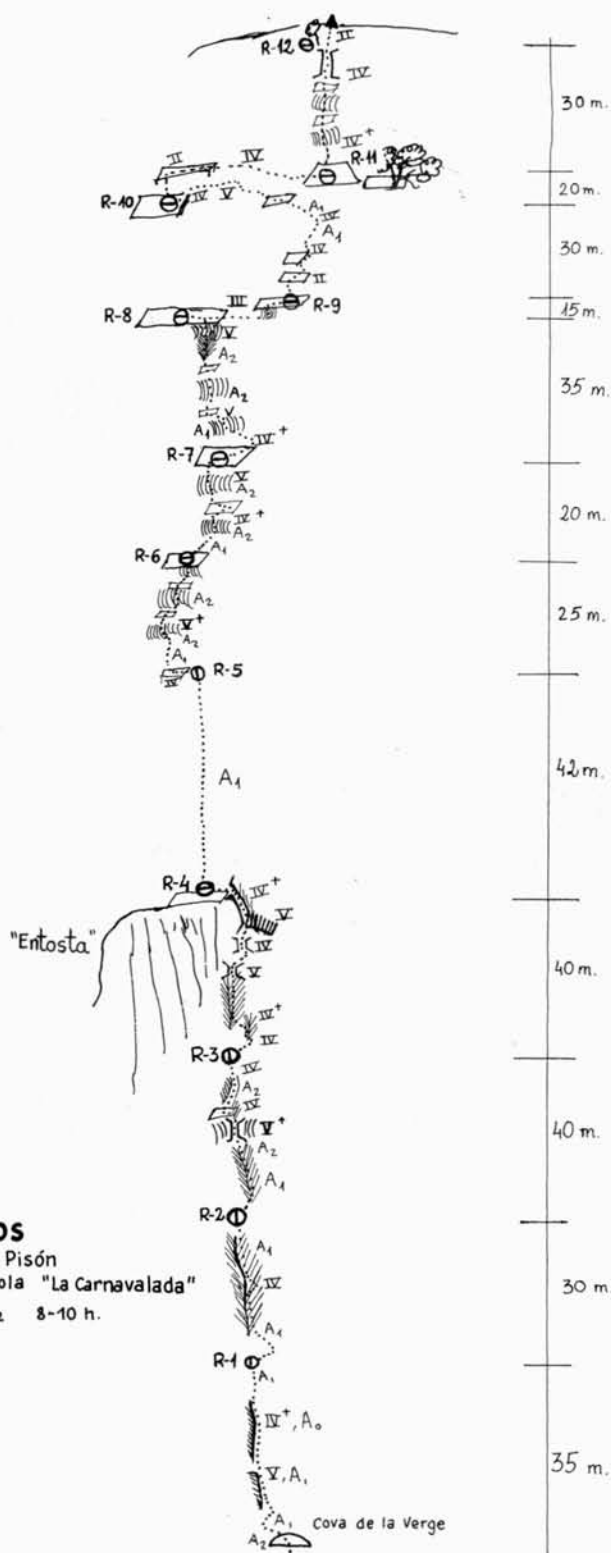
La roca és de bona qualitat i la pedra compacta. Tota la via és pitonada però pot ser útil de dur cli-velladors.

Primer llarg. — Cal superar la cova de la Verge amb uns passos de A_2 de burí per prosseguir en lliure de V i IV^+ , tot combinat amb algun pas d'estrep. R-1 sobre tres burins. 35 m.

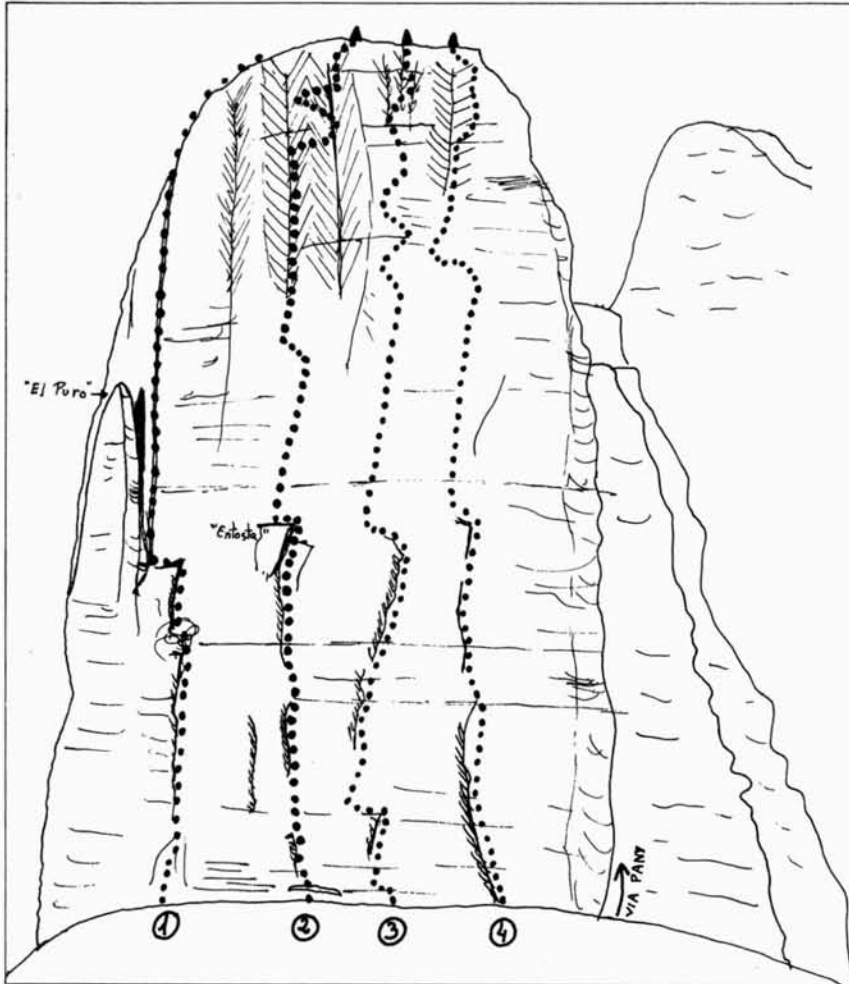
Segon llarg. — Es continua en artificial de burí per una fissura molt marcada fins a arribar en una bona reunió d'estreps sobre dos «pes d'expansió» i burins. 35 m.

Tercer llarg. — La primera meitat en artificial de burí per un dièdre molt marcat. Trobem una «panza»-xemeneia que cal superar amb un pas molt atlètic i aeri (V^+). Es segueix el mateix dièdre amb escalada difícil. Després d'un pas de A_2 sobre un bong-bong arribem a la R-3 amb dos pitons i un burí. 40 m.

Quart llarg. — Sortim a la dreta; tornem al dièdre —fissura i en lliure arribem a la gran plataforma que

El Mallo Pisón i les seves vies d'escalada: 1, via original Serón-Millán (ED); 2, via Elola, directíssima S. (MD+); 3, via dels Catalans (ED—); 4, via Rabadà (MD+). ▼

cial per seguir cap a l'esquerra per una mena de cornisa. Al final hi trobem una llastra descomposta; cal pujar una mica i per la placa, força difícil (V), seguir flanquejant (IV) fins en un gran replà. R-10. 30 m.

Onzè llarg. — Es puja al relleix de dalt i se segueix a la dreta fins a trobar un bon lloc de reunió. 20 metres. II i IV.

Dotzè llarg. — Seguim la «canal» amb passos de IV+ fins en una xemeneia característica (IV). 30 m. Des de aquí un pendent fàcil ens portarà al cim. 30 m.

Descens. — Per la cara nord. Rappel de 40 m. fins a un gran replà, amb dues «pes» d'expansió. Des d'aquí, un rappel de 30 m. fins al collet. Es baixa caminant per un camí molt dret. D'ara endavant es fa el mateix descens que el de la via Pany: rappel de 20 m. fins en una canal. Es segueix un cable. Cal continuar per un camí fins en una gran alzina amb bona instal·lació. Des de aquí cal fer dos rappels de 40 m., un d'aeri, de 40 m., i per últim un de 20 mts.

forma l'«entosta», tot havent superat algunes «panzas» i «ramonages» amb passos de V. 40 m.

Cinquè llarg. — Aquí comença el gran desplom. 42 metres d'artificial fàcil de burí i algunes «pes». Com que les cordes no arriben, el segon sortirà un parell de passos fins que el company entri a la reunió.

Sisé llarg. — Sortim per un repàs a l'esquerra (IV) fins a atènyer el primer pas d'artificial. Alguna sortida entre burins de V. Cal superar «panzas» en lliure molt difícil (V+ i A₂). Reunió en un replà net amb tres burins. 25 m.

Setè llarg. — Aquí deixem el color vermellós, característic de la paret sud, i ens fem en una mena de canal de pedra grisa. Cal su-

perar dos desploms curts (A₂) amb sortides en lliure (IV+ i V) fins en un altre replà. R-7 còmoda, 4 burins. 20 m.

Vuitè llarg. — Amb la mateixa tònica que les dues darreres tirades, però amb més passos d'escalada lliure (V), tot superant una sèrie de «panzas» (V₂); és molt difícil de recuperar l'estrep (útil dur «fifi»). R-8 en un gran replà. 35 m.

Novè llarg. — És un canvi de reunió. Cal seguir el mateix replà cap a la dreta, uns 15 metres, i superar un metre (III) fins a trobar dos burins.

Desè llarg. — Continuem per un terreny molt fàcil, amb tendència a la dreta fins a trobar una gran pedra que sobresurt. Un pas d'artifi-

La creu del cim de Sant Amand

per David M. Aloy

Els excursionistes que en qualsevol època han pujat al cim de Sant Amand, al Ripollès, en parlen amb entusiasme.

Si avui duem el tema ací és perquè darrerament aquesta contrada ha estat d'actualitat. En primer lloc —i la cosa ja ve de lluny— per raó del topònim.

Sant Amanç, Sant Amant, Sant Amand?

Topònim reivindicat d'una banda per tots els qui segueixen una línia tradicional, que forfolen en arxius i rectories a la recerca d'una recuperació històrica del nom, basada en la suposada existència, al mateix caire del cim, del convent que duia per nom SANT AMAND (cast.: Amando). La mateixa llegenda del comte l'Arnau en fa referència.

D'altra banda hi ha la versió dels qui segueixen un criteri diem-ne més científic i rebutgen aquesta denominació. Fonamenten la seva hipòtesi amb l'ajut del santoral, segons el qual mai no existí a Catalunya un sant amb aquesta advocació (Sant Amand). I s'inclinen, per tant, a considerar que l'autèntic topònim és SANT AMANÇ.

Creiem que no val la pena considerar la forma intermèdia SANT AMANT, ja que deu tractar-se d'un error ortogràfic.

La polèmica és, doncs, encetada. Nosaltres no hem investigat prou per definir-nos cap a una o altra versió, però remetem el lector a la Gran Enciclopèdia Catalana, que en el vol. I, pàg. 752, en referir-se a AMAND, diu, entre altres concepcions: «...monjo de Yeu i bisbe consagrat el 630...» «...Fou l'evangelitzador de Bèlgica...» «Canonitzat per l'Església Catòlica, que en celebra la festa el 6 de febrer.»

Això a part, nosaltres tot respectant l'opinió contrària, ens sentim més a prop del poble que defensa la versió tradicional de Sant Amand. Puix que és amb veritable devoció

foto: D. Aloy

que ens n'expliquen la llegenda i, a més, ens mostren els enderrocs de sota el cim, i aquí igual pot tractar-se de penyals esgalabrats que de carreus d'una vella construcció.

Refugi de Saltor i refugi Sant Jordi

Fa més d'un any que vaig llegir al butlletí del C. E. Ripoll, entitat que fins ara n'havia tingut cura, que ja no s'aconsellava d'utilitzar el re-

fugi de Saltor, a causa del seu estat precari.

Aquesta entitat que, ens consta, compta amb membres il·lusionats i amb entusiasme, creiem que vol fer-hi alguna cosa, i per això els preguntem:

—«Per què no procureu arranjar-lo una mica?»

—«Ja s'ha fet alguna cosa, fins hem fet gestions amb el bisbat. Però tractant-se d'un edifici tan vell,

El cim de Sant Amand (1.854 m.) al Ripollès, amb la creu instal·lada l'any 1954, ara substituïda per una de metàl·lica.

seria inútil d'ara endavant esmerçar-hi diners i esforços en petites restauracions. L'única solució seria fer un refugi nou.»

Es comprèn que bastir un refugi de nova planta és, per ara i tant, un projecte bastant llunyà per al C. E. Ripoll.

Això pel que fa a l'indret de Sal·tor. Pel vessant nord, a coll de Jou, hi ha una altra construcció, més moderna, que és el refugi forestal «Sant Jordi». Llàstima que el servei forestal el tingui bastant desassistit —per no dir totalment abandonat—, sense portes ni quasi condicions d'ésser utilitzat.

Seria lloable iniciar una gestió amb aquest estament (potser a nivell federatiu?) a fi d'intentar-ne la consolidació i restauració definitiva; més si es té en compte que el refugi ofereix condicions (emplaçament, aigua i bosc a prop), i es troba a cinc minuts del coll que, amb la nova pista, pot assolir-se còmodament amb cotxe.

És clar que potser la causa que s'hagi deteriorat tant el refugi és precisament l'existència d'aquesta carretera...

La creu al balcó del Ripollès

Hem deixat a l'últim lloc aquest punt, el de més actualitat. El 24 de setembre de 1978, al cap de vint-i-quatre anys d'ençà que s'hi instal·là la primera creu, el Club Excursionista Ripoll va dur a terme la inauguració d'una nova creu, metàl·lica i

de tipus monumental, al cim de sant Amand (1.854 m.).

Els actes s'iniciaren la vigília, amb un campament al pla de Pena, a deu minuts de cim, i el diumenge al matí una corrua d'excursionistes pujava pels faldars de sobre coll de Jou, la serralada amunt. També hi era el batlle de Ripoll, Miquel Vinyes.

Eren quarts de dotze quan el nombrós grup (entre cinc-cents i vuit-cents excursionistes) s'aplegà entorn de l'altar improvisat per oir missa. La celebrà mossèn Joan Colom, el sacerdot-poeta (que fou un dels promotors d'aquella primera edició de 1954) i que tan bé descriu aquesta muntanya en el seu poema «La Muntanya de Sant Amand»:

No sé què m'ha encisat: si la tem-
[pesta
esberlant els granítics penyalars
i esbrancant faigs i pins, o bé la
[festa
dels ocells i les flors i els dies
[clars;
si el coixí de la gespa o les tarte-
[res,
els sagnants pinetells, l'avellanar,
la discreta rojor de les gerderes,
la forta vermellor del maduixar;
o els plans insospitats dalt de la
[cima
senyada avui per mi amb la santa
[Creu...
Oh! tot, tot m'ha encisat... i el cor
[t'estima
i ningú em matarà aquest amor meu.

La coral Capella de Santa Maria de Ripoll cantà la missa amb entusiasme i disciplina, i després tot-hom féu cap al campament del pla de Pena on tingué lloc una reeixida actuació de la coral ripollesa La Flor de Maig. També es podia visitar una interessant exposició de pintura campestre.

A la tarda, el president de l'entitat, Francesc Morera, va procedir al repartiment de premis i de llaminadures a la quitxalla.

Més tard es cantà el tradicional «Cant dels Adéus» que posà punt final a la bonica jornada transcorreguda.

EL CENTRE
EXCURSIONISTA
DE CATALUNYA

Desitja als seus
socis i amics

UN BON NADAL
i ANY 1979.

Xilografia
d'Antoni Gelabert

crònica del centre

a cura de Modest Montlleó

Notícia de Càmping

Els dies del 29 de juliol al 13 d'agost va celebrar-se el campament d'estiu que la secció de càmping organitzà al corrallet de Faure, al marge dret del riu Llosàs.

Els assistents varen ser 219, dels quals uns 100 minyons.

La cuina fou molt encertada i l'organització completa, amb serveis de dutxes, letrines, farmaciola, pàrking i totes les assistències que calen per a aquest nombre de persones.

Mossèn Aragó va fer una xerrada de psicologia, na Carmina Virgili va donar una classe de geologia, es va celebrar missa per Mossèn Zayas al cim de Culebres i el diumenge dia 10 de setembre es batejà el nen Arió, al mateix campament, amb una missa concelebrada pels mossens Aragó i Rius. Per als minyons es van organitzar cursos de dibuix, figures de fang, marqueteria i jocs.

Es van assolir, bé en grups reduïts o en excursions col·lectives, els cims d'Aneto, Cregueña, Margarida, Rusel, Tempestats, Aragüells, Vallibierna, Tuqueta Blanca, Tuqueta Arnau, Culebres, Serra Negra, Castanesa, Pic del Mig, Corones, Estats, Gallinero, Maleïda, Maladeta i Punta Astorg.

Es d'esmentar que la mitjana dels qui cada dia van fer una excursió important va ésser de 51, dada que demostra com cada vegada són més interessants aquests campaments que fan possible amb una certa comoditat pujar cims o fer excursions pel Pirineu

i gaudir d'uns paratges i d'una forma de viure diferent cada vegada més de la de la ciutat.

Aquests campaments tenen una tendència a augmentar el nombre d'assistents i ens caldrà pensar a formar-ne algun altre de simultani per evitar als organitzadors el treball voluminós que representa sobrepassar el nombre de 200 persones.

Francesc Borràs i Gubert

Viatge a Itàlia i Iugoslàvia

La Secció de Ciències i Arts va portar a terme aquest estiu, del 4 a 20 d'agost, un viatge internacional cultural per terres d'Itàlia i Iugoslàvia. Com altres vegades, tots els assistents es veieren afavorits per una companyia molt plaent; la d'un «cicerone» de 26 pàgines escrites amb agilitat i grans coneixements, que convertiren l'opuscle en un curs d'història, geografia, arqueologia, costums, singularitats, etcètera del terreny que havien de trepitjar durant disset dies i d'aquell que veurien en ruta des de l'autocar.

Entraren a Itàlia per la ciutat de Gènova i regió muntanyosa i accidentada de Ligúria. Seguiren per l'Emília Romanya, antiga Estrúria Padana dels etruscs, Piemont, Llombardia, la ciutat de Cremona, la regió del Vèneto, ciutat de Venècia i Trieste.

Passaren a la península balcànica, per la confederació de Croàcia, Dalmàcia, Rijeki, Parc Nacional de Plitvice, Karlobag, Zadar, Trogir, Split, Tresteno, Dubrovnik (antiga Ragusa). El viatge continuà penetrant al territori muntanyós de Bòsnia Herzegovina amb les ciutats de Herceg Novi, Montenegro, Kotor, Stolac, Pocitelj, Mostar, Sarajevo, capital de Bòsnia, Banja Zagreb (la segona ciutat de Iugoslàvia), Liubliana, capital de la república de Slovània, Postojna, en plena regió càrstica, on visitaren les coves des mateix nom, i retornaren a Trieste i Venècia. De nou a Itàlia, visitaren les ciutats de Bolonya, Mòdena, Parma i la Spèzia.

Fou un viatge combinat vaixell-autocar que recordaran amb força satisfacció els que tingueren l'oportunitat d'efectuar-lo.

Una vegada més tenim el goig de felicitar els germans Francesc i Antoni Amat, per la planificació del viatge, documentades explicacions i resolució de tràmits, no gens fàcils i sobre la marxa. Això fa que hom viatgi confia-

dament amb la Secció de Ciències i Arts.

M. M.

Exposició fi de curs del consell de jovent

D'aquella assemblea que va tenir lloc el dia 15 de gener d'enguany i en què es va estructurar una comissió de treball, acceptada per tots els assistents, en va sortir tot un programa esportiu-cultural encaminat a portar a muntanya el nostre jovent i en tres grups diferenciats per edats, entre 6 i 8 anys, 9 i 11 i 12 i 14. Cada grup amb el seu monitor apropiat, generalment acompanyats d'un pare de família i amb la deguda preparació muntanyenca.

Es feren moltes sortides i la tasca fou reeixida i fruit de la bona marxa de la comissió responsable és l'exposició de treballs que varen presentar la primera quinzena d'octubre arran del començament del curs 1978-79.

Exellent balanç d'unes activitats profitoses, documentades, amb molta informació escrita, específica, i també il·lustrativa.

Seguint l'itinerari de l'exposició es pogué veure com el nostre jovent va fruit d'uns dies meravellosos tot assistint, per exemple, al XVI Campament Infantil General de Catalunya, campament amb DEPANA, campament a Vallibierna, etc. Moltes fotografies en blanc i negre i color, dibuixos, il·lustracions sobre l'anellat els ocells, així com la xarxa japonesa d'agafar-los «amistosament» per poder-ne obtenir dades i classificació de les espècies segons la llargada de l'ala i el pes.

També es féu un herbari amb mostres d'aristol, romaní, roure, alzina, ginebró, gatosa, farigola, pi, llentiscle, etcètera i floretes del Pirineu, flor de neu, neret, genciana, agell de pastor, etc., i minerals, pissarra, limonites, quarts, calcita, etc. Ossos d'animals per identificar, àlbums-dossier, i un escrit-diari molt interessant.

Una mostra demostrativa que els objectius bàsics, esplai-esport-cultura i formació foren assolits a bastament.

Pels comentaris favorables atesos i per l'èxit aconseguit, podem restar confiats davant un nou curs que comença precedit de semblants resultats.

M. M.

Antecedents a la correcció toponímica del mapa Cap d'Aran-Pallars Sobirà

L'amic Josep M.ª Sala, a la revista «Muntanya» de l'octubre de l'any passat, publicà una crònica respecte a l'excursionista mapa de Cap d'Aran-Pallars Sobirà que recomanem a tots els excursionistes.

Cal agafar la revista «Montaña», número 35, gener-febrer del 1955, pàgines 234-238, i allí es troben uns escrits del director de l'Institut d'Estudis Pirenaics, Lluís Solé i Sabarís, i del senyor Narcís Rucabado i Comerma, que parlen del II Congrés Internacional d'Estudis Pirenaics celebrat a Luchon i Pau, on el Centre va presentar un treball de correcció toponímica del Sector pirenaic, acompanyat dels corresponents gràfics per a la localització dels topònims esmentats, treball de correcció que fou efectuat per elements de les Seccions de Muntanya i de Geografia i Geologia del Centre, entre els quals va figurar el company Agustí Jolis. S'hi féu un total de 1.819 correccions que creiem que hauran estat d'utilitat a l'hora de confeccionar l'edició actual.

La F.E.M., per altra part, fou assabentada del nostre treball de correcció per mitjà d'una ponència presentada en una Assemblea celebrada a Barcelona, el maig de 1951, o sigui vint-i-cinc anys abans de sortir el mapa arranjat pels artesans J. Cabeza, A. Jolis i Andreu Romà. Pot haver estat una obra triguera, però ens hem de congratular de tenir-la a l'abast com una eina de treball, ben feta i que marca un camí a seguir.

M. M.

crònica

a cura de Modest Montlleó

Diada de l'11 de setembre

Com l'any passat, enguany, el Centre Excursionista de Catalunya ha estat present en els actes patriòtics i de contingut reivindicatiu de l'11 de setembre, diada nacional de Catalunya.

El diumenge dia 10, a migdia, el nostre President Lluís Puntís acudí al Fossar de les Moreres, on l'any 1915 va néixer la tradició de desfilar davant la tomba dels defensors de Catalunya cada onze de setembre. El dilluns, després que el President de la Generalitat de Catalunya, Honorable Josep Tarradellas, efectués la seva ofrena floral, el senyor Puntís, acompanyat de diversos membres de la Junta Directiva i un bon grup de socis, diposità un artístic ramell de flors al peu del monument del Conseller en Cap Rafael Casanova.

A nosaltres ens va semblar que a l'entorn del monument hi hauria hagut d'haver una comissió encarregada de la recepció dels ramells de flors a fi de fer-ne una estadística. Solament sabem ara que el monument estava replè de flors, però no sabem qui les hi va dur. També al vespre la il·luminació del monument tingué lloc massa tard; eren gairebé les nou i feia estona que el dia havia enfosquit. Sembla que, a requeriment de persones influents, els bombers varen portar la llum que necessitava aquell monument gloriós.

La diada fou reeixida i segurament positiva per a Catalunya. Una vegada més, la nostra entitat ha estat representada i present en un acte d'afirma-

ció nacional perquè s'obtingui aviat un estatut progressista i ple d'atribucions per al nostre país.

Aplec de Sant Magí de la Brufaganya

En una petita vall on podríem identificar un dels neixements del riu Gaià, i en un extrem de la comarca de la Conca de Barberà, a 760 m. d'altitud, es troben les fonts abundoses i el santuari de Sant Magí de la Brufaganya.

Des de fa molts anys, cada tercer diumenge de setembre, té lloc un aplec popular de caràcter comarcal, extensiu a la nostra ciutat, a causa de l'existència de la Confraria del sant a la Basílica de Santa Maria del Mar, com també a Tarragona, d'on el sant és copatró.

Sembla que en aquest lloc de la Brufaganya hi va viure un anacoreta, anomenat Magí, que va sofrir martiri i finalment fou degollat el 19 de setembre de l'any 360, per ordre de Maximià. La devoció és documentada des del 1204; no obstant això, fou Joan Sessé, canonge de la seu tarragonina, qui va publicar en llatí i en català, l'any 1529, les cobles que trobem impreses en edicions de l'any 1618, on s'explica la vida i el martiri del gloriós sant Magí.

Els primitius goigs podríem considerar que són els inclosos en una Cèdula Indulgential de la Brufaganya del 1558 i que es guarda a l'arxiu diocesà de Tarragona, encara que els més coneguts i divulgats siguin els del 1660.

Per causa de la gran devoció, els goigs, en el transcurs dels anys, s'han prodigat per tot Catalunya i Mallorca i n'hi ha més de dues-centes edicions diferents, encara que sempre s'ha procurat de conservar-hi el mateix text.

L'aplec d'enguany s'ha vist molt concorregut i un grup de socis del Centre hi han assistit als actes.

Voldríem recomanar, tanmateix, als excursionistes d'Igualada, l'Espluga de Francolí, Vilafranca del Penedès, Valls, Lleida o Montblanc, veïns del santuari i sovint apleguistes, que podrien agrupar-se i executar una obra conjunta profitosa per a aquella vall: l'arranjament, en una jornada de treball, de la capella de les fonts, avui abandonada, tasca a la qual el Centre es solidaritzaria amb gran plaer, ja que, amics, fa angoixa de veure com els devots emplenaven els seus gots davant d'un escampall de deixalles i d'una descurada capella, així com d'una malendregada

conducció de l'aigua «miraculosa», contrast que es feia evident quan es comprovava que el santuari i la casa de records es trobaven francament restaurats.

Els excursionistes hem de tenir cura que les tradicions es mantinguin amb dignitat i que els llocs on es celebren no en desdiguin.

M. M.

Festes de la Mercè

La nostra entitat fou invitada a assistir als diferents actes culturals i folklòrics de les festes de la Mercè. La Junta Directiva va comissionar aquest cronista per assistir en primer lloc a la solemne Sessió d'obertura de les festes de la ciutat el dia 21 a les set del vespre, acte que va tenir lloc al Saló de Cent de la Casa de la Ciutat i on va pronunciar el tradicional pregó de les susdites festes l'illustre arquitecte Josep Lluís Sert. L'orador destacà la gravetat d'haver perdut la nostra ciutat tants espais verds, turons plens de pins, platges lliures i per altra banda es va doldre que s'haguessin donat permisos per fer construccions de gran altura i amb creixements anàrquics, sense un pla previ. També va dir que encara tenim molt de «salvable», però és una tasca de tots plegats i que units podem contribuir a fer una Barcelona millor i més nostra.

El dissabte dia 23 a migdia, vàrem assistir a la inauguració de l'exposició de roses i art floral, presentada per Jardinova, amb la col·laboració de l'Ajuntament, manifestació artística instal·lada a l'antic Born, avui en obres d'embelliment per aconseguir-ne una total restauració. En aquest acte hi va assistir el batlle de l'Alguer, Adrià Frullio, qui va tenir paraules elogioses per a la nostra entitat i la seva tasca cultural que coneixia a través dels diferents portaveus del Centre que han visitat els germans de l'Alguer aquests darrers anys, particularment pel nostre Centenari, amb la visita de la Secció de Ciències i Arts, dirigida pel professor Joan F. Cabestany.

A la tarda del mateix dia, tingué lloc a la Plaça del Rei l'actuació d'un conjunt polifònic, una coral i el Trio Barceloneta, així com d'un grup de dansaires de Vilanova, tots ells de l'Alguer i de l'illa de Sardenya.

El diumenge dia 24 es va assistir a la Missa a la Basílica de la Mare de

Déu de la Mercè, amb assistència de les primeres autoritats, i tot seguit, a la plaça de Sant Jaume, va tenir lloc l'actuació d'esbarts dansaires d'Espanya, representant les cases regionals.

M. M.

Rèquiem pel refugi Comanegra

El Comitè Català de Refugis de la FEEC ha donat a conèixer per mitjà d'una circular que el refugi «Comanegra» (antiga masia de la Figuera) ha deixat de pertànyer a la xarxa federativa, ja que el propietari de la finca no ha permès la renovació del contracte establert, que havia expirat darrerament.

D'altra banda, una empresa particular ha procedit a parcel·lar aquell sector, de forma que la nova urbanització sobrepassa avui el terme de la Figuera. Dues raons que es comenten totes soles; la segona, a més, fa dubtar de la possible substitució d'aquell refugi per un altre, atès que no sembla adient disposar d'un refugi de muntanya enmig d'una urbanització.

El refugi Comanegra, enllaç entre els de Sant Aniol d'Aguja i Sant Miquel de Bassegoda, cobria perfectament aquest sector de l'alta Garrotxa. Inaugurat el 23 d'octubre de 1966, ha estat en servei durant dotze anys.

D. Aloy

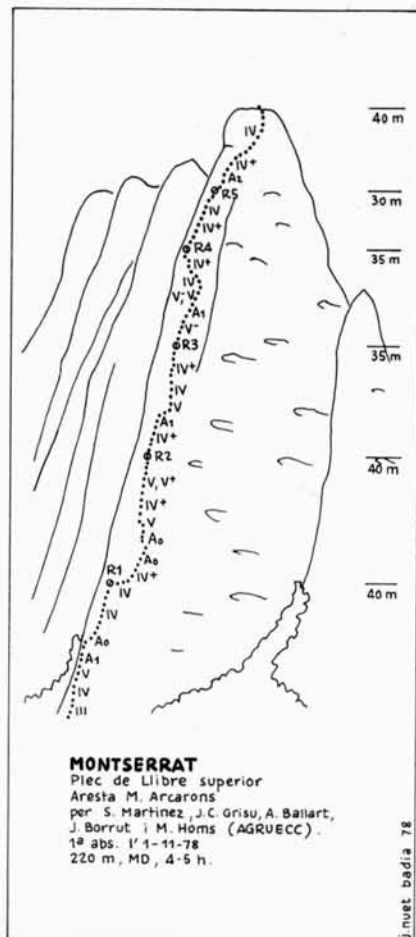
crònica alpina

a cura de Ricard Vila

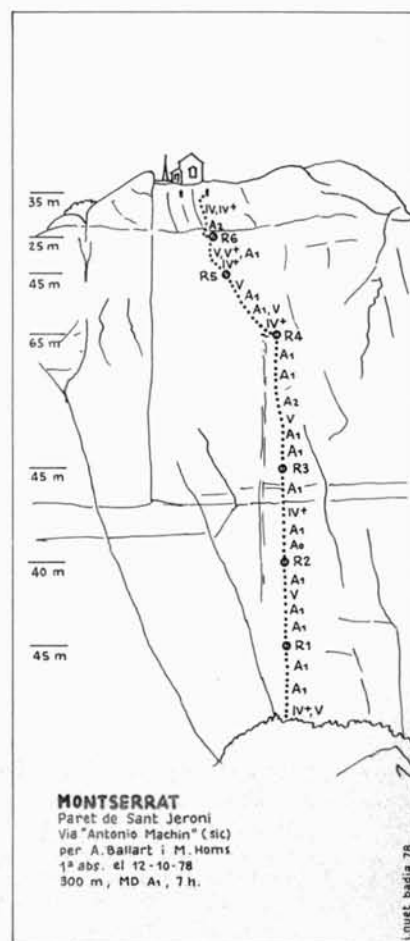
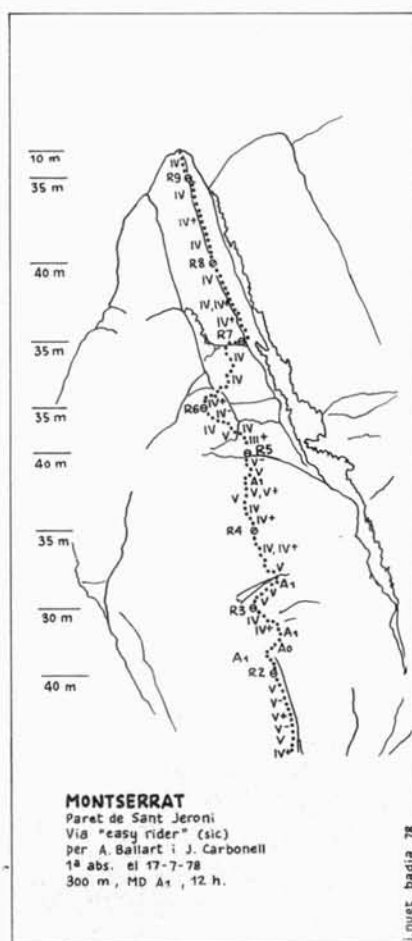
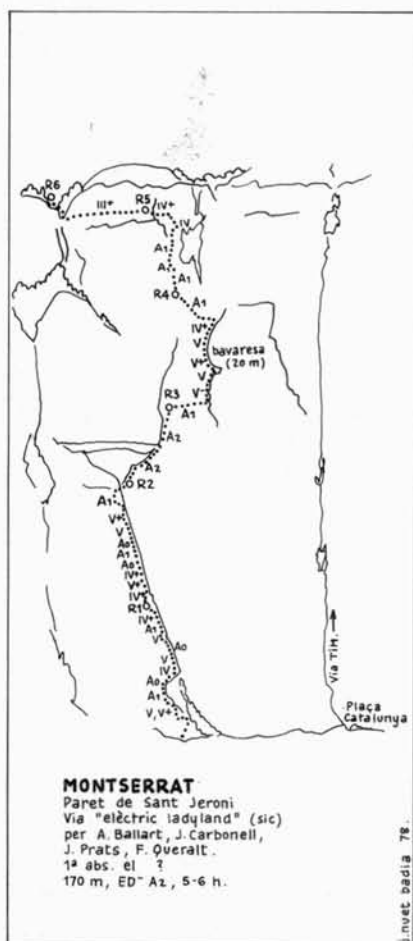
Vies d'escalada noves

Montserrat

Les possibilitats de Montserrat semblen que no s'acaben. En són una prova

La paret dels Diables, al serrat de les Onze, a Montserrat, amb les vies d'escalada: 1, via Armand-Fredi; 2, via GEAM; 3, via Còsmica; 4, via CES (L. Creus); 5, via Sánchez-Martínez; 5a, variant del sostre (Hurtado-Carbonell); 6, via dels Barrufets; 7, via GAM; 8, via Flip-matinal; 9, via Jesús-Barrientos; 10, via CADE; 11, via Reina-Bellmunt; 12, via Hurtado-Carbonell.

les vuit noves vies obertes, totes de dificultat, allà on el massís «deixa de ser escola»: la regió de Parets Nord (Diables, St. Jeroni). Tots els itineraris traçats corren per llocs que semblaven inacessibles fa uns anys, però la tècnica avança i l'escalador es supera cada dia més, fins a l'extrem. I encara n'hi ha més: són en projecte o mig començades, potser avui ja acabades, tres vies noves, i en vindran de noves!

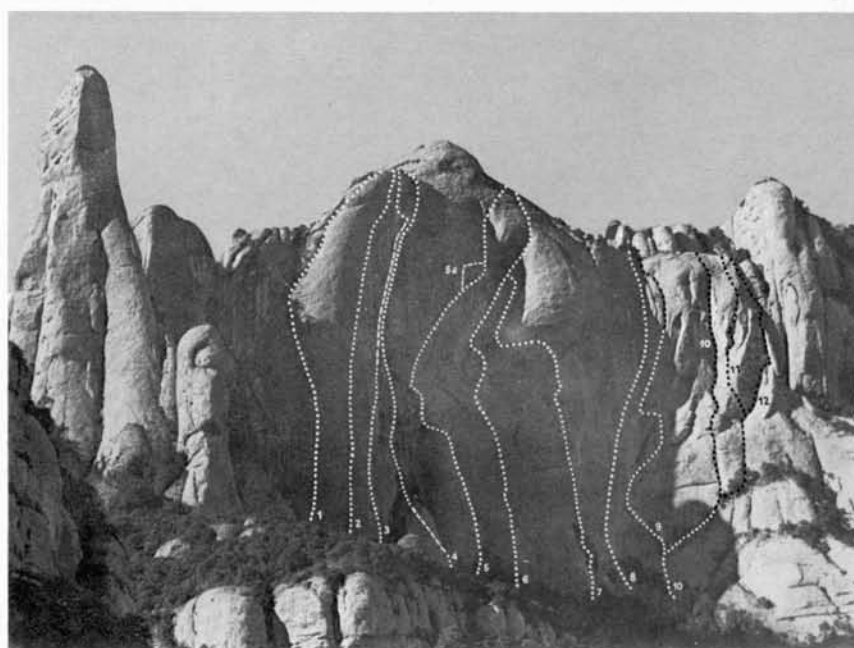
Paret de Diables: Via Armand Fredi - Via Còsmica - Via Barrufets - Via Jesús Barriento - Via Hurtado Carbonell.

Paret de l'aeri (St. Jeroni): Via Easy Rider - Via Elèctrica Ladyland - Via Antonio Machín - Esperó Puiggròs (serrat del Moro).

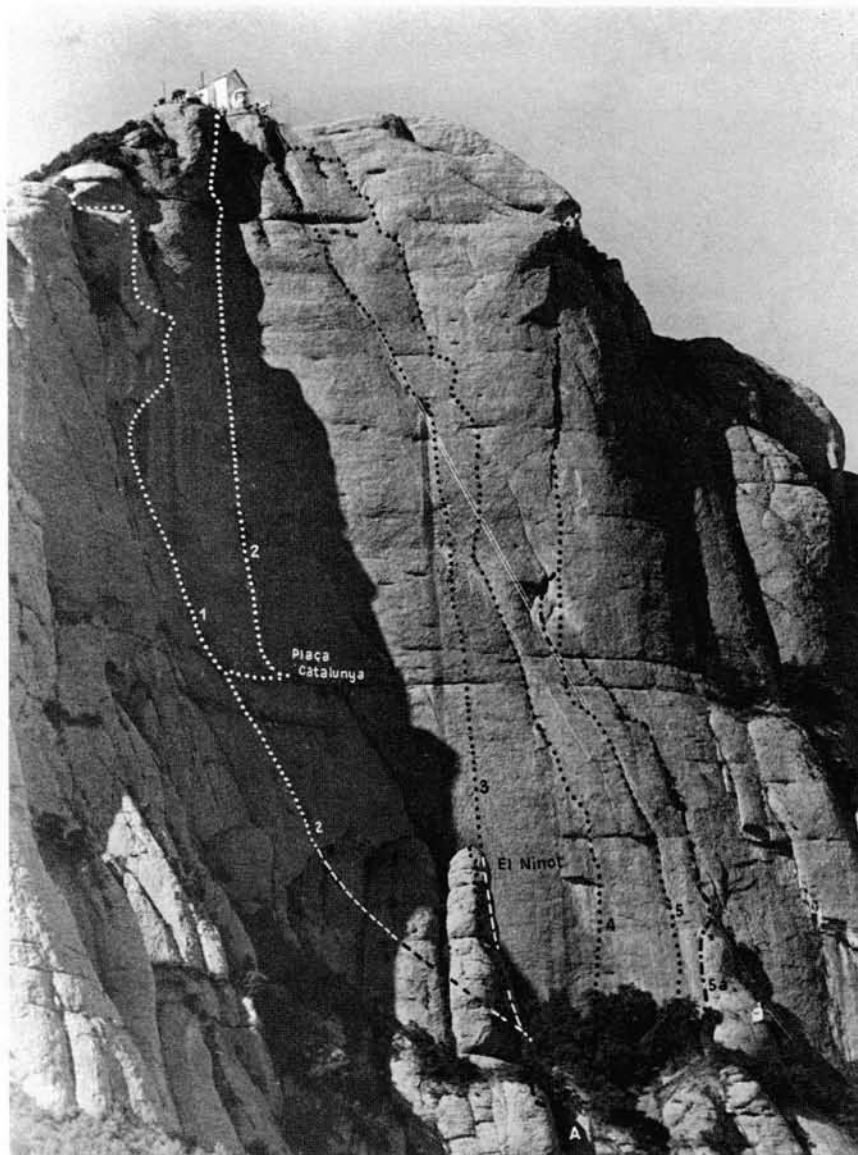
Montsec

Pas de Terradets - Roca Regina

Dues vies noves solquen ja la paret

La paret de Sant Jeroni a Montserrat. A primer terme, el serrat del Duc amb la roca del Ninot. A, via de la Boira. Vies d'escalada de la paret de Sant Jeroni: 1, via «electric-ladyland»; 2, via TIM (integral Santacana-Morera-Farreira); 3, via «Antonio Machin»; 4, via Anglada-Cerdà; 5, via Valentín-Casanovas; 5a, variant d'entrada CADE. ▼

de la roca Regina. La Barrufets, via començada fa uns anys per membres del GEDE que n'assoliren el sostre, va ser acabada en tres dies d'estada a la paret. La primera part de la via va per la zona més vermellosa i passat el gran sostre continua recte amunt per la muralla grisa. Ja té segona ascensió, els Murcians, en 23 h. efectives d'escalada i primera solitària, Joan Martí, en dos dies i mig d'escalada. Tant els primers ascensionistes com els qui l'han repetida coincideixen que és una via molt dura i no tan descomposta com sembla. La primera part, fins al sostre, és la més entretinguda i complicada; en canvi, la segona esdevé una esca-

lada clàssica del massís.

La segona via segueix el marcat dièdre, a la dreta del sostre, fins a arribar a l'aresta, en una torre ben característica.

Roca Alta - Vilanova de Meià

En aquesta paret, d'uns 200 mts., hi ha una nova via anomenada «dièdre Farreny», en memòria del nostre desaparegut company mort en accident al couloir de Gaube.

Va ser oberta el 4-6-78 per Jordi Vidal i José Murciano en 5 h. Dificultat D+. L'aproximació la podem fer des del poble de Vilanova, per Rubies.

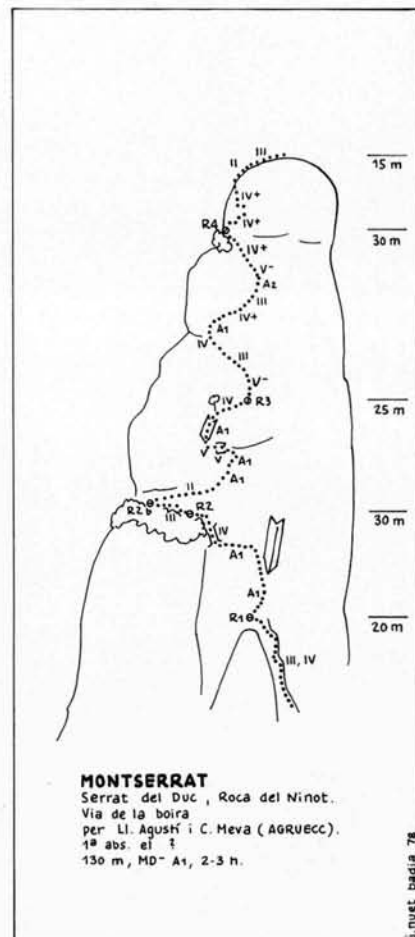

foto J. Altadill

Activitat nacional estiu 1978

Alps (Mont Blanc)

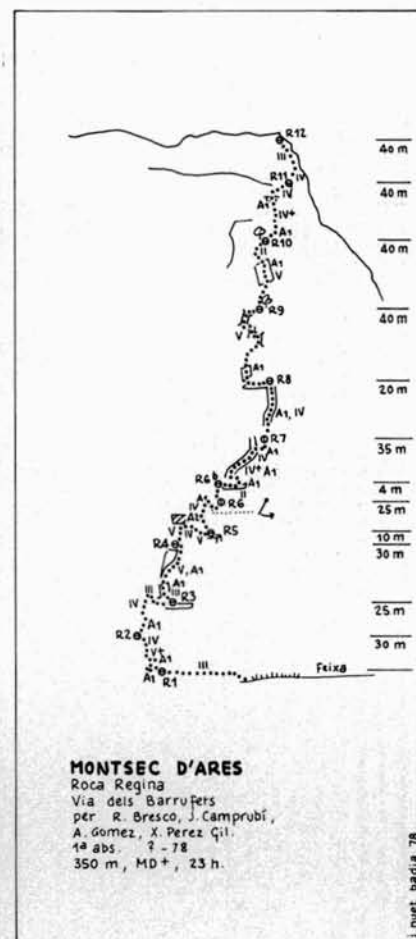
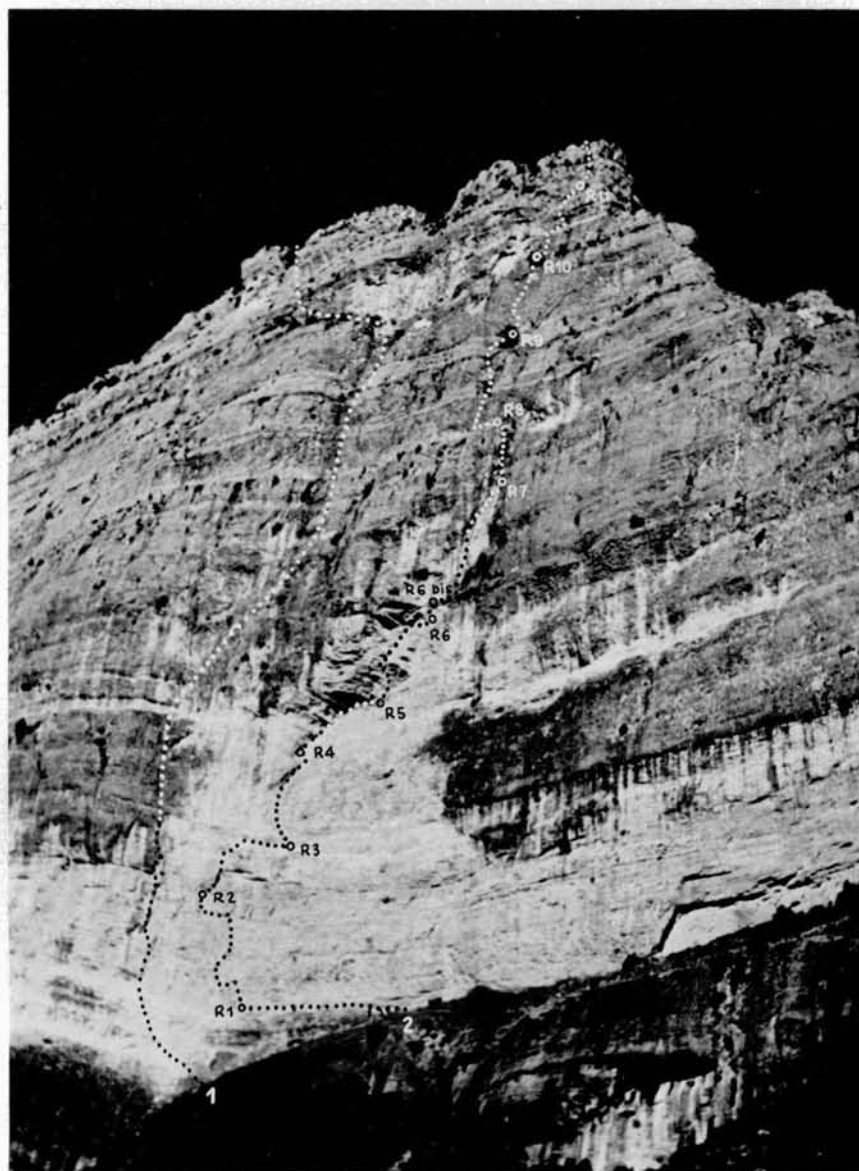
A. Valls i A. Ros (CADE) segueixen el couloir Couturier a l'Agulla Verte, per causa del mal temps fan un bivac a la davallada, enmig del couloir Whymper.

La difícil paret de glaç del Triolet, la cara nord, és seguida per Xavier Cadre i Carles Maute (Agruac), també per la cordada Lluís Hortalà i Juan López (Agruac). Aquesta última cordada també va fer la via Directa dels Suïssos a la cara nord de les Courtes.

La via clàssica de la cara nord del Dru és seguida per F. Alvarez i A. Gómez.

Jordi Besroa, Ricard Castellví, Josep M. Briansó i Josep M. Franch (C. E. Montblanc) van fer el couloir Gervassutti, al Mont Blanc de Tacul.

Una vista de la Roca Regina al congost de Terradets (Montsec d'Ares). Hi ha marcadors: 1, via Aniversari 1977, i 2, via dels Barrufets, 1978. ▼

Cercles Eclins

Bausà i Lluch (STAE) realitzen l'Agulla Lauret pel pilar SW.

EE. UU.

Escalades a Yosemite Park

Hem tingut notícies de les escalades realitzades a Yosemite Park per Jerónimo López i Miguel Ángel Gallejo, també conegut amb el sobrenom de «el Murciano». L'estada a les muntanyes dels EE.UU. va tenir una durada aproximada d'un mes (15 juny-15 juliol 1978) i l'activitat realitzada va ser la següent:

- 1) «Royal Arches», 450 mts. M. D. Inf.
- 2) «Sentinel Rock», 500 mts. E. D. Inf. Via Chouldnard (1 bivac).
- 3) «Half-Dome», Cara N.W., 800 m. E. D. Via Robbins (3 bivacs).

Dolomites

X. Cabré, L. Riera i J. Riera (Agruac) van fer la cara nord de la Cima Oest de Lavaredo (V. Cassin).

L'Spigolo Giallo, V. Comici, és superat per L. Hortalà i J. C. Grisú a primers d'agost. L'endemà, J. C. Grisú i J. López feren la directa alemanya a la Cima Grande de Lavaredo.

Lluís García, Josep García i Rosa García (STAE) van fer el Campanile Basso per la via Fherman i el Crozon di Brenta per l'aresta nord.

Carles Bausà i Jordi Lluch realitzen el Cruz de l'Altissimo pel diedre

SW i la punta Fiammes per la via directa de l'Spigolo.

Vercors

Joan Asín, Carlse Bausà i Jordi Lluch (STAE) realitzen el pilar Clement al Gerbier i la via de l'Spigolo a l'Agatha. El Mont Aiguille és seguit pel diedre SE per C. Bausà i J. Lluch (STAE).

Calenques

L'esperó dels Americans és realitzat per Lluís Hortalà i J. C. Grisú.

Foto: R. Vila

▼

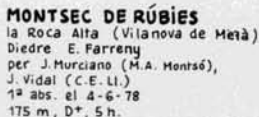

foto: E. Civis

El Chacaraju (6.010 m.), cim aconseguit per l'expedició madrilenya del C.A. Maliciosa. ▼

Sortint del camp I cap al camp II. Al fons, l'Ancohuma (6.427 m.). ▼

Escalada d'una torre de glaç a l'aresta N.E. del l'Huascaran S. ▼▼

Expedició als Andes del Perú - 78
(C. E. del Baix Montseny)

Una expedició composta per deu membres (cinc nois i cinc noies), tots membres del C. E. del Baix Montseny (St. Celoni), han aconseguit situar tres dels seus components dalt del cim de l'Huascaran nord (6.655 m.) per la ruta normal. Cal destacar que un dels ascensionistes era una noia.

Aquests tres companys van dispensar un estimable ajut durant la davallada als tres components del C. E. de la Comarca del Bages que acabaven d'assolir aquest cim pel difícil couloir de l'aresta N.E.

Operación Andes del Perú - 78

Interessant campanya desplegada als Andes del Perú pels germans Ariz (Juana Mary, Rafael, José Ignacio i Gregorio), José Arieta, Mertxe Lezaso, Loli Garro i Pili Gamiza, que durant el mes de juliol van ascendir, a la Cordillera Blanca, els següents cims: Yanapacha (5.145 m.), Pisco (5.875 m.) i el Chopicalqui (6.400 m.). Aquest darrer fou assolit el dia 23 de juliol.

Andes del Perú: Expedición Española a los Andes del Perú

Tenim notícies de l'èxit aconseguit per un grup d'alpinistes del Club Alpino Maliciosa (Madrid), que ha assolit el Chacaraju oest (6.113 m.), per

la via directíssima a la paret sud, via oberta el darrer any per una expedició dirigida per Nicolas Jaeger; n'ha assolit el cim la cordada J. Bouchard (EE. UU.) i Marie Meunier (França, 1.ª femenina). Aquesta ascensió de l'equip madrileny significa la segona absoluta en aquest difícil itinerari. També van fer l'Huandoy est, el Chopicalqui, els dos cims del Pisco i el Yanapacha.

Els membres d'aquesta expedició han estat A. Trabado, C. M. Gallego, F. Pavón, I. Hernández, J. Dones i Miguel Vidal.

Operació Andes del Perú - 78 (Centre Excursionista de la Comarca del Bages)

L'esplèndida campanya dels membres del C. E. de la Comarca del Bages, una vegada més ha estat dirigida per l'infatigable J. M.ª Montfort. Han realitzat una campanya molt extensa, de la qual cal remarcar la primera ascensió al couloir de la cara est i la tercera absoluta a l'aresta N.E. de l'Huascaran sud (6.768 m.). En l'ascensió invertiren set dies, amb set bivacs, dos al couloir i cinc a l'aresta.

Les altres ascensions del grup manresa són: Huascaran sud (6.768 m) per la ruta normal, Huascaran nord (6.654 m.), Chopicalqui (6.354 m.) i Nevado Pisco (5.752 m).

Cordillera Real (Andes Bolivians) **Operació Yacuma - 78**

Aquesta expedició era formada per: P. Aymeric, F. Banqué, C. Blanc i Jordi Canals, del Centre Excursionista de Catalunya, M. Castaño (metge), del Club Alpí Universitari, i J. Rovira, del Centre Excursionista Aliga.

Primerament es van desplaçar al grup de l'Huayna Potosí, on realitzaren l'ascensió al cim Marie Lloco (5.520 m.) per l'esperó NE (1.ª absoluta). Després es dirigiren a la regió de Sorata amb les següents ascensions:

Agulla Laccata (5.470 m.), Yoka de Ancohuma (6.060 m.), Kimsakolyo oest (5.870 m.), Jankopiti I (5.850 m.), Hal-

tatawa (5.600 m.), Buenavista I (5.500 metres), Buenavista II (5.659 m.) i Viluyo (5.600 m.).

A causa del mal temps i de la neu caiguda no van poder realitzar l'ascensió al cim de l'Ancohuma (6.427 m.) quan ja tenien instal·lades les cordes fixes al coll de 5.900 m. que dona accés a l'aresta final.

Groenlàndia

Aquesta expedició era composta per sis membres del Centre Excursionista de Catalunya: Anna M.ª Pujol, Enric Font, Joan García, F. X. Gregori, Josep M.ª Iglésias i Esteve Vergés.

Desplegaren la seva activitat a la regió anomenada Alps de Stauning. Situar el camp base a la gelera Fangshytte Gletscher, dins l'Alpefjord. La base presa com a punt de partida per a les activitats fou un nou camp instal·lat a la capçalera de la dita gelera. Realitzaren les següents ascensions, totes primeres absolutes: Pic Dominant (2.300 m.), Cara NE-Punta Pirineus (1.700 m.), Aresta Oeste. Punta Sedgwick (1.710 m.), aresta sud-Pala Blanca-punta oest (2.080 m.), cara nord pic Magenta, punta sud (2.320 m.) i punta nord (2.340 m.) per la cara nord, via glacera del Silenci-Anatinde (1.720 m.), aresta S.O.-cim Aurea (1.830 m.), aresta oest-Pic Barcelona (1.770 m.), aresta est-Coll de la Glòria (1.680 m.), vessant nord, Pas Bonansa (1.600 m.), vessant oest.

Operació Quaz-I-Deh 78

Un grup d'alpinistes navarresos ha assolit amb èxit el cim del Noshag (7.492 m.). L'ascensió va ser realitzada el passat 19 de juliol i els components que van prendre part en aquesta operació són: A. M. Abrego, J. Ma. Eguillor, A. Martínez, G. Plaza, J. Garreta, M. Lasterra, C. Iribarren, A. A. Martínez i els doctors J. del Hierro i P. Lafuente.

Aquesta sortida, juntament amb l'operació Andes del Perú-78, ha estat realitzada amb vistes a la preparació per a l'Expedició Dhaulagiri-79.

Activitat internacional

Alps

Eiger

Dos experimentats alpinistes txecs han trobat la mort en un malaurat accident quan intentaven la super-directíssima al cim.

Els alpinistes que han mort tenien un bon historial alpinístic: l'un era Jiri Slege i l'altre Jiri Pechous, aquest darrer considerat un dels líders de l'alpinisme txec. Pechous havia realitzat importants ascensions als Alps, com la nord de l'Eiger, per la via del 1938 i la nord de les Droites; a Noruega les primeres ascensions hivernals al Pillier est del Breitind i el Pillier est de Sondre Trollind. Potser les seves millors escalades les havia realitzar al Caucas, on

va assolir entre d'altres la primera a l'Elbrouz per la via Kjukjurtl a la cara oest, així com la cara nord de l'Ullarg i la difícil cara nord del Laboda. Aquest hivern la resta de companys dirigits per Jarolim intentarà cloure aquesta super-directíssima, en homenatge als companys desapareguts.

Matterhorn

Dos dies ha estat el temps esmerçat per dues alpinistes japoneses que han realitzat la primera ascensió hivernal femenina a la cara nord del Cerví.

Les alpinistes han estat Akiko i Mitsouri Shigi i l'ascensió va ser del 8 al 10 de març de 1978.

També el dia 10 va assolir el cim, en segona ascensió hivernal femenina, l'alpinista polonesa Wanda Rutkiewicz. Les altres companyes de l'ascensió van ser evacuades el mateix dia de la paret per un helicòpter. L'escalada havia estat iniciada el 7 de març.

Escalades hivernals en solitari

Alps

L'alpinista Ivan Ghirardini, italià de 25 anys, ha realitzat durant el darrer hivern 77/78, tres escalades en solitari, el Cerví, les Grandes Jorasses i l'Eiger, tots per les vies clàssiques nords.

La via Schmid al Cerví va ser realitzada el mes de desembre del 1977, en un temps total de nou hores. Del 6 al 8 de gener va escalar l'esperó Croz, a les Grandes Jorasses. Finalment va realitzar la nord de l'Eiger, per la ruta oberta l'any 1938, aquesta en sis jornades, del 7 al 12 de març.

Actividad internacional: Expedicions

Karakorum - Himalaia

K-2 (8.640 m.)

L'expedició anglesa dirigida per Chris Bonington ha hagut d'abandonar els seus intents d'assolir aquest difícil cim, arran del malaurat accident sofert per Nick Estcourt. El darrer 12 de juny, una allau se'l va endur quan es trobava consolidant la ruta que unia el camp I al cap II.

La pèrdua d'aquest experimentat alpinista, junt amb les malalties de Braithwaite i Riley, va motivar que el reduït equip de components optés per l'abandó.

Els esforços per recuperar Nick Estcourt van resultar inútils. El seu cos és, doncs, sota la neu del K-2.

Kanchenjunga sud (8.518 m.)

El darrer 19 de maig, una expedició polonesa aconseguí de situar dos dels seus components dalt del Kanchenjunga

foto: J. Garcia

ga sud. Cal remarcar que aquest cim encara era verge.

Makalu (8.501 m.)

Una expedició dirigida pel Dr. Herman Warth ha repetit amb èxit la ruta francesa oberta l'any 1955. L'expedició era de vuit alpinistes alemanys, austríacs i nepalesos.

Set dels components van assolir el cim. Cal destacar que un dels components ha estat Kurt Diemberger, que als seus 46 anys d'edat realitzà el tercer 8.000. L'ascensió va ser aconseguida l'1 de maig i significa la setena ascensió en aquest difícil cim himalaienc.

Mont Everest (8.848 m.)

El darrer dia 14 d'octubre, una expedició francesa va assolir amb èxit el cim de l'Everest. Aquesta expedició ha estat dirigida per Pierre Mazeaud, alpinista que va ésser durant un temps Ministre de l'Esport francès.

Mazeaud va ésser un dels alpinistes que va assolir el cim i junt amb ell varen fer cim J. Afanassief, N. Joeger i l'austríac Kurt Diemberger, que d'aquesta forma assoleix el segon 8.000 en un mateix any i el quart en el seu palmarès personal.

Dhaulagiri I (8.195 m.)

Com a molt important podem qualificar l'expedició japonesa al pillier sud del Dhaulagiri, dirigida per Takashi Amemiya, i que aconseguí situar sis dels seus components al cim. Hi arribaren Toshinki Kabayashi i T. Shigeno. L'endemà van ser Y. Kato, S. Shimizu, H. Yoshino i el sherpa Kami.

El pillier sud del Dhaulagiri era un dels grans problemes de l'Himalaia i havia estat intentat per Reinhold Messner, l'any 1977. L'expedició va instal·lar cinc camps i cal remarcar que hi va morir un component afectat pel mal d'altura.

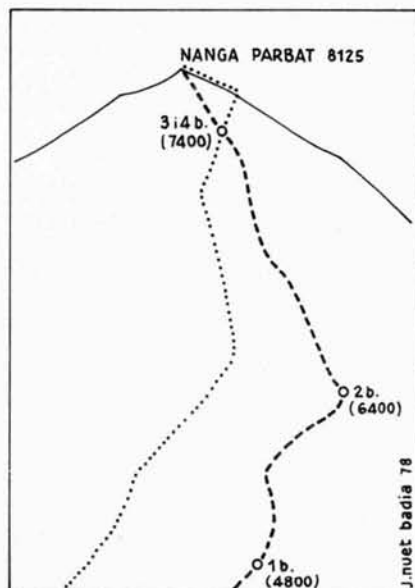
25 anys de la 1.ª ascensió a l'Everest

Del 29 de maig al 4 de juny van tenir lloc a Kathmandú (Nepal) els actes commemoratius del 25 Aniversari de la 1.ª ascensió al mont Everest (1953-1978).

Des de la històrica data de la primera ascensió fins als nostres dies han estat 15 les expedicions que han assolit l'Everest, amb un total de 67 persones. D'aquestes expedicions, tretze van ascendir pel vessant nepalès i les altres dues pel vessant xinès.

Cal destacar, d'entre tots, el sherpa Nawang Gombun, l'únic home que en dues oportunitats ha trepitjat el cim. L'encís que aquesta muntanya ma-

jestuosa sempre ha exercit sobre tots els alpinistes ha fet que les expedicions de tot el món s'hi succeïssin any rera any. Ara tenim notícies que els permisos concedits per les autoritats nepaleses ja arriben fins a l'any 1983.

Nanga Parbat (8.115 m.)

Gran sorpresa per a tothom ha estat l'escalada en solitari d'aquest cim per l'alpinista fora de sèrie, Reinhold Messner. Aquest mateix any havia escalat l'Everest (8.848 m.) sense oxigen. Ara amb l'ascensió al Nanga Parbat aconseguirà tot un rècord en el món de l'alpinisme, car cinc vegades ha assolit cims de més de 8.000 m.: 1) Nanga Parbat (8.115 m.), 2) Manaslu (8.125 m.), 3) Hidden Peak (8.068 m.), 4) Everest (8.848 m.), 5) Nanga Parbat (8.115 m.).

Notícies Himalaia

Expedicions al Nepal

Les darreres sancions que les autoritats nepaleses han imposat a expedicions celebrades aquest any 1978 han estat molt severes i són degudes a ascensions a cims diferents dels assignats en el premi corresponent. El comunicat ha aparegut al Butlletí Governamental nepalès amb data de juliol de 1978:

Nacionalitat

Expedició	Cim autoritzat	Cim assolit
Polonesa	Kanchenjunga (8.598 m.)	Kanchenjunga central (8.496 m.)
Catalana	Yalung-Kang	Kanchenjunga central (8.496 m.)
Japonesa	Nampa Peak (6.754 m.)	Nampa sud (6.940 m.)
	Hymalchuli (7.864 m.)	Hymalchuli oest (7.540 m.)

La sanció imposada ha estat l'expressa prohibició de tornar al Nepal en un terme de tres anys, període extensiu a cinc anys cas d'anar-hi a practicar alpinisme.

L. Belvis

Nous projectes d'expedicions

Everest 80

Las autoridades nepalesas han concedido el permiso definitivo a la expedición vasca a l'Everest, per la primavera de l'any 1980. D'aquesta manera s'ha avançat en un parell d'anys el permís que tenien concedit per a l'any 1982. El cap d'aquesta expedició, J. I. Lorente, ens ha informat que el nombre d'alpinistes participants serà de deu o onze com a màxim i que el nom definitiu de l'expedició serà: Expedició Vasca a l'Everest (Himalaia-1980).

Lhotse Sar (8.333 m.)

Una expedició post-monsònica organitzada per nou suïssos i un belga té previst d'escalar, aquest mes de novembre, el Lhotse Sar. L'expedició té programat aquest cim sense oxigen. Les facultats de medicina de Ginebra i Lovaina han facilitat a l'equip expedicionari una sèrie d'aparells per poder efectuar estudis que facilitin un millor coneixement de les reaccions pulmonars en aquestes altures.

Expedició francesa al K-2 (8.640 m.)

Hem sabut que la Federació Francesa de Muntanya ja té molt avançats els treballs de preparació de l'expedició organitzada per aquesta federació al cim del K-2, per l'any que ve.

Assabentat d'aquest important projecte alpinístic, el president francès, Giscard d'Estaing, ha pres sota el seu patrocini aquesta expedició.

El C.A.F. al Nanga-Parbat (8.125 m.)

Simultàniament ens arriben notícies d'un projecte, també d'àmbit estatal francès, organitzat pel C.A.F., amb la idea d'assolir el cim del Nanga-Parbat pel vessant del Rupal. Si tot va endavant, tindrem dues expedicions franceses amb objectius de cims de vuit mil metres al Pakistan, totes dues l'any 1979.

L. Belvis

Expedició castellana al Broad Peak (8.047 mts.)

Nova expedició castellana a un 8.000. Aquest cop el cim triat ha estat el Broad Peak (Karakorum-Pakistan). L'equip està compost per sis alpinistes: Jerónimo López, Carlos Soria, Salvador Rivas, Luis Duran, Miguel López i Luis López. Aquest equip procedeix de tres entitats madrilenyes, la R.S.A. Peñalara, S. Deportiva Excursionista i el C. A. Guadarrama. La sortida cap a les muntanyes paquistaneses està prevista per principis del març vinent.

Daulaghi (8.167)

Important expedició projectada per membres del C. D. Navarra, al Daulaghi. La ruta prevista és la clàssica del coll i aresta NE. En Gregorio Ariz, cap d'aquesta expedició, ens informa que en principi seran 12 ó 13 els participants i la durada de l'1 de març fins al juny de 1979.

Patagònia Austral Cerro Fitz-Roy.78

El mes de gener del 1979 entrant té prevista la sortida una expedició catalana de tipus lleuger a la Patagònia Austral (Andes Argentins) amb l'objectiu principal d'assolir el «cerro» Fitz-Roy. En principi, els components són Emili Civis, Jordi Pons, Josep Manuel Anglada i Joan Cerdà.

El desaparegut president de la U.I.A.A., Jean Juge, en una conversa amb el nostre company Jordi Pons. ▼

Adéu, Jean Juge

Ha mort un gran alpinista. El darrer 8 d'agost ens va deixar per sempre més aquest gran amic de tot el món alpinista que va ésser Jean Juge. L'escenari del traspàs fou l'aresta sud del Hörnli, quan descendia de la seva darrera ascensió a la cara nord del Cerví. Una ascensió important i molt dura, atès que tenia actualment més de setanta anys. Durant el descens els va sorprendre una gran tempestat d'estiu. La muntanya havia estat sempre la seva gran passió i prova evident la tenim en el seu brillant historial, del qual destaquem la cara est del Rothorn de Zinal, el pillier Bonatti dels Drus, la nord de les Grandes Jorasses, de l'Eiger, del Badile i altres. Juge també havia pres part en diferents expedicions extra-europees, dues al massís de l'Hoggar (Àfrica) i dues a l'Himalaia, amb una primera ascensió en solitari al cim oest del Cho Oyu.

Amb el seu esperit obert i desinteressat, no va limitar l'alpinisme al plaer de l'escalada. Jean Juge va dedicar-se llargament a la iniciació alpina, tant organitzant com dirigint cicles i cursets dedicats especialment al jovent del seu país, Suïssa. Per la seva formació científica (era doctor en Ciències Físiques) va fer que hom es preocupés i treballés en tot allò referent als aspectes tècnics de l'alpinisme.

Aquesta dedicació va fer que s'in-

corporés a la Comissió per a mètodes d'assegurança de la U.I.A.A. També va participar a la Comissió U.I.A.A. encarregada de l'adaptació del sistema de graduació de dificultats.

Per la tardor de l'any 1972, els delegats de les associacions d'alpinisme de la U.I.A.A. el van elegir per ocupar-ne la presidència, on demostrà un constant dinamisme i entusiasme per tot l'alpinisme. La U.I.A.A. ràpidament se'n va encomanar i durant el seu mandat es van constituir les Comissions de Refugis i la d'Expedicions.

L'any 1976 vam tenir l'oportunitat de tractar-lo personalment amb motiu de l'Assemblea General U.I.A.A., celebrada a Barcelona pel nostre Centenari. Precisament va ser aquesta la seva darrera assemblea general com a president.

Noticiari U.I.A.A. (Unió Internacional d'Associacions Alpines)

Notícies U.I.A.A.

A la reunió de la U.I.A.A. celebrada a París ha estat presentada la proposta d'ampliació de la graduació de dificultats en escalada fins al VII grau. Tothom sap que, en els darrers temps, certs alpinistes de les noves generacions han superat en lliure certs itineraris que fins aleshores havien estat considerats únicament superables amb tècnica artificial. La proposta ha produït una certa sorpresa entre els sectors més puristes i tradicionals d'aquest organisme. Malgrat això, s'ha creat una comissió formada per un grup d'escaladors de reconeguda experiència, els quals periòdicament realitzaran unes sessions de treball a Alemanya.

L. Belvis

Camp d'Ensenyament U.I.A.A.

Del 28 de març fins al 6 d'abril han tingut lloc a Xile les Jornades d'Ense-

nyament U.I.A.A., la qual cosa ha significat el primer curs internacional d'ensenyament alpinista realitzat sota el patrocini d'aquest organisme. En aquest primer camp han participat tres instructors guies U.I.A.A.: Maurice Gicquel (Fédération Française de la Montagne), Hermann Wolf (Deutscher Alpenverein) i Jordi Pons (Federación Española de Montañismo).

Conjuntament amb aquests tres instructors, hi han participat membres de la Unió Panamericana de Associacions de Andinisme i de la Federación de Andinismo de Chile.

Aquest Camp ha estat organitzat per a la formació de quadres tècnics. Hi han participat trenta-sis alpinistes procedents de l'Argentina, Colòmbia, el Salvador, Equador, Veneçuela i Xile.

Les ensenyances pràctiques van tenir lloc a la regió de Los Valdes i com a punt de trobada el refugi de Lastarria, des d'on es va realitzar l'ascensió al Mirador del Morado (4.600 m.), amb pràctica de tècniques de gel, sobre roca, amb exercicis d'assegurança, salvament a muntanya, desplaçaments sobre glaç, etc.

Les classes teòriques varen tenir lloc a la «Casa del Andinista» a Santiago de Xile i s'hi van presentar films sobre l'assegurança dinàmica a muntanya i altres de realitzats per la Comissió U.I.A.A. de Seguretat. Els temes tractats han estat la filosofia de l'alpinisme d'alta dificultat, l'homologació de cordes i mosquetons, les escoles d'escalada, els mètodes dels guies de muntanya i els problemes de les expedicions, entre molts altres.

L. Belvis

Films - Projeccions - Llibres - Guies

Festival de Trento - 1978

Un any més ha estat celebrada a la ciutat italiana de Trento una nova edició de la mostra més important de cinema de muntanya. Enguany, en la 10.ª edició, el «Grand Prix» ha estat concedit al film «El Capitán», admirable documental de Fred Padula (USA), on es descriu detalladament el procés d'escalada d'aquest famós monòlit situat al Yosemite Park (Califòrnia-USA). El jurat, presidit per l'antic president de l'U.I.A.A., Jean Juge, va ser unànime a l'hora d'atorgar aquest preuat «Grand Prix» davant la qualitat de les imatges del film realitzat sobre els escaladors

Un fotograma del film «El Capitan», del cineasta nord-americà Fred Padula, guanyador del 1.er Premi del «26 Film-festival Internazionale Montagna Esplorazione 'Città di Trento'».

de refinada tècnica, sempre al límit de les possibilitats actuals, en una perfecta i espectacular unió de l'home i la roca. Els altres premis que han estat atorgats són els següents: Genciana d'Or al millor film de muntanya: «Heli Fox Fox», de Willy Dinner (Suïssa), film sobre una operació de salvament, realitzada al Kingspitze (Oberland-Bernois). Genciana d'Or al millor film d'alpinisme, a Patrick Vallençant, pel seu film «Peuterey la Blanche», sobre una nova forma d'esquí-alpinisme, reservada a individualitats excepcionals. Genciana d'Or al millor reportatge, al film «Dudh Kosi-Relentless River», de Leo Dickinson (Anglaterra), basat en el descens amb canoa d'un riu que transcorre pels flancs mateixos de l'Everest. Genciana d'Or al millor film d'exploració, «Der Weg Nach Zanskar», d'Ewald Ruf (Alemanya Federal), film dedicat a un viatge pel Ladak.

El Jurat també va concedir unànimelement el «Trofeu de les Nacions» a l'Alemanya Federal, per raó de la important contribució cultural. També es féu esment, per ordre de la contribució, de França, Estats Units, Suïssa, Itàlia i la URSS.

El «Premi de la U.I.A.A.» ha estat concedit al film «Entre cel i terra», de Piotr Peters, sobre les competicions d'escalada en roca, que regularment es realitzen a la U.R.S.S.

Nova Guia sobre l'Aconcagua

Tenim notícies de l'aparició d'una guia pràctica sobre ascensions i rutes a l'Aconcagua, realitzada en tres idiomes, castellà, alemany i anglès. En aquesta guia es pot trobar acurada informació sobre tipus de terreny, equip i alimentació, situació geogràfica, climatologia, refugis, etc. L'edició és il·lustrada amb croquis sobre les principals rutes d'ascensions amb mapes. L'adreça de l'autor, on se'n poder fer comandes, és: Luis Alberto Parra, Guiraldes, 246, Guaymallen, 5519 Mendoza (Argentina).

L. Belvis

«Por el Pirineo Catalán» (Garrotxa y Alto Ampurdán). Cayetano Enríquez de Salamanca. 176 pàgs. Pròleg de Josep Girona. 31 il·lustracions a tot color. 263 en blanc i negre. 2 mapes. Cayetano Enríquez de Salamanca, editor. Madrid, 1978.

En el seu constant i apassionat recorregut a través del Pirineu, des de les terres de la Jacetània, Cayetano Enríquez de Salamanca arriba ara, amb aquest nou volum, a les darreres comarques, les més orientals, del nostre Pirineu: la Garrotxa i l'Alt Empordà, on el muntanyam pirinenc desapareix en la Mediterrània. En la seva ruta ens oferí ja una encertada visió de les comarques del Pirineu Català: Vall d'Aran, Pallars, Alt Urgell, Andorra, Cerdanya, Alt Berguedà i Ripollès.

Amb el mateix aire, el coneixement i la documentació de la terra que trepitja, característiques de la seva obra tan útil per a tots els que, tot recorrent les contrades pirinenques, vulguin aprofundir en la seva història i en els seus valors culturals i artístics, l'autor ens guia, en la primera part d'aquest llibre, a través del laberint de valls de l'Alta Garrotxa, una comarca gairebé deserta, enigmàtica, potser la més bella del Pirineu Oriental, on l'espectacularitat dels alts cims és substituïda per una geografia intricada, feta de cingles i solcada d'engorjats. Les valls del Fluvià del Bac, d'Oix, de Salarsa i de Beget, del Llier-

ca, de Sant Aniol d'Aguja i del Borró són les valls garrotxines resseguides, les quals amaguen, potser com cap altra comarca pirinenca, un gran nombre d'interessants i també d'humils esglésies romàniques, descrites amb detall per l'autor i amb la indicació del millor viarany per a accedir-hi.

Una especial atenció es dedica a Besalú, cap de l'antic comtat i conjunt arquitectònic medieval de primer ordre i també a Olot, de tanta tradició artística, capital de la comarca. Cal afegir que la visió global d'aquesta comarca es refereix a la zona pròpiament pirinenca que constitueix el que anomenen l'Alta Garrotxa, separada de la comarca d'Olot per la vall de Bianya i la vall del Fluvià des de Sant Joan les Fonts.

Amb el recorregut per l'Alt Empordà —comarca de geomorfologia tan diferent de l'anterior— l'autor ens posa en contacte amb un Pirineu humanitzat, origen d'una antiquíssima cultura pirenaica i pròdig en restes arqueològiques ja des de la Prehistòria. Cayetano Enriquez de Salamanca, enamorat per sobre de tot de la pedra vella, no deixa racó per escorcollar, de manera que del marc físic del paisatge sobresurt la seva preferència per tot el que és exponent de l'obra de l'home: els pobles i la seva història, les restes arqueològiques i les mostres d'arquitectura medieval —tan importants en aquesta comarca—, tot allò que pot ajudar el lector a comprendre el país lligat ineludiblement a la seva història.

La capital, Figueres, i Roses, Castell d'Empúries i tants d'altres nuclis habitats, així com els nombrosíssims monuments romànics, des de Sant Pere de Roda a l'ermita més humil i perduda, són descrits amb cura i amb l'estil amè propi de l'autor. Molt interessants també els apartats dedicats a la Garrotxa empordanesa, amb la referència a la serra de les Salines, i a les muntanyes de les Alberes, zones poc visitades i que ens descobreixen racons que poden ser fins i tot desconeguts pels qui creiem conèixer el país amb una certa profunditat.

Remarquem la correcció toponímica, habitual en aquests volums, i també el conjunt de fotografies en color i en blanc i negre, en aquest cas la majoria obra de l'autor, i complement bàsic del text, així com la reproducció d'un bon nombre de plantes d'esglésies romàniques que ajuden a la seva des-

cripció arquitectònica. Encapçala el llibre un emotiu pròleg de Josep Girona i Casagran. Una interessant bibliografia i una informació cartogràfica completen el volum, al qual trobem a faltar, però, un index toponímic que arrodoniria la indubtable utilitat de l'obra.

Estem segurs que aquest darrer volum de C. Enriquez de Salamanca dedicat al nostre Pirineu tindrà el mateix bon acolliment que els anteriors, i esperem també amb il·lusió l'edició del segon volum en llengua catalana «Pel Pirineu Català» —de la Cerdanya i l'Alt Empordà— on ens plauria molt de veure inclòs, per raons geogràfiques, històriques, literàries..., el meravellós conjunt del massís del Canigó.

Anna Borbonet

GUIA DE LECTURA

Al Vent. — N.º 14. Revista de Terrassa. «Sant Llorenç, un massís en venda». Breu cronologia d'una defensa. Cinc raons per oposar-se a les urbanitzacions. Gràfics i mapes fotogràfics de la D.P.B. per poder comparar la grandesa i misèria de la muntanya de Sant Llorenç del Munt.

Avant. — N.º 4. Revista mensual dels Països Catalans, pàg. 32. «Catllaràs», per Josep Volta. Itinerari detallat per aquesta contrada començant a Vic i en direcció a Prats de Lluçanès, Perafita, Mare de Déu dels Munts, Alpens, Borredà, Sant Jaume de Frontanyà, Vilada, Castell de l'Areny i Berga.

Sant Jordi. — Revista de la Diputació Provincial de Barcelona n.º 101-102. «Per la Catalunya insòlita», per Josep M.º Razquín. Pobles abandonats de la Segarra, amb explicacions de primera mà de les raons per què els veïns els varen abandonar.

Pyrenaica. — N.º 111. Revista trimestral de la Federació Basca de Muntanyisme. «Por encima de los 5.000 metros en México», per Jesús Telleria, pàg. 4. Explicacions detallades d'unes ascensions a muntanyes de més de 5.000 m., com ara Pico de Orizaba (5.700 m.), Ixtaccihuatl (5.282 m.), Popocatepetl (5.542 m.). Dades generals, característiques comunes, 17 pàgines de text amb força il·lustracions, croquis, mapes, etc.

Cuaderno de Cultura. — N.º 4-1978. «El poblado Ibérico de Tivissa y sus riquezas», por J. Maluquer de Motes. La política de protecció i de revalorització del patrimoni arqueològic ha arribat a Tivissa (Ribera d'Ebre). Ha estat declarat d'utilitat pública el jaciment allí existent anomenat «Castellet de Banyoles». Es tracta d'un article, bellament il·lustrat en color, que sintetitza els treballs efectuats, l'històric de «Tibissi» i les troballes.

Aspectes materials i lingüístics de la cultura dels pescadors d'Artà. — (Mallorca), per Damià Duran. Encara que es tracta d'un llibret destinat als pescadors de canya, és assequible a qualsevol persona interessada en la cultura del pescaire. La tasca de l'escriptor és donar-nos a conèixer un cicle complet de pesca, inclosa l'esca. Hi podem seguir l'itinerari del pescaire des del moment que abandona les eines del jornal, prepara els ormeigs i executa l'estratègia d'anada, estada vivència i tornada de la pesquera. La investigació finalitza amb l'entrada del pescaire al medi familiar i la reacció d'aquest.

Els oficis catalans protagonistes del modernisme. — Autor: Manuel García-Martin. Editat per Catalana de Gas i Electricitat, S. A. 1977. Es tracta d'un llibre assenyalat, concebut per delectar i fer-nos entrar en el camp del modernisme, tot fent una passejada per la nostra ciutat. Plau de comprovar com s'hi agermanaren per crear un art ple de vida, ceramistes, ebenistes, fusters, joiers, marqueters, dibuixants, decoradors, etcètera. No obstant, aquest llibre no vol ser un estudi sobre el fenomen modernista, ni una guia. És un llibre dedicat potser a evitar la destrucció d'aquells establiments que són una representativa mostra d'aquella època i un record dels que ja no tenim.

Les nostres barraques. — Autor: Josep l'Escrivà. 1978. Inici d'estudi d'un treball sobre les barraques valencianes en un moment en què van desaparèixer de forma aclaparadora. Gràcies a aquest llibre podem tenir sempre a l'abast un estudi de com es feien les barraques, així com la seva història, dels canvis produïts en la seva construcció. És una descripció distreta de les variants d'aquest típic soplug valencian, «casal d'humils virtuts i honrats amors». Acaba amb

un vocabulari per comprendre'n la construcció i un organigrama del procés evolutiu. El recomanem.

L'arquitectura medieval de l'Empordà. Baix Empordà. Volum I. Autor: Joan Badia i Homs. 1977. Pròleg: Eduard Junyent. Obra dedicada a l'estudi de l'evolució arquitectònica de les esglésies pre-romàniques i romàniques de l'Empordà, restes d'altres èpoques, anteriors i posteriors fins al segle XVIII, amb explicacions de les característiques comunes de cada període, diferències o avenços, nom, localització i breu descripció dels temples o ruïnes.

M. M.

Guia de lectura de revistes

CRIS. — N.º 157, pàg. 13. Cine bajo el mar. Autor: Frederic Malagelada. Article d'interès per als afeccionats al cinema i particularment als cineastes que vulguin tenir alguna experiència sota l'aigua.

Pyrénées. — N.º 113, 1978, pàg. 33-57. Les vingt livres pyrénéistes les plus rares. Autor: Jacques Labarere. Detalls de vint llibres sobre tema de muntanya dels segles XVIII i XIX, difícils de trobar agrupats i dels quals existeixen pocs exemplars.

A. D. FECSA. — N.º 134, 1978. Article recordant el Centenari del Centre Excursionista de Catalunya, amb il·lustracions i un article sobre el Parc Nacional de Doñana.

Catalunya Comtal. — N.º 1. Quaderns d'investigació històrica per donar a conèixer la història catalana fins al segle XV, tema que pot interessar l'excursionista estudiós.

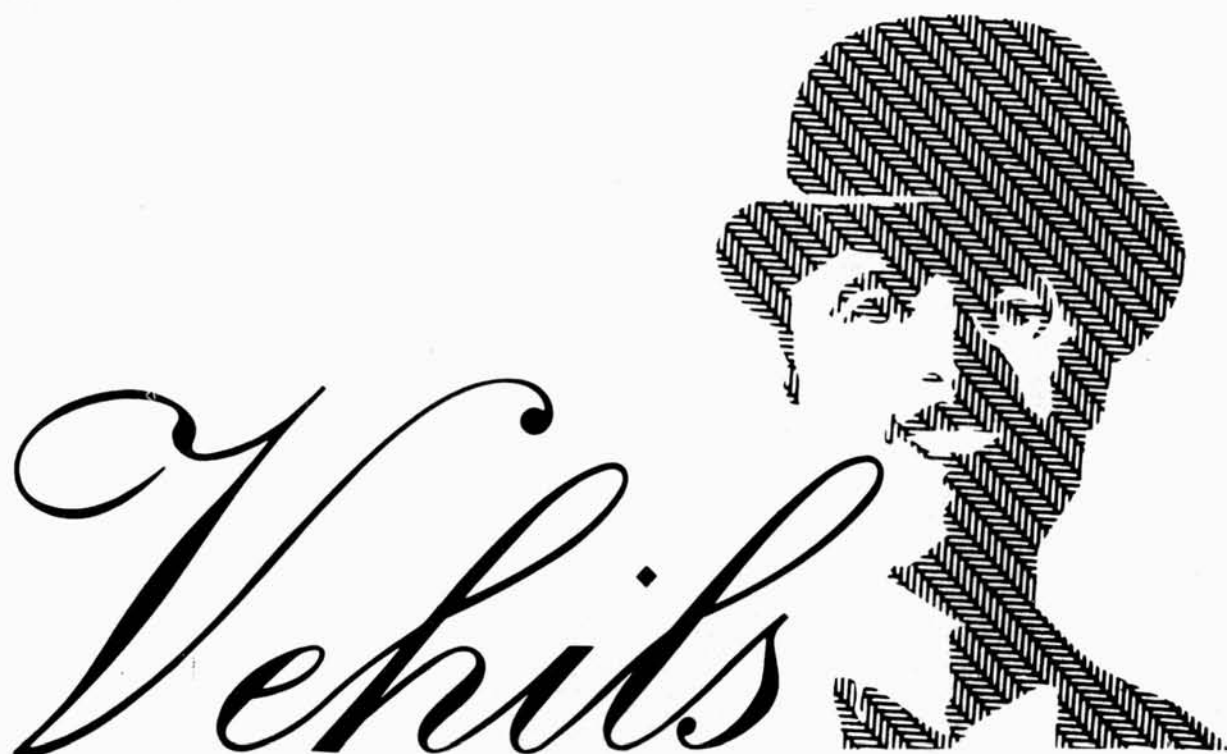
El Pont 77. — Pàg. 17. La conquesta de l'espai. Autor: Jaume Sanmartí. L'escriptor va veure un «ovni» entre la Manresana i Torà (Segarra) i dóna explicacions de la seva estranya experiència i de les conseqüències que se'n segueixen.

Revue Pyrénéenne. — N.º 2, juny 1978. A propos de la flore des Pyrénées. Autor: Henri Parriaud. Treball il·lustrat i entenedor sobre flors del Pirineu.

Avant. — N.º 2, abril. Els molins de vent. Autor: Francesc de B. Moll. Introducció a l'estudi dels molins de vent de les illes, en uns moments en què necessiten protecció.

Caravaning. — N.º 4. Fitxa tècnica de totes les estacions d'esquí, amb relació detallada de serveis, situació, alçada, desnivells esquiables, distància quilomètrica des de les principals ciutats, etc.

Modest Montlleó

VESTEIX A L'HOME

Portal de l'Angel, 32
(Parking Saba, Pl. Catalunya)

Plaça Universitat, 7
(Parking Amesa, Pl. Castilla)

HCC

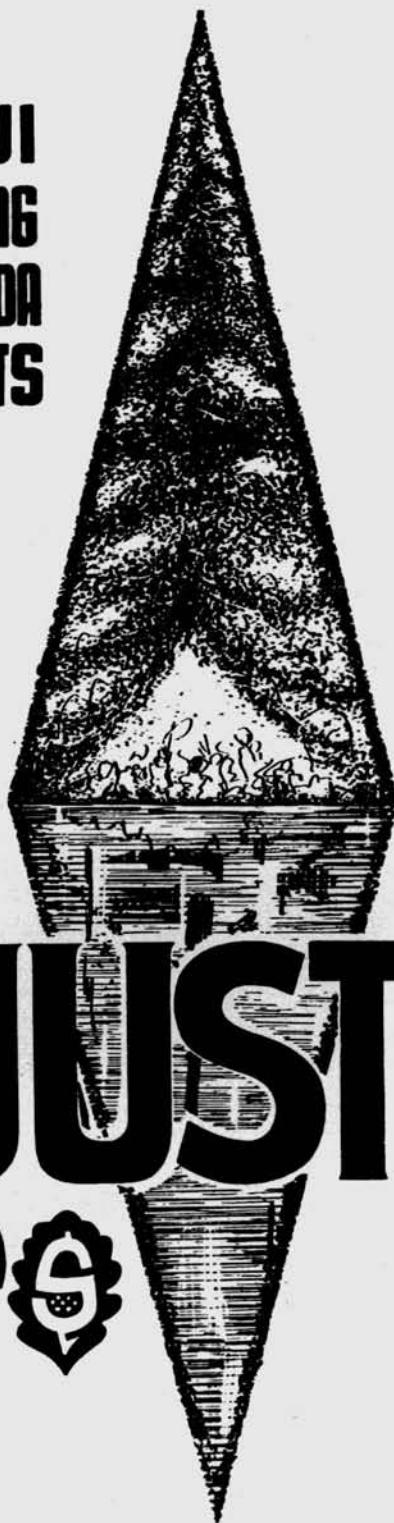
Manufacturas Cobra, S. A.
Sepulveda, 66 - Tel. 325 34 93 - Barcelona-15

**ESQUI
CAMPING
ESCALADA
SPORTS**

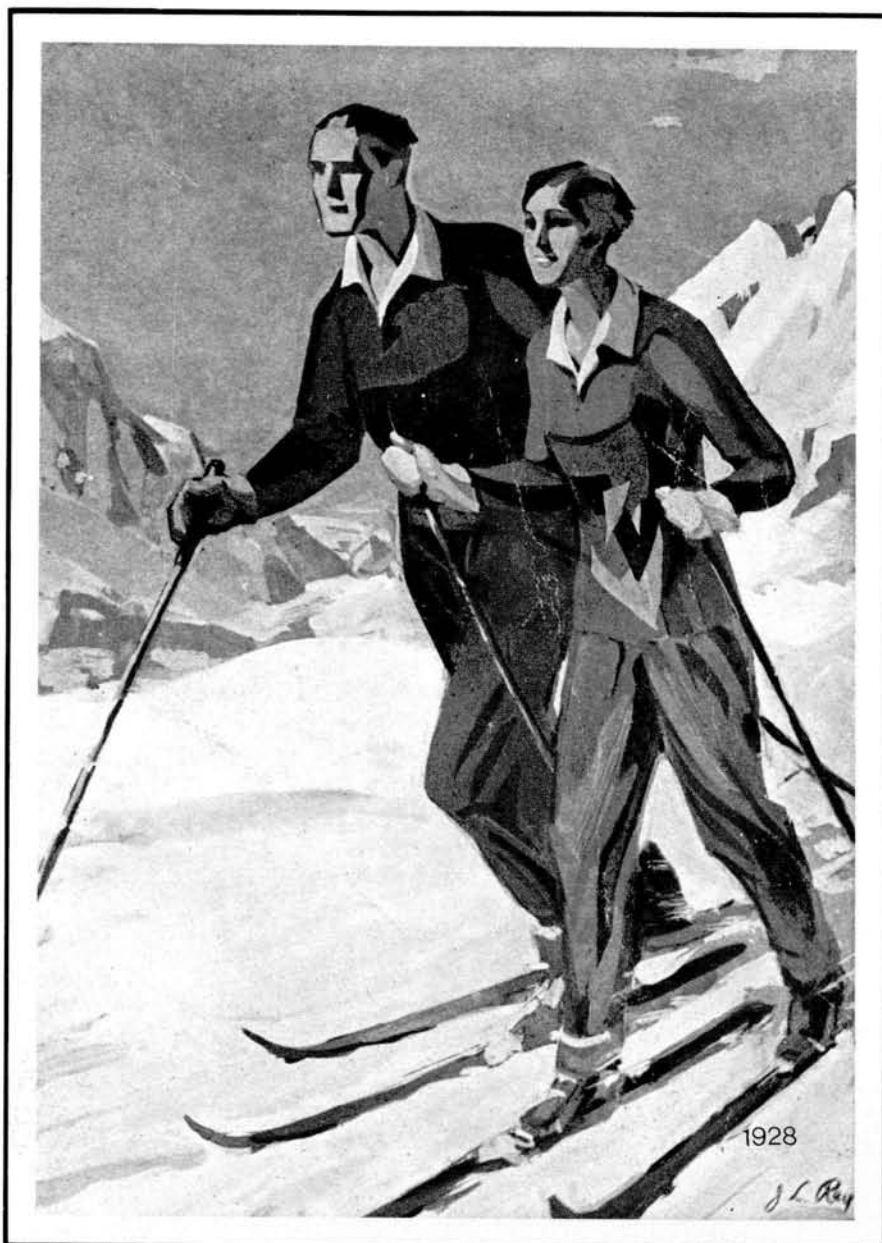
SANJUST

CANUDA,6-BARCELONA(2)

Tel. 302 36 95

SANTA EULALIA

AVUI COM AHIR...

SANTA
EULALIA
E S P O R T S

**SEMPRE A L'AVANTGUARDA DE LES DARRERES
NOVETATS de MATERIALS per a L'ESQUI DE NEU
PASSEIG de GRACIA, 93 - TEL. 215 06 74 - BARCELONA-8**

la línia floïd per a una afeitada fresca, penetrant i...perfecta

Lloció per a després d'afaitar-se
Crema d'afaitar amb brotxa
Espuma de crema d'afaitar.

HAUGRON CIENTIFICAL, S. A.
Perfumeria amb base científica.

**No us
n'estranyeu!
Encara
no ha
visitat
Mañanes**

Mañanes es preocupa
per tothom qui vol practicar un esport.
Li aconsella l'equip complet
més adient entre tota una gamma variada de les millors marques.

Canuda, 26 - T. 318 45 00 - Barcelona-2 / Via Augusta, 103 - T. 217 91 88 - Barcelona-6
Prim, 99 - T. 380 48 21 - Badalona

FUNDADA EN 1870

GENERES DE PUNT
CAMISERIA

Gonzalo Comella

PASSEIG DE GRACIA, 6
AVDA. GENERALISIMO, 478 - VIA AUGUSTA, 2